

**ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків
Радехівська міська рада
Шептицький район
Львівська область**

**Звіт
про проведення вимірювань в електронному
форматі показників якості освітнього середовища
ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків**

Укладачі:

Олександра Яцейко,

заступник директора з навчально – виховної роботи

Людмила Дах,

заступник директора з навчально – виховної роботи

Тетяна Луцик, шкільний психолог

Володимир Улич, вчитель інформатики

Марія Романів, педагог – організатор

Наталія Іванечко, вчитель української мови та літератури

Анастасія Микитюк - голова учнівського самоврядування

Руслана Демкович – заступник голови батьківського комітету

З М І С Т

1. Вступ
2. Розділ I «Опис методики дослідження»
3. Розділ II «Аналіз результатів дослідження якості освітнього середовища як виховного простору школи»
 - 3.1. Безпечний
 - 3.2. Сповнений довіри
 - 3.3. Демократичний
 - 3.4. Патріотичний
 - 3.5. Культуротворчий
 - 3.6. Відкритий (Інклюзивний)
4. Висновки
5. Рекомендації
6. Додатки

Вступ

На виконання наказу департаменту освіти і науки Львівської обласної військової адміністрації «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області» від 07.02.2025 р. № 02 - 01/01/42, листа Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти «Про організацію вимірювання в е – форматі показників якості освітнього середовища та аналіз його результатів» № 67 від 26.02.2025 р., наказу ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків «Про проведення вимірювань в електронному форматі показників якості освітнього середовища ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків №13 від 25.02.2025 р., 09 квітня 2025 р. у ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків було проведено вимірювання в електронному форматі показників оцінки якості освітнього середовища ЗЗСО.

Мета дослідження - оцінка якості освітнього середовища ЗЗСО на придатність для ефективного виховання.

Завдання дослідження якості освітнього середовища у загальноосвітніх навчальних закладах Львівщини:

- оцінити освітнє середовище ЗЗСО на відповідність таким характеристикам: безпечне, сповнене довіри, демократичне, патріотичне, культуротворче (розвивальне, спроможне мотивувати пізнавальну діяльність), відкрите (інклюзивне). Указані критерії визначені Стратегією розвитку освіти Львівщини до 2027 року;

- окреслити коло потреб закладів, де проводиться е-анкетування, та визначити напрями їх співпраці з іншими соціальними інститутами у справі виховання;

- стимулювати зростання професійної компетентності педагогічних працівників як виховників;

- отримати об'єктивну інформацію про можливості освітнього середовища ЗЗСО, забезпечити ефективне виховання;

– визначити перспективні і актуальні напрями регіональної освітньої політики у сфері виховання.

Відповідно до регіонального стандарту («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021 – 2027 роках») освітнє середовище має бути:

- **Безпечним:** гарантуються комфортне перебування у приміщеннях школи (*чисто, тепло, смачно, гарно*), психологічний комфорт (*радість, прийняття іншими, відчуття позитивної перспективи, відсутність булінгу, невтручання в особисте життя тощо*), педагогічний захист і підтримка дітей у розв’язанні їхніх життєвих проблем.
- **Сповненим довіри:** панують моральні норми, статева, релігійна і соціальна рівність (*відсутні прояви дискримінації, знущань, зневажливого ставлення до іновірців, іноземців (з позиції більшості), незаможних, осіб з інвалідністю тощо*), справедливість (*зокрема в оцінюванні*), толерантність (*чи вислухають, дозволять дискутувати, не засміють, не зневажають через помилку*), існує взаєморозуміння та співпраця вихованців і виховників у розв’язанні суспільно значущих і особистих життєвих проблем.
- **Демократичним:** гарантоване право участі (*педагогів, учнів, батьків*) в житті освітньої спільноти: не обмежується свобода висловлювання (*чи дають слово, чи не зацитувають, чи не карають за критичні вислови*); є можливості висловити власну думку щодо справ, які впливають на особисте та шкільне життя (*збори, громадське обговорення документів, сайт, блог, шкільна газета, радіо, телебачення*); дієво працюють органи громадського врядування (*педрада, учнівське самоврядування, батьківський комітет*), діти визнаються повноправними носіями прав та обов’язків, що відповідають їхньому віку, батьки – рівноправними учасниками освітнього процесу, педагоги рахуються з думкою учнів і батьків, представники учнів і батьків беруть активну участь (*виступають, пропонують*) у педрадах (*з правом дорадчого голосу*), нарадах при директорі (*якщо порядок денний зачіпає їх інтереси*), щорічних зборах колективу школи тощо.

- **Патріотичним (орієнтованим на формування ідентичності політичного українця):** спілкування у закладі виключно українською мовою (окрім уроків та заходів, де передбачене іншомовне спілкування), поважне ставлення до державних символів України (поведінка під час виконання гімну, процедури з прапором, використання герба), вшанування героїв (історичних, талановитих, успішних, моральних авторитетів) України, рідного краю, школи (місця пам'яті, заходи), турботливе ставлення до культури і природи (акти вандалізму (відсутність/заходи протидії), знущання над тваринами (відсутність/заходи протидії), культуро- і природоохоронна діяльність), забезпечуються можливості пізнати героїчні сторінки історії України, оглянути пам'ятки культури та природи (дослідження, експедиції, екскурсії, подорожі тощо), виявити повагу до Бога і до Людини (можливості відзначити релігійні та державні свята, розважитись), набуті досвіду громадянської поведінки (волонтерство).
- **Культуротворчим (розвивальним, мотивуючим до пізнавальної діяльності):** використовуються активні та інтерактивні методи навчання (як часто і наскільки вдало практикують роботу в парі, групі, командою; організовують дискусії, дебати, пишуть творчі роботи); працюють бібліотека (як часто користуються послугами, чи задовольняє запити, чи можна попрацювати в Інтернеті), наукові гуртки, спортивні секції, мистецькі студії (чи знають, які є, чи відвідують, якою мірою задовольняє пізнавальні та/або розвиткові інтереси); проводяться змагання, турніри, олімпіади, конференції тощо (чи проводяться, чи беруть участь, чи задоволені організацією); забезпечується розвиток творчого потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу (чи задовольняє школа пізнавальний і розвивальний інтерес; чи долучені батьки до роботи гуртків, секцій, проведення екскурсій, подорожей, експедицій, організації турнірів, олімпіад тощо; чи зацікавлені учителі в організації експедицій, екскурсій, подорожей, проведенні дебатів, змагань тощо).
- **Відкритим (інклюзивним):** є умови для навчання дітей з інвалідністю, пересування шкільними приміщеннями дорослих з інвалідністю (пандуси,

туалети, коридори, парти; яке ставлення до учнів з інвалідністю (інших учнів, вчителів, батьків)); зі школою співпрацюють сім'ї, органи влади та самоврядування, громадськість (як часто батьки, лідери громади, громадські активісти відвідують школу; наскільки активні як учасники виховних справ; які форми роботи з батьками практикують учителі; як педколектив, дирекція реагує на ініціативи батьків, громадських активістів); є школи/громади – партнери (у яких формах партнерство, як комунікують учні; чи комунікують батьки).

**РОЗДІЛ І. Організація дослідження якості освітнього середовища в ЗЗСО І –
ІІІ ступенів с. Новий Витків**

Дослідження якості освітнього середовища в нашому закладі відбулося 09 квітня 2025 року за розкладом:

Година проведення	Клас	Вчителі	Кабінет
10.30 – 11.15	4	Романів М.В. Яцейко О.М.	Кабінет інформатики
11.30 – 12.15	8	Романів М.В. Яцейко О.М.	Кабінет інформатики
12.25 – 13.10	10	Луцик Т.І. Яцейко О.М.	Кабінет інформатики
14.15 – 15.15	Педагогічні працівники	Яцейко О.М.	Кабінет інформатики
9 ⁰⁰ – 23 ⁰⁰	Батьки (опікуни) учнів		

Для проведення дослідження у школі був розроблений графік його проведення, виданий наказ № 13 від 25.02.2025 р. «Про проведення вимірювань в електронному форматі» (див.додаток №1), у якому було прописано графік анкетування та визначено склад робочих груп з числа педагогічних працівників школи для опрацювання результатів.

Виконавцями дослідження були працівники закладу: заступник директора з навчально-виховної роботи, педагог – організатор, шкільний психолог, вчитель інформатики, який забезпечував технічні умови апробації та інші призначені директором працівники ЗЗСО.

Класні керівники 4-го, 8-го, 10-го класів провели роз'яснювальну роботу серед учнів, провели класні батьківські збори, на яких пояснили мету та завдання даного дослідження. Шкільний психолог Луцик Т.І. за кілька днів до моніторингу провела бесіду з учителями та учнями, розповіла про моніторинг, його мету, показала відповідні відео, щоб налаштувати учнів та вчителів психологічно.

Заступник директора з навчально-виховної роботи розробила графік анкетування учнів 4-го, 8-го та 10-го класів (загалом 3 класи), призначила вчителів, які керуватимуть процесом проходження тестування та організувала відповідну заміну уроків у день моніторингу.

Школа отримала логін і пароль для анкетування 09.04.2025 року о 7.00 год.

Орієнтовні ключові запитання оцінювання (евалюації) якості освітнього середовища, на які можна отримати відповіді за результатами цього дослідження:

- відповідність освітнього процесу ЗЗСО в ділянці виховання формулі НУШ (виховання на цінностях), потребам та очікуванням учнів і батьків;
- корисність (потрібність) запланованих і проведених шкільних виховних справ (проєктів) для учнів;
- якість стилю спілкування працівників школи з учнями і батьками, його відповідність формулі НУШ (партнерство);
- участь учнів, батьків та громадськості, місцевих громадських об'єднань у плануванні і проведенні виховних справ (проєктів).

Анкетування учнів 4-х, 8-х та 10-х класів відбувалося під керівництвом інструктора на визначеному, відповідно до графіку, уроці, у присутності шкільного психолога чи іншого, визначеного наказом директора педагогічного працівника (окрім класного керівника). Попередньо шкільний психолог продемонструвала дітям створені психологом відео та провела з ними бесіду про призначення та специфіку анкетування. Завдання психолога та класного керівника було унеможливити або мінімізувати стрес учнів-учасників опитування.

Інструктор пояснила учням для чого проводиться дослідження та як слід виконувати анкету. Вона наголосила, що анкетування анонімне й обрані учнями відповіді не будуть доведені до відома вчителів та батьків.

Після вступного роз'яснення інструктор повідомила вчителю інформатики

і всім присутнім логін і пароль, записала їх на дошці, що дозволило учням увійти в програму та розпочати анкетування (покликання, логін і пароль школа отримала вранці, ще перед початком анкетування, а класні керівники розіслали їх батькам учнів). Діти виконували анкету впродовж 45 хв.

Анкетування педагогічних працівників відбулося на призначеній педраді (після уроків) під керівництвом інструктора та за участі директора школи. Учасниками опитування були вчителі-предметники а також інші педагогічні працівники школи: керівник гуртка та шкільний бібліотекар.

Перед початком анкетування інструктор пояснила вчителям призначення та процедуру дослідження. Вона наголосила, що анкетування анонімне й обрані педагогами відповіді не будуть доведені до відома дирекції. Педагоги були поінформовані про те, що доступ до результатів дослідження є тільки у директора школи та керівників органів управління освітою територіальної громади і району, а результати дослідження будуть оприлюднені у формі звіту про самооцінювання якості освітнього середовища як виховного простору. Інші ЗЗСО, які брали участь у цьому дослідженні, не матимуть доступу до результатів анкетування цього закладу. Оцінку стану освітнього середовища свого закладу як виховного простору педколектив має провести сам. У районах та на рівні області будуть укладені звіти за зведеними результатами анкетування.

Інструктор пояснила педагогам, як слід виконувати анкету. Після вступного роз'яснення інструктор повідомила респондентам логін та пароль нашого навчального закладу. Учителі виконували анкетування впродовж 60 хв.

Анкетування батьків (опікунів) учнів 4-х, 8-х та 10-х класів відбувалося у той самий день, що й анкетування учнів та педагогів. Батьки самі обирали час для виконання анкети. Про проведення анкетування та його організацію класні керівники учнів 4-х, 8-х та 10-х класів повідомили батьків напередодні. Класні керівники, які інформували батьків (опікунів), наголосили, що анкетування анонімне й обрані респондентами відповіді не будуть доведені

до відома вчителів та дирекції. Педагоги пояснили респондентам, як слід виконувати анкету і надіслали батькам відповідну інструкцію. Покликання, логін і пароль для входу в програму батьки (опікуни) учнів отримали в день проведення анкетування у ЗЗСО, вранці. Доступ до анкет був для них відкритий до 24.00.

Анкетування учнів, що навчаються дистанційно/сімейно проводилося за тим самим алгоритмом, що й анкетування батьків. Учениця 10 класу отримала покликання, логін і пароль для входу в програму в день проведення анкетування у ЗЗСО.

Розділ II. Аналіз результатів дослідження якості освітнього середовища як виховного простору школи

У дослідженні загалом взяли участь 89 респондентів, що становить майже 97,8 % від загальної кількості.

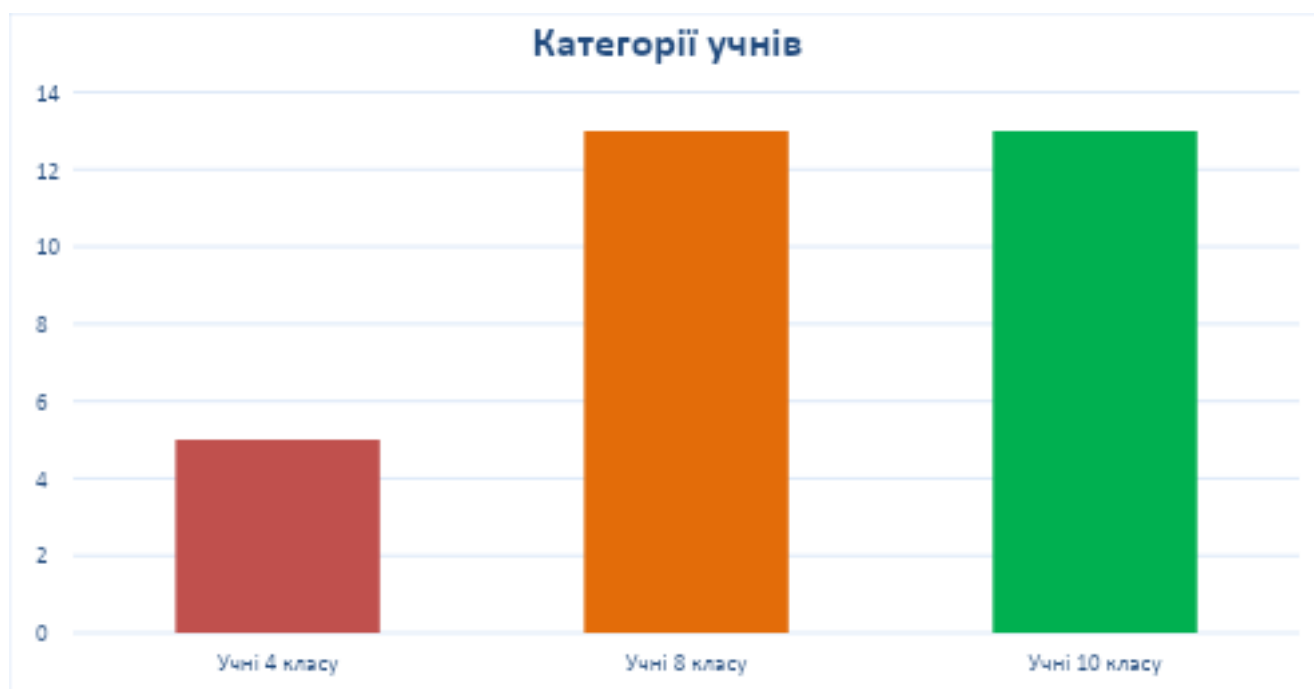
Із них: 29 педагогів з 29, що складає 100 % з усіх учителів. Кількість анкет, виключених із статистики (некоректно заповнені) – 3. Із них: працівників із стажем до 10 років – 6, що становить 20,69%, зі стажем від 11 до 20 років – 4, 13,79%, більше 20 років – 19, 65,52%; учителів гуманітарних дисциплін (мов, літератури, історії, мистецтв) та фізичної культури – 9, 31,03%; учителів математики та природничих дисциплін, інформатики і технологій – 6, 20,69%; учителів початкових класів – 5, 17,24%; педагогічних працівників, які безпосередньо відповідають за виховання в масштабі закладу (вчитель фізичної культури, педагог – організатор, асистент учителя, шкільний психолог, заступник директора, яка відповідає за організацію виховання) – 9, 31,03%. Педагогів з вищою категорією - 17, 58,62%, педагогів I та II категорії – 8, 27,59%, педагогів, які мають категорію спеціаліст – 4, 13,79%. У нашому закладі освіти багато педагогів, які мають вищу кваліфікаційну категорію, що свідчить про їх досвід роботи як у навчанні, так і вихованні школярів.

Учнів 4 класу – 5, що становить 5,49% від загальної кількості. Кількість анкет, виключених із статистики (некоректно заповнені), – 0. Серед них успішних - 4 (80%), без успіхів у навчанні – 1 (20%).

Учнів 8 класів – 13 (14,26%). Кількість анкет, виключених із статистики (некоректно заповнені), – 0. Успішних – 10 (71,43 %), без успіхів у навчанні – 3 (28,57%).

Учнів 10 класів - 13 (14,26%). Успішних – 13 (100%), без успіхів у навчанні – 0 (0%). Всі анкети заповнені коректно.

Загалом в анкетуванні взяли участь 31 учень.

У дослідженні взяло участь 29 батьків. Кількість анкет, виключених із статистики (некоректно заповнені), – 1. З коректно заповнених - 22 жінок і 6 чоловіків. 3 особи (10,71%) до 35 років, 18 (64,29%) – 36-45 років та 7 (25,00%) людей віком 46 і більше років.

Батьки четвертокласників – 5 осіб, восьмикласників – 13 батьків та десятикласників – 11 респондентів. Батьків, що мають кілька дітей (декілька рівнів), – 0. ВПО, від початку повномасштабної війни росії проти України – 0. Більшість батьків мають вищу освіту – 11 (39,29%). Значна частина дорослих – 17 (60,71%)- мають середню або середню спеціальну освіту.

Відповідно до регіонального стандарту («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021 – 2027 роках») виховний простір школи має бути: безпечним, сповненим довіри, демократичним, патріотичним, культуротворчим та відкритим.

Безпечний простір.

Безпечний освітній простір у школі — це не лише відсутність фізичних загроз, а й середовище, у якому кожна дитина почувається психологічно захищеною, емоційно підтриманою, прийнятою та вільною бути собою. Детально охарактеризувати такий простір можна через кілька важливих складових.

Фізична безпека у школі починається з наявності чітких правил поведінки, які спрямовані на запобігання булінгу, агресії та дискримінації серед учасників освітнього процесу. Безпечне середовище передбачає справне обладнання, охорону або відповідальну особу за безпеку, наявність планів евакуації, аптечок першої допомоги та систем відеоспостереження. Не менш важливими є належні санітарні умови — чистота в класах, їдальні, туалетах, які мають відповідати встановленим гігієнічним нормам. Окрему роль відіграють регулярні інструктажі з безпеки, які навчають дітей, як діяти у випадку пожежі, тривоги чи інших надзвичайних ситуацій.

Психологічна безпека проявляється у відсутності принижень, насмішок або тиску з боку вчителів, однокласників чи адміністрації. Важливо, щоб у школі поважали особистість кожного учня, незалежно від його зовнішності, здібностей, мови, віросповідання чи соціального статусу. Учні мають відчувати довіру — вони не повинні боятися звертатися за допомогою, висловлювати власну думку або зізнаватися в помилках. Реагування на булінг має бути системним і дієвим: наявність уповноваженої особи, можливість подати анонімне звернення та профілактична робота з класом сприяють створенню безпечного середовища для всіх.

Емоційна підтримка передбачає визнання права дитини на будь-які емоції — страх, гнів, радість, тривогу. Важливо, щоб у школі працювала психологічна служба або був шкільний психолог, здатний підтримати дитину у складний момент. Емпатія з боку вчителів відіграє значну роль: педагог має вміти чути не лише правильну відповідь, а й розуміти, що саме відчуває учень, допомагати проживати переживання та формувати здорову емоційну культуру.

Інклюзивність у школі означає рівний доступ до освіти для всіх дітей, зокрема й тих, хто має особливі освітні потреби. Це включає наявність

безбар'єрного середовища — пандусів, спеціального обладнання, а також асистентів учителя, які допомагають дітям адаптуватися до навчального процесу. Інклюзія також вимагає толерантного ставлення до кожного учасника освітнього процесу, щоб кожна дитина відчувала себе важливою частиною шкільної спільноти.

Демократичне середовище ґрунтується на участі дітей у прийнятті рішень, що стосуються шкільного життя, зокрема через учнівське самоврядування. Гнучке навчання дозволяє враховувати інтереси та потреби учнів, давати їм можливість обирати теми проєктів, методи роботи та формат занять. Важливо, щоб у школі існував зворотній зв'язок: учні повинні мати право висловлювати думку про уроки, учителів або шкільні події — і бути почутими.

Позитивний мікроклімат полягає у доброзичливих стосунках між учнями та вчителями, які будуються на взаємоповазі й підтримці. Важливим є принцип підтримки замість покарання: у центрі уваги має бути заохочення старань і зусиль, а не кара за помилки. У школі має панувати культура довіри, де діти не бояться помилятися, а навпаки — прагнуть до саморозвитку й навчання на власному досвіді.

Партнерство з батьками реалізується через відкритий і прозорий діалог між школою та родиною. Батьки залучаються до життя школи за допомогою спільних проєктів, зустрічей, участі в ініціативах і підтримки шкільних заходів. Школа має поважати виховні підходи батьків, за умови, що вони не шкодять дитині, і сприяти налагодженню спільної стратегії виховання.

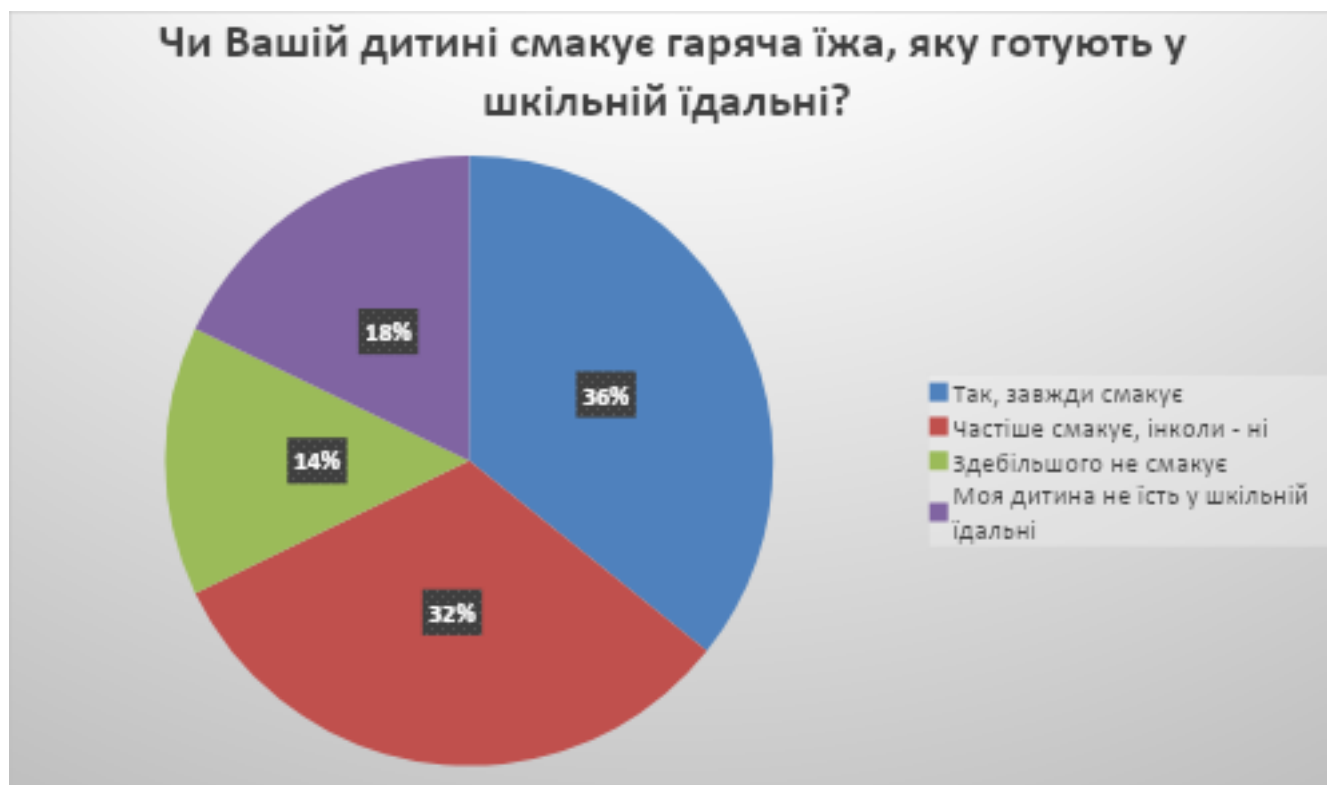
Такий безпечний освітній простір створюється спільною і відповідальною працею адміністрації, педагогів, учнів, батьків і фахівців. Його головна мета — не лише передати знання, а й виховати гармонійну, щасливу, вільну та впевнену в собі особистість, готову до життя у відкритому, толерантному суспільстві.

Здебільшого батьки вважають, що перебування їхньої дитини у закладі в цілому є безпечним. Тобто, в осінньо-зимовий період достатньо тепло, про що відповідають 22 батьків (78,57%) опитаних, не завжди тепло в осінньо – зимовий період - 6 батьків (21,43%). 25 (89,29%) респондентів стверджують, що достатньо світла для читання і письма, 3 (10,71%) – не завжди є достатньо світла для читання

та письма. 18 (64,29%) батьків кажуть, що шкільним комп'ютером може скористатися їх дитина, але 7 (25%) відповіли, що не завжди, а 3 (10,71%) – що дитина не може скористатись комп'ютером у школі. 27 батьків (96,43%) з впевненістю дали відповідь, що у класі завжди прибрано і чисто. 10 (35,71%) респондентів стверджують, що їхня дитина не відчуває неприємного запаху в туалеті, 13 (46,43%) – не завжди дитина відчуває неприємний запах в туалеті, а 5 (17,86%) – завжди відчуває запах в туалеті.

На виконання домашнього завдання, на думку батьківства, більшість учнів витрачають у день у середньому від одної 15 (53,57%) до двох 6 (21,43%) годин, що відповідає існуючим нормам. Але слід зауважити те, що частина учнів, на думку батьків, приділяє забагато часу виконанню домашнього завдання - це від двох годин тридцяти хвилин 2 (7,14%) до трьох 3(10,71%), 2 (7,14%) учні витрачають менше ніж годину на виконання домашніх завдань.

Гаряча їжа у шкільній їдальні, як стверджують батьки, смакує завжди 10 (35,71%) учням, частіше смакує, але інколи ні – 9 (32,14%). Прикро, що їжа здебільшого не смакує 4 (14,29%) учням, переважно четвертокласникам (9%). Зазначимо, що 5 (35,72%) учнів не харчуються у шкільній їдальні, як відповідають дорослі, переважно восьмикласники 2 (14,29%) та десятикласники 3 (21,43%).

У нашому закладі освіти, на думку батьків, такі явища поведінки, як

невиправдані пропуски уроків, відбуваються дуже рідко, сказали 17 (60,71%) опитаних, і немає – 10 (35,71%). Куріння поблизу школи немає – 20 (71,43%), 7 (25,00%) відповіли рідко. Щодо вживання алкоголю, то переважно всі респонденти – це 26 (92,86%) і наркотиків – це 28 (100%) з впевненістю повідомляють, що в нашому ЗЗСО немає. Про таке явище, як цькування щодо їх дітей, 17 (60,71%) кажуть, що немає, але слід звернути увагу, що є відсоток батьків, які відповіли, що булінг у закладі освіти або присутній - 2 (7,14%), або відбувається рідко 9 (32,14%). Лихослів'я рідко трапляється у спілкуванні між учнями – 11 (39,29%) респондентів висловлюють таку думку, 8 (28,57%) - немає. Зауважимо, що немає батьків, які думають, що їх діти говорять лайливі, соромітні слова досить часто. Щодо зривів уроків у нашій школі велика кількість 22 (78,57%) повідомляють, що їх немає, а дехто вважає, що таке явище все-таки рідко, але присутнє у нашому закладі 3 (10,71%). А 3 (10,71%) респонденти стверджують, що зриви уроків у нашій школі відбуваються досить часто.

Списування відбувається рідко – це 15 (53,57%), немає – 8 (28,57%), однак дехто з батьків вважає, що досить часто – 3 (10,57%). Тішить те, що крадіжок 24 (85,71%), вандалізму - 25 (89,29%), знущання над тваринами - 27 (96,43 %), обману (дітей і педагогів) – 23 (82,14 %) - не проявляється.

Батьки стверджують, що педагоги ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків ознайомлювали їх дітей із правилами в умовах надзвичайних ситуацій, таких як: пожежі або повітряної тривоги - 28 (100%). Також вважають, що вчителі постійно навчають учнів - 27 (96,43%) і батьків - 25 (89,29%) правилам безпечного користування Інтернетом. Хоча 3 (10,71%) осіб висловлюються, що їх, як батьків, не повідомляли про правила безпечного користування Інтернетом.

За свідченням батьків 21 (75,00%) висловлюють, що оцінки, які педагоги виставляють їх дітям, є справедливими, однак 7 (25,00%) стверджують (це 5 батьків восьмикласників і 2 - десятикласників) про несправедливість в оцінюванні, на що варто звернути увагу.

21 (75,00%) батьків повідомляють, що заклад освіти вивчає думку учнів про умови навчання та якість викладання. Якщо порівняти відсотки осіб за освітою, то батьки із середньою або середньою спеціальною – це 24% і вищою – 36%,

вважають, що у школі вивчається думка здобувачів освіти щодо умов навчання і якості викладання. Слід зауважити, що 7 (25,00%) опитаних батьків кажуть, що заклад освіти таким не займається.

Педагоги нашого закладу регулярно цікавляться думкою батьків (опікунів) про умови навчання, адаптації та інтеграції дітей у закладі освіти - 22 (78,57%) респондентів, проте 6 (21,43 %) кажуть, що це не так.

Більшість опитаних батьків – 22 (78,57%)- кажуть, що в ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків справедливі вимоги до учнів, проте слід зазначити, що 6 (21,43%) не погоджуються з цією думкою.

На запитання «Чи залучали батьків (опікунів) учнів до розроблення стратегії розвитку закладу освіти або інших освітніх документів?» 23 (82,14%) опитаних батьків сказали – так, а 6 (21, 43%) – ні.

Значна частина учнів 4-го класу- 4 (80,00%)- стверджують, що в школі завжди свіже повітря, освітлення добре, 4 (80,00%) респондентів визнають, що в школі чисто, приміщення класу, школи їм подобається, допомагає навчатись і перепочивати на перервах, але 1 (20%) учень заявляє, що йому важко думати через недостатнє провітрювання класу, 3 (60,00%) учнів - недостатньо тепло в сильні морози, 1 (20,00%) учень відзначає погано прибрані класи чи коридори. Можна зробити висновок, що повітряно-тепловий режим та освітлення відповідають санітарним нормам.

Учні 4-го класу стверджують, що у їдальні готують смачно, їжа завжди підігріта, проте 1 (20,00%) учень вважає їжу в їдальні доволі смачною, переважно підігрітою. Всі учні класу харчуються в їдальні. Згідно з новими стандартами їжа мало солена, в меню переважають каші, овочі.

1 (20,00%) четвертокласник йде до школи з радістю, бо йому подобається вчитися. 4 (80,00)% учнів радо проводять час з друзями, ще 1 (20,00%) учня рідко беруть до себе в компанію однокласники.

Значна частина учнів 4-го класу відзначають, що ніколи не палили, не вживали алкоголь та наркотичних речовин в школі, проте 2 (40,00%) учнів були спостерігачами паління в школі, також 1 (20,00%) учень стверджує про присутність інколи крадіжок в закладі.

Щодо випадків булінгу та цькування 4 (80,00%) четвертокласників стверджують, що в класі немає учнів, над якими збиткуються, проте 1 (20,00%) вважають, що є учні, яких ображають. Це може свідчити про наявність проблеми.

Значна частина учнів 4-го класу відзначають, в школі немає пошкоджень насаджень, пам'яток культури, дитячих майданчиків, розмальовування стін. Більшість учнів не списують в школі, проте 2 (40,00%) респондентів інколи послуговуються додатковими джерелами при підготовці до уроків.

Вихованцям 8-го класу також смакує гаряча їжа, спожита у шкільній їдальні,-10 респондентів (71,43%). Частина школярів- 2 учні (14,29%)- кажуть, що гарячі страви інколи смачні, деколи – ні. Не харчується в їдальні 2 учнів (14,29%).

Учні 8-го класу з радістю та задоволенням відвідують заклад, бо їм цікаво вчитися - 6 респондентів (42,86%), з них 3 (21,43%) успішних, 3 (21,43%) без успіхів у навчанні, 11 (78,57%) учнів відвідують школу, бо їм подобається проводити час зі шкільними друзями, з них 8 (57,14%) успішних у навчанні, а 3 (21,43%) – без успіхів у навчанні. 7 (50,00%) восьмикласникам цікаво все, що відбувається в школі, з них 7 (50,00%) успішних, 0 без успіхів у навчанні. Проте 2 учнів (14,28%) стверджують, що їм не цікаво те, що відбувається в школі і вони не мають друзів.

На запитання «Як часто траплялися цьогоріч або під час ваших минулорічних подорожей, учнівських вечорів або інших шкільних заходів такі випадки – куріння цигарок» – 9 (64,29%) учнів відповіли – ніколи, 7 (50,00%) успішних у навчанні, 2 (14,29%) – без успіхів у навчанні, 4 (28,57%) – інколи, 1 (7,14%) – досить часто. 11 (78,57%) респондентів стверджують, що ніколи не вживали пиво і вино, а 2 (14,29%) – інколи. Ніколи не вживали горілки чи інших міцних напоїв, наркотиків – 14 (100%) респондентів.

Безпечний виховний простір гарантує комфортне перебування у приміщеннях школи (чисто, тепло, смачно, гарно), психологічний комфорт (радість, прийняття іншими, відчуття позитивної перспективи, відсутність булінгу, невтручання в особисте життя тощо), педагогічний захист і підтримку дітей у розв’язанні їхніх життєвих проблем.

На запитання «Чи холодно було в приміщенні школи минулої зими?» 5 респондентів 10 класу (35,71%) вважають, що не у всіх кабінетах було комфортно, іноді холодно, 9 (64,29%) – стверджують, що у школі завжди тепло. 10 (71,43%) опитаних десятикласників вважають їжу в їдальні смачною. Зазначимо, що 3 (21,43 %) учнів не харчуються у шкільній їдальні, з них 3 хлопці.

Значній частині учнів 10 класу подобається проводити час зі шкільними

друзями - 9 респондентів (64,29%) та 8 учням (57,14%) цікаво все, що відбувається в школі. Лише 6 учнів (42,86%) відповіли, що їм цікаво вчитися, з них 6 (42,86%) успішних учнів.

12 (85,71%) учнів 10 класу відповіли, що не курять, лише 2 (14,29%) респонденти зазначили, що курять цигарки інколи. 13 школярів (92,86%) вказали, що ніколи не вживали міцних напоїв, навіть пива. Проте 1 учень (7,14%) інколи вживає пиво, вино. 1 учень (7,14%) – інколи вживає міцні напої. 14 (100%) респондентів ніколи не вживали наркотики. Отже, в основному наші учні ведуть здоровий спосіб життя.

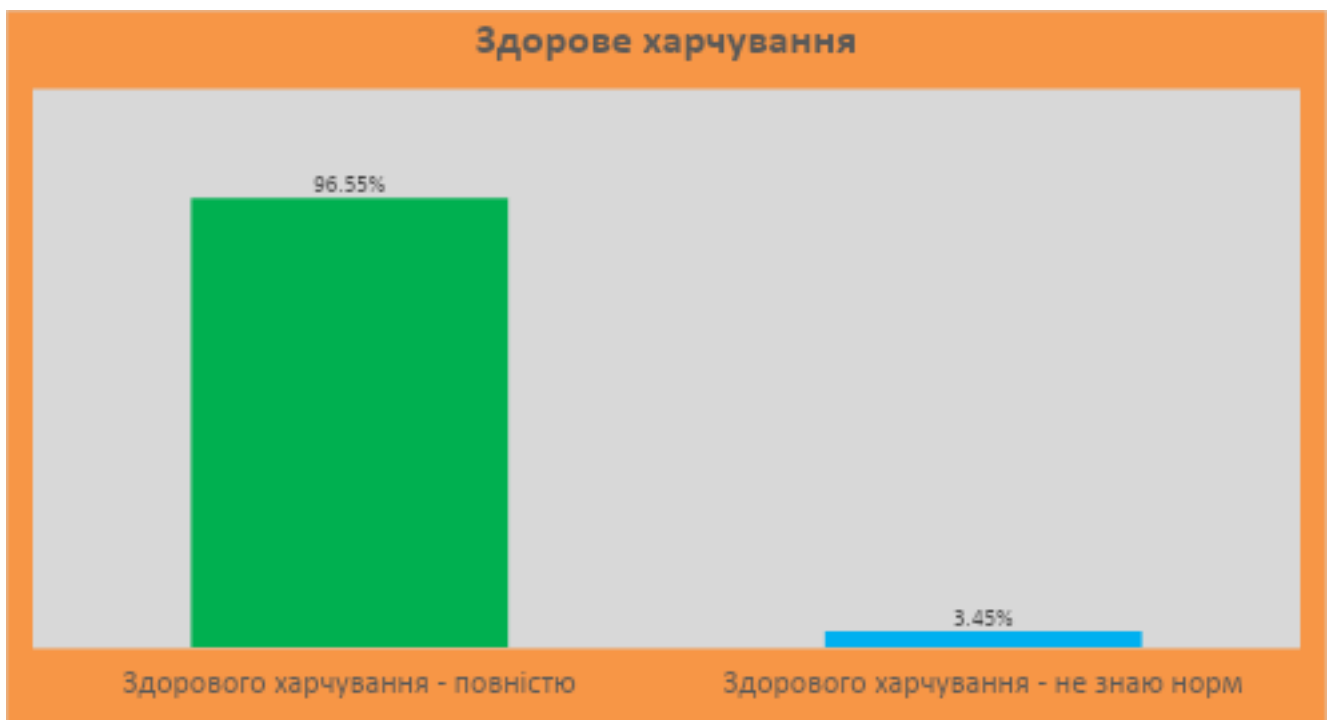
Щодо випадків булінгу та цькування 9 респондентів (64,29%), серед них- 6 (42,86%) хлопців, 3 (21,43%) дівчини, вважають, що у нашій школі немає учнів, над якими збиткуються, а 5 (35,71%) учнів вказали, що не помічали такої поведінки одних учнів стосовно інших. 8 (57,14%) - інколи трапляються суперечки між учнями або бійки, з них 6 хлопців (42,86%) і 2 дівчат (14,29%). Попри загалом безпечне перебування у закладі, найбільший дискомфорт, на думку 2 респондентів 10 класу (14,29%), 1 хлопець (7,14%) та 1 дівчина (7,14%)- двоє успішні в навчанні- створює необхідність вислуховувати докори вчителів перед усім класом та примус робити те, що не подобається - 4 (28,57%) респонденти. 8 (57,14%) учнів 10 класу не відчують дискомфорту у школі. На думку десятикласників, списувати деколи доводиться - 9 респондентів (64,29%), з них – 8 (57,14%) - успішні учні. Проте 2 (14,29%) школярів вважає, що списувати не варто, бо це порушення академічної доброчесності.

Оцінюючи повітряно-тепловий режим, 28 (96,55%) педагогів зазначили, що завжди дотримано цей режим, 6 (20,69%) із них- це працівники зі стажем до 10 років, 4 (13,79%) - працівники зі стажем від 11 до 20 років, 18 (62,05%) – працівники з педагогічним стажем поза 20 років.

Всі 29 (100%) педагогів зазначили, що протипожежна безпека в закладі освіти дотримується.

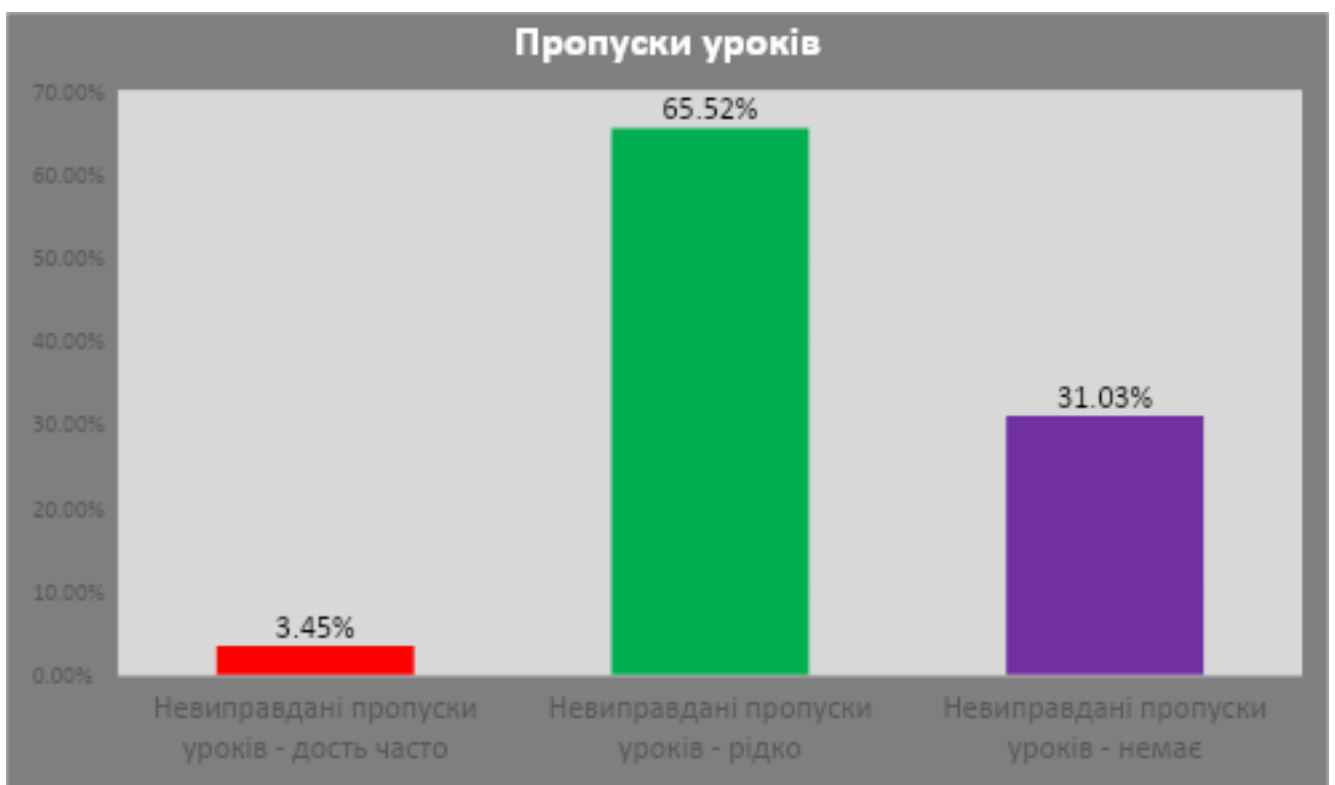
Щодо харчування, то 28 (96,55%) вчителів вважає його здоровим. Це 23 (79,31%) жінки та 5 (17,24%) чоловіків. 1 (3,45%) вчитель не знає норм здорового харчування.

28 (96,55%) вчителів вказали, що прибирання приміщень їх повністю задовільняє, це – 6 (20,69%) працівники з педагогічним стажем до 10 років, 4 (13,79%) - зі стажем від 11 до 20 років, 18 (62,07%) – зі стажем понад 20 років, більшість із них мають вищу категорію.

9 (31,03%) респондентів заявили, що невинуватених пропусків уроків немає, 19 (65,52%) - досить рідко, що свідчить про те, що в школі без причини уроки діти не пропускають. 29 (100%) вчителів вважають, що вживання алкоголю, наркотиків в школі немає. Куріння поблизу школи немає – 26 (89,66%) педагогів визнали це, а 3 (10,34%) педагоги, що курять поблизу школи рідко.

22 (75,86%) педагоги, зазначили, що булінгу в нашій школі немає. З них - 3

(10,34%) - спеціалісти, 8 (27,59%) – вчителі 1 і 2 категорії, 11 (37,93%) – вчителі вищої категорії. Наш заклад освіти регулярно проводить моніторинг ситуацій у класах, тижні протидії та анкетування на вияви булінгу. Вважаємо, що відповіді респондентів про відсутність булінгу свідчать про те, що заклад освіти працює в правильному напрямку.

9 (31,03%) вчителів вважають, що лихослів'я у нашій школі немає, 17 (58,62%) вважають, що лихослів'я трапляється рідко, а 3 (10,34%) – на жаль, досить часто трапляється. З цим в більшій мірі стикаються класні керівники, оскільки саме до них звертаються учні щодо почутого у класі.

Такі явища, як зриви уроків, вандалізм і крадіжки трапляються рідко або їх немає.

4 (13,79%) педагогів зазначили, що списування є досить часто, із них 2 (6,90%) мужчин і 2 (6,90%) – жінки. 15 (51,72%) – вчителів стверджували, що списування у нашому закладі є рідко, серед них 4 (13,79%) – вчителі початкових класів, 1 (3,45%) – вчитель математики, 6 (20,59%) – вчителів гуманітарних дисциплін, 4 (13,79%) – педагогічні працівники, які безпосередньо відповідають за виховання в масштабі закладу. З цим явищем стикаються більше вчителі старших класів при перевірці письмових робіт.

Учні школи, як показало опитування, не знущаються над тваринами. На думку вчителів, свої права та обов'язки учні знають.

26 (89,66%) вчителів зазначають, що на думку дітей, їхні навчальні досягнення оцінюють справедливо, це 5 (17,24%) - працівники зі стажем до 10 років, 4 (13,79%) – працівники з педагогічним стажем від 11 до 20 років, 17 (58,62%) – працівники з педагогічним стажем поза 20 років. Можливо, учні не висловлюють свої думки щодо оцінювання на уроках у цих вчителів і на це потрібно звернути увагу.

Висновок.

Підсумовуючи, можна зазначити, що наш заклад освіти є практично безпечний, середовище сформоване. Тобто учням комфортно перебувати у школі, достатньо тепло і світло для читання і письма, здобувачі освіти переважно мають можливість за потреби скористатися комп'ютером, у класах завжди прибрано і

чисто.

Велика частина школярів виконують домашнє завдання згідно з існуючими нормами. Здебільшого дітям подобається і смакує шкільне харчування.

У нашому ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків практично не трапляються такі явища поведінки, як невинправдані пропуски уроків, зриви їх, списування, куріння, вживання алкоголю, наркотиків, крадіжок, вандалізму, знущання над тваринами, обману.

У закладі педагоги ознайомлюють дітей із правилами в умовах надзвичайних ситуацій, таких як пожежі або повітряні тривоги. Також постійно навчають учнів і батьків правилам безпечного користування Інтернетом. Оцінки, які педагоги виставляють дітям, переважно є справедливими. Заклад освіти вивчає думку здобувачів освіти про умови навчання та якість викладання. Педагоги регулярно цікавляться думкою батьків (опікунів) щодо умов навчання, адаптації та інтеграції дітей у закладі освіти, справедливі вимоги до учнів.

Проте є ряд питань, на які варто звернути увагу, наприклад, батьки стверджують, що частина дітей витрачають забагато часу на виконання домашнього завдання, що суперечить вимогам встановлених норм. Є, на превеликий жаль, невеликий відсоток школярів, яким не подобається шкільна їжа і які не харчуються в їдальні. Турбує твердження батьків, що діти інколи курять поблизу школи. Дехто із дорослих каже, що в школі рідко, але проявляються випадки цькування і лихослів'я.

Простір сповнений довіри

Простір, сповнений довіри — це середовище, у якому кожен може бути собою без страху осуду, де панують щирість, взаємоповага, підтримка і справжнє прийняття. У такому просторі легко дихати — не лише фізично, а й емоційно,

адже атмосфера довіри створює умови для вільного самовираження, внутрішнього спокою й глибокого особистісного розвитку.

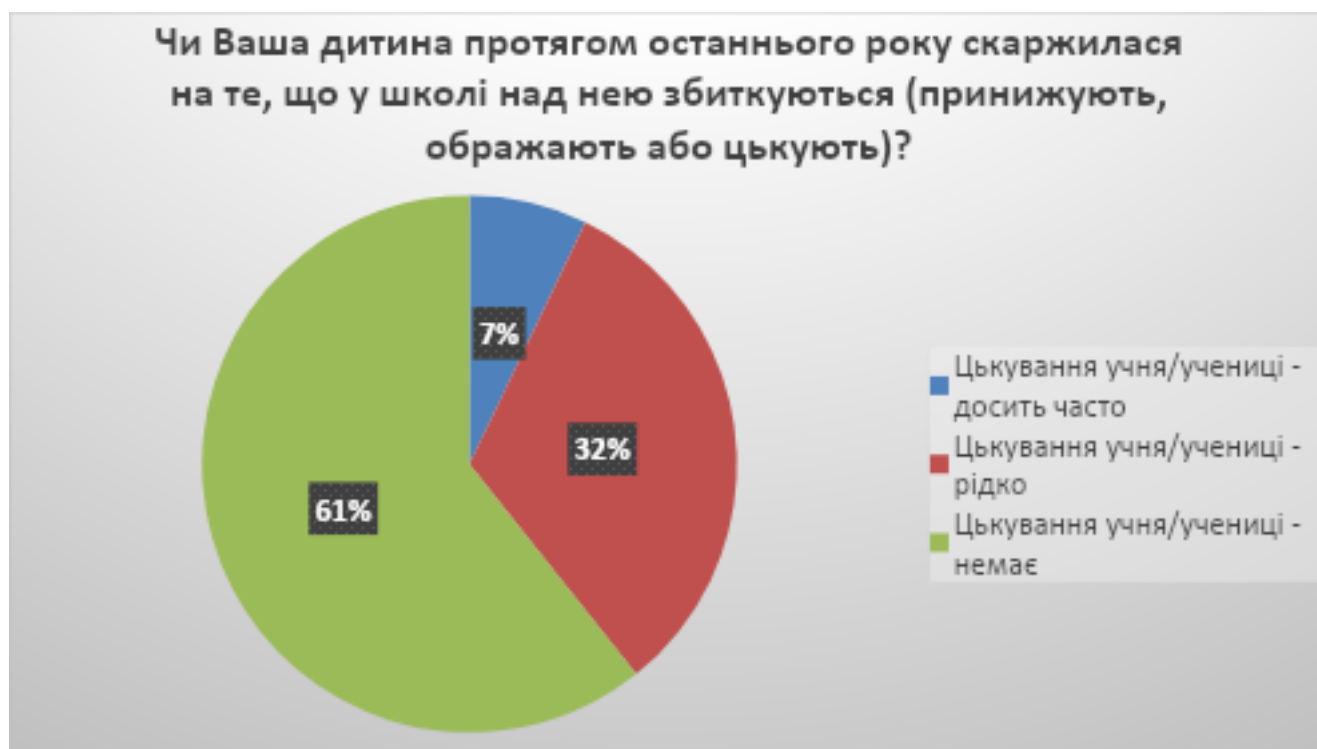
Що означає “простір довіри”? Це не просто місце чи кабінет, а середовище, у якому кожна людина — дитина чи дорослий — відчуває, що її слухають уважно й щиро, а не формально; що її думка має значення, навіть якщо вона не збігається з більшістю, і навіть якщо вона ще не зовсім сформульована; що вона не самотня у своїх переживаннях, бо поруч є ті, хто підтримають у момент сумніву, поразки чи слабкості. Такий простір — це колективне “ми”, де цінність кожного визнається без умов.

Ознаки простору довіри в школі проявляються у повсякденних, на перший погляд, дрібницях, які насправді формують глибокі засади взаємин. Коли учень не боїться помилитися, бо знає, що помилка — це не привід для ганьби, а крок до зростання, — тоді формується внутрішня свобода і бажання вчитися. Коли вчитель не соромиться сказати “я не знаю”, бо розуміє, що щирість і вміння шукати відповіді разом — набагато цінніші за показне всезнання, — тоді між учнем і вчителем з’являється справжнє партнерство. У класі, де ніхто не сміється з того, хто щось не зрозумів чи запнувся, панує підтримка, а не осуд. Діти в такому середовищі можуть звертатися до вчителя не лише за знаннями, а й за порадою, поділитися тривогами, радістю чи сумнівом — і знати, що їх не знецінять. Усі учасники освітнього процесу дотримуються правил не з примусу, а тому, що вони створені разом і з повагою до кожного. Відсутність страху перед “кабінетом директора” свідчить про зміну культури спілкування: директор — не каральний орган, а людина, до якої можна звернутися по допомогу, пораду, участь.

Які емоції панують у просторі довіри? Насамперед — спокій, який дає змогу зосередитися не на страху зробити щось “не так”, а на сам процес навчання та розвитку. Далі — безпека, що народжується не від заборон, а від взаємної підтримки. Відкритість — це здатність говорити відверто про те, що важливо, не приховуючи почуттів. Повага — основа стосунків, де кожного визнають і приймають. І, звісно, готовність до діалогу — бажання чути, відповідати, взаємодіяти.

Чому простір довіри такий важливий? Тому що без нього неможливі щирі взаємини, глибоке навчання, справжня дружба і цілісне зростання. Там, де є довіра, з'являється сміливість бути собою — зі своїми думками, сумнівами, ідеями. Довіра створює внутрішню силу, яка дозволяє діяти, змінюватися і впливати на світ навколо. Простір довіри — це основа здорового шкільного клімату і стартовий майданчик для формування вільної, впевненої в собі людини.

Під час оцінювання якості освітнього середовища закладів освіти Львівської області 23 (82,14%) респондентів ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків вказали, що протягом останнього року над їхньою дитиною не збиткували та не принижували, хоча 3 (10,71%) учасників вважають, що інколи трапляються такі випадки зі сторони однолітків, а також 3 (10,71%) – зі сторони старшокласників. Тому учні до школи йдуть здебільшого охоче - 19 (67,86%), 8 (28,57%) – як коли. Оцінювання прозоре, вчителі завжди пояснюють, чому поставили ту чи іншу оцінку, не маніпулюють оцінюванням - 15 (53,57%), хоча є й такі 4 (14,29%), що вважають протилежне.

На думку 26 з 29 опитаних, педагоги, учні та батьки працюють, як згуртована спільнота, в якій не порушуються права учнів на свободу совісті та віросповідання. Тому випадків неповаги до учнів та приниження їхньої гідності не

було, так вважають 92,86% батьків, а дискримінації за статевою ознакою – 96,43%.

Батьки та педагоги співпрацюють, а тому булінгу, наклепів, лицемірства, психологічного тиску на батьків, вимагання від них хабаря не спостерігалось – так вважають 27 (96,43%) респондентів. На думку 17 (60,71%) опитаних, педагоги, дирекція спільно з батьками вирішують проблеми, довіряють одне одному, а 11 (39,29%) чоловік - колектив школи воліє вирішувати проблеми самостійно. Для 14 (50,00%) батьків важливим є, що їхня дитина може розраховувати на підтримку та допомогу від більшості вчителів, тому що між ними партнерські або довірливі стосунки. 9 (32,14%) – ймовірно від більшості вчителів. Між педагогами та батьками конфліктних ситуацій майже немає.

На питання, чи дитина охоче відвідує школу, учні 4-го класу відповіли «так» - 4 (80,00 %) опитаних, але є і 1 (20,00 %,) учень, який заявив протилежне.

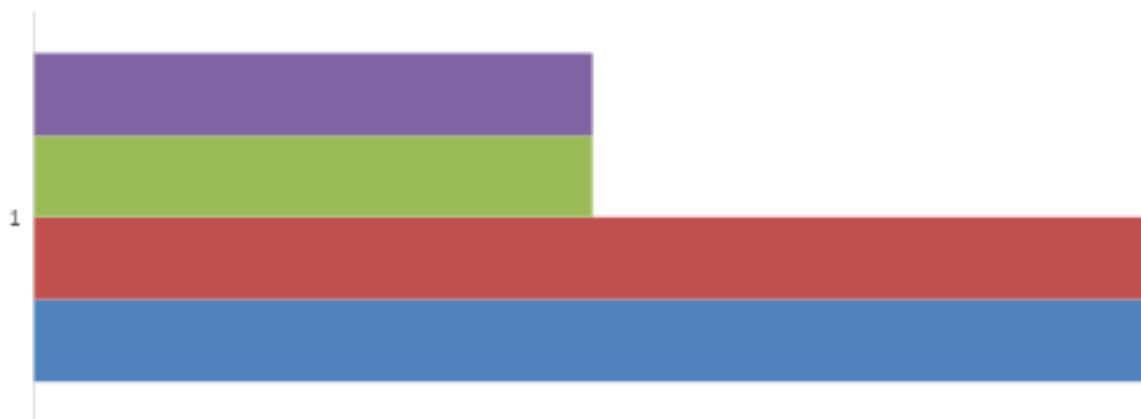
Виховний простір у 4 - му класі можна вважати безпечним, бо більшість учнів можуть звернутися до вчителів, керівників (директора, заступників), шкільного психолога за порадою чи підтримкою. Вчителі спокійно реагують на помилки учнів, допомагають їх виправити – 2 (40,00%), хоча частині - 3 (60,00%) учням-можуть не подобатися наполегливі поради вчителів.

Оцінювання прозоре. 5 (100,00%) учнів 4-го класу підтверджують, що їх оцінювали справедливо.

Вихованці підтвердили, що в класі панує дружня атмосфера, більшість учнів в добрих стосунках з однокласниками. У класі прислухаються до думки учнів як однокласники, так і вчителі – 3 (60,00%), 2 (40,00%) сказали, що їх думкою вчителі частково цікавилися.

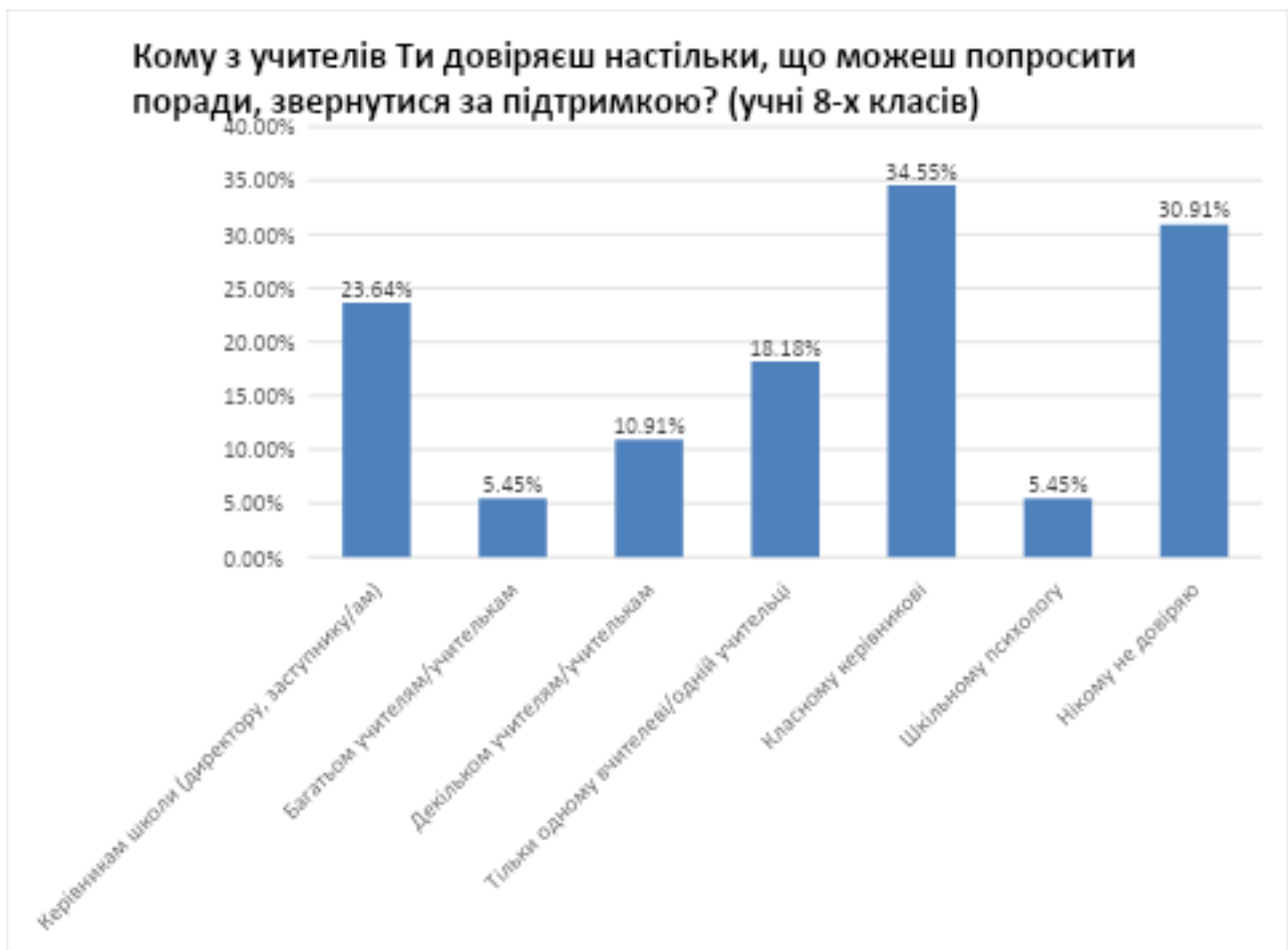
Кому з учителів Ти довіряєш настільки, що можеш попросити поради, звернутися за підтримкою? (учні 4-го класу)

- Керівникам (директору, заступникам)
- Усім учителям, які мене навчали та навчають
- Тільки одній вчительці/вчителю
- Шкільному психологу

Що стосується довіри учнів 8-го класу, то найбільше – 10 (71,43%) респондентів (7 (50,00%) – успішні учні, а 3 (21,43%) – без успіхів у навчанні) довіряють класному керівникові, 6 (42,86%) (серед них 4 (28,57%) успішних учнів, а 2 (14,29%) – без успіхів у навчанні) довіряють керівникам школи (директору, заступникам), 4 (28,57%) – багатьом вчителям. Разом із тим і невисокий показник недовіри: 1 респондент (7,14%) не довіре нікому з педагогів. Щодо шкільного психолога, то йому довіряють лише 4 (28,57%) учнів. Таким чином, шкільному психологу слід більше бути в класах, проводити в них тренінги, виявляти ризики в класних колективах. Вчителям звертати увагу на справедливість оцінювання та обґрунтовувати виставлені бали.

Із запитання «Як учні реагують на помилки товаришів?», можна зробити висновок, що 7 (50,00%) восьмикласників намагаються підказати правильну відповідь, 5 (35,71%) – нейтрально, ніхто не акцентує увагу на помилці, 1 (7,14%) – поблажливо, з помилки можуть посміятися.

На запитання «Де би ти міг безперешкодно висловити власну думку щодо подій шкільного життя чи, наприклад, взаєностосунків з педагогами?» 7 (50,00%) учнів 10 – го класу стверджують, що на учнівських зборах класу і у спілкуванні з класним керівником, 2 (14,29%) – на загальних зборах учнів школи і на засіданні органу учнівського самоврядування, 3 (21,43%) – не мали такого бажання. Учні доброзичливо ставляться до внутрішньо переміщених осіб.

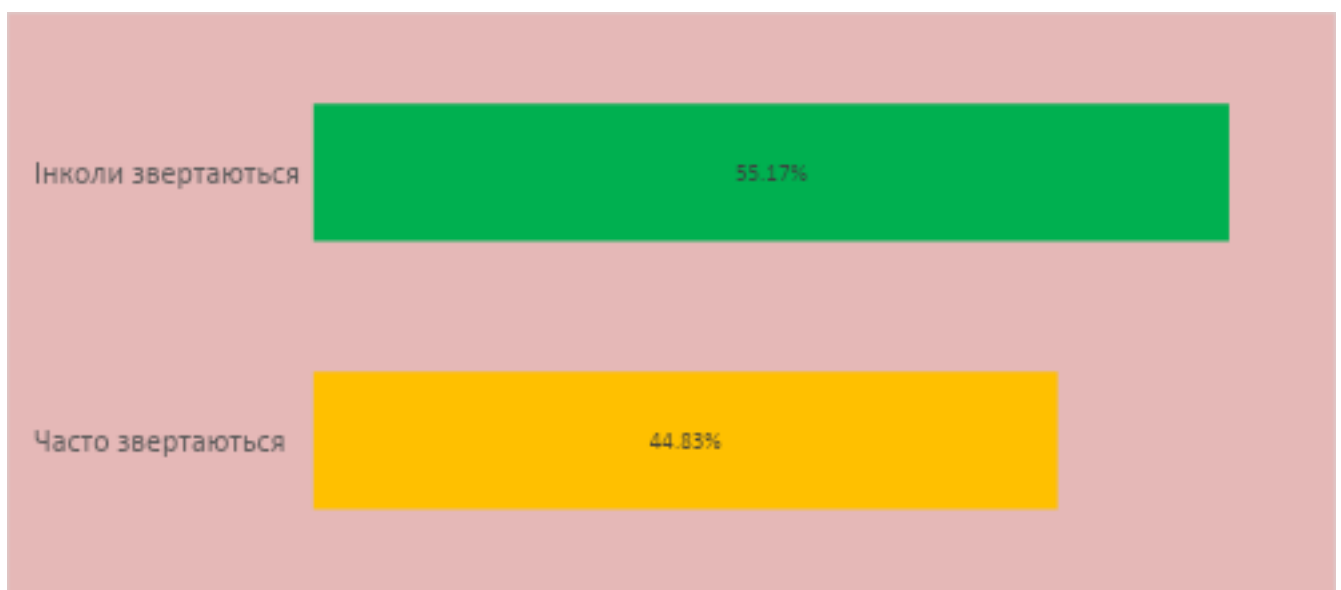
Десятикласники, 5 (35,71%) респондентів, 5 (35,71%) з яких успішні учні, довіряють класному керівникові та керівникам школи (директору, заступникам), 4 (28,57%), 3 (21,43%) - успішні учні, 1 (7,14% - без успіхів у навчанні) - довіряють лише декільком учителям. 1 (7,14%) учень довіряє шкільному психологу, а 1 (7,14%) – не довіряє нікому. Існує взаєморозуміння вчителя та учня, батьків та вчителів. Відсутні прояви дискримінації, 9 респондентів (64,29%) висловились, що всі вчителі оцінюють учнів справедливо, 2 (14,29%) учні вважають, що інколи оцінюють справедливо, інколи – ні. 2 (14,29%) – важко сказати (вчителі не пояснюють, чому поставили саме таку оцінку), 1 (7,14%) учень стверджує, що не завжди, окремі вчителі оцінюють несправедливо. На думку 9 десятикласників

(64,29%), учителі завжди заохочують запитувати і пояснюють незрозумілі теми, проте 5 (35,71%) - інколи, це залежить від учителя і від теми.

27 педагогів (93,10%) вважають, що у закладі склалися доброзичливі відносини між педагогами та адміністрацією (педагоги та дирекція разом вирішують проблеми, довіряють одне одному), 2 (6,90%) стверджують, що педагоги воліють вирішувати проблеми самостійно.

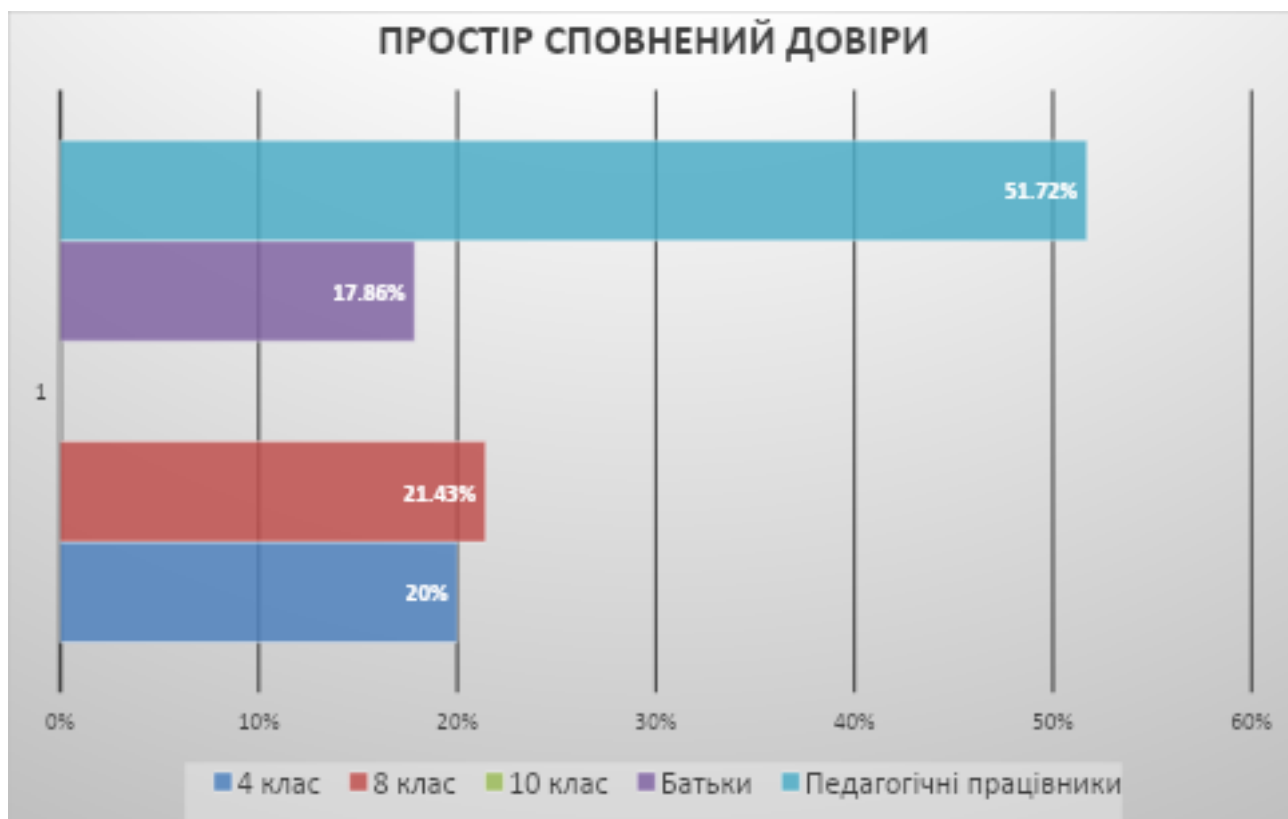

Також більшість вчителів взаємоспівпрацюють з учнями.

Висновок

Таким чином, простір, сповнений довіри, в основному сформований належним чином у ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків, оскільки розвиває риси справжніх українців, яким не притаманні самолюбство та корисливість, а товариські та довірливі взаємовідносини в колективі, без приниження один одного та цькування. Педагоги, адміністрація закладу та батьки розуміють, що лише спільними зусиллями можна досягти кінцевої мети. Батьки, учні, педагоги співпрацюють, не конфліктують.

Демократичний простір

Демократичний простір у школі — це не лише організаційна модель, а жива культура взаємодії, у якій кожен учасник освітнього процесу — учень, педагог, адміністратор чи батько — має право голосу, відчуває себе почутим, захищеним і відповідальним. У такому середовищі влада не зосереджена в руках адміністрації, а розподіляється через довіру, партнерство і спільне прийняття рішень. Школа стає не місцем, де “наказують згори”, а простором, де радяться, обґрунтовують, домовляються, де кожна думка розглядається як важлива, навіть якщо вона не збігається з загальноприйнятою.

Основні характеристики освітнього демократичного простору можна розкрити через низку взаємопов’язаних аспектів.

Перш за все, це участь кожного в ухваленні рішень. Учні мають змогу бути активними співтворцями шкільного життя: вони беруть участь у плануванні подій, обговоренні змін, формуванні правил і традицій через учнівське самоврядування, а також через опитування чи відкриті голосування. Учителі не лише виконують вказівки, а взаємодіють з адміністрацією на рівних, мають вплив на освітні підходи, методику, педагогічний стиль і часто виступають ініціаторами змін. Батьки також не залишаються осторонь: вони активно долучаються до життя школи, не формально, а як рівноправні партнери, підтримуючи ініціативи або висловлюючи пропозиції щодо покращення.

Другим важливим елементом є визнання прав і свобод кожного. У школі, побудованій на демократичних засадах, кожен має право на власну думку — незалежно від того, чи відповідає вона більшості. Повна заборона на дискримінацію за будь-якою ознакою — статтю, зовнішністю, походженням, мовою, вірою чи соціальним статусом — створює умови для безпечного, гідного та різноманітного середовища. Учням надається особистий простір, право на приватність та можливість висловлювати свою позицію без осуду чи тиску.

Третім аспектом є поважна та рівноправна комунікація. У шкільному діалозі відсутній тиск чи авторитарність: комунікація будується на взаємоповазі, відкритості й щирості. Учитель виступає не як владна фігура, а як наставник, фасилітатор, який допомагає орієнтуватися у складному світі знань і взаємин.

Учнів заохочують не лише слухати, а й чути одне одного, вміти висловлювати свої думки аргументовано, не принижуючи іншого.

Наступною важливою характеристикою є безпека і психологічна підтримка, що дає змогу вільно висловлюватися без страху, осуду чи покарання. Помилка не прирівнюється до невдачі — вона визнається необхідною частиною навчального процесу. Створюється атмосфера, у якій кожен учень, вчитель чи батько знає, що може звернутися по допомогу, бути почутим і підтриманим.

Також важливою складовою демократичного простору є спільна відповідальність. Тут кожен не лише має права, а й розуміє свої обов'язки — до спільноти, до навчання, до самого себе. Всі учасники освітнього процесу беруть на себе відповідальність за якість взаємодії, результат спільної роботи, добробут шкільної спільноти. Проблеми в такій школі вирішуються не шляхом покарання, а через конструктивний діалог, пошук компромісів і рішень, які враховують інтереси всіх сторін.

Важливою функцією демократичного простору є розвиток критичного мислення. Учнів заохочують не просто сприймати інформацію, а ставити запитання, дискутувати, перевіряти факти, висловлювати сумніви. На уроках обговорюють не лише “правильні відповіді”, а й різні підходи, альтернативні думки, суперечливі погляди. Така школа не навчає шаблонів, а формує здатність самостійно мислити, приймати рішення і відповідати за них.

Приклади з життя школи можуть ілюструвати ці принципи в дії. Учні самі обирають теми для проєктів чи презентацій, що дає їм більше зацікавленості й залученості. У класах разом із вчителем формуються “правила співжиття” — домовленості, які всі визнають і підтримують. Наявність “схрешки довіри”, де можна залишити ідеї, пропозиції або навіть скарги, забезпечує зворотній зв'язок та розвиток ініціативності. Проводяться регулярні “класні ради”, на яких обговорюють організаційні чи поведінкові питання — не для покарання, а для спільного пошуку рішень. Учителі не стоять на місці — вони навчаються, відвідують тренінги, діляться досвідом і відкриті до змін.

У результаті формується простір, у якому кожен відчуває: *я важливий, моя думка має значення, я відповідальний за те, що відбувається навколо, і мені*

безпечно бути собою. Такий демократичний підхід — основа справді сучасної, гуманної та ефективної школи.

Більшість батьків 21 (75,00%) вважає, що педагогічний колектив завжди підтримує, навіть заохочує ініціативи родин учнів щодо облаштування освітнього середовища школи (дизайну класів, їдальні, оформлення коридорів, озеленення тощо). Так, але на певних умовах (наприклад, якщо батьки долучаються до фінансування, беруть на себе усю роботу) - 7 (25,00%) батьків.

17 опитаних батьків (60,71%) стверджують, що керівництво закладу освіти завжди відкрите для спілкування (чує учасників освітнього процесу та знаходить час для обговорення проблеми), радше відкрите – 10 (35,71%%), не відкрите для вирішення проблем – 1 (3,57) відповідей.

Класний керівник постійно враховує пропозиції батьків – так вважають 20 (71,43%) респондентів. 7 (25,00%) батьків – радше так. Більшість дорослих - 22 (78,57%) - без побоювань висловлюють власну думку, навіть якщо вона не співпадає з позицією класного керівника. Права батьків як учасників освітнього процесу в нашому закладі дотримані та захищені – так вважає 20 (71,43%), рідні учнів поважають права педагогів (72%).

Менша частина опитаних 9 (32,14%) зазначили, що їхня дитина та її однокласники можуть вільно висловлювати свою думку про заклад освіти, взаємини з педагогами, адміністрація і педагоги заохочують та не протидіють цьому, 5 (17,86%) вагаються у своїй відповіді, з яких батьки четвертокласників 1 (3,57%), восьмикласників 2 (7,14%), десятикласників 2 (7,14%).

Позитивним показником є те, що батьки беруть активну участь у виборах до органів громадського самоврядування закладу, а саме: до батьківського комітету класу – 21 (75,00%), до органу батьківського самоврядування закладу освіти – 12 (42,86%). Проте значний відсоток респондентів 3 (10,71%) не ходили на жодні вибори.

26 (92,86%) опитаних позитивно оцінюють останні проведені вибори до органу батьківського самоврядування закладу та стверджують про дотримання усіх норм та вимог. Лише 1 (3,57%) респондент вказав про незначні порушення передбаченої Положенням процедури.

Чинний склад органу батьківського самоврядування закладу звітував перед батьками минулого або цього року на щорічних конференціях батьківської громади - 26 (92,86%), 2 (7,14%) стверджують, що звітували лише члени органів самоврядування перед батьками однокласників своїх дітей.

16 (57,14%) опитаних відповіли, що чинний склад органу батьківського самоврядування відстоював інтереси батьківської громади на педагогічній раді та перед адміністрацією школи, 2 (7,14%) підтвердили про можливість захисту своїх прав як учасників освітнього процесу. Допомогали педагогам проводити загальношкільні урочистості, патріотичні заходи – 8 (28,57%). Члени батьківського

комітету відстоювали права дітей та батьків, які розглядалися на засіданнях, зверталися до директора та у вищі інстанції – повідомили 4 (14,29%) батьків. Проводили цікаві родинні пізнавальні і розважальні заходи (змагання, дебати, вечори тощо) – заявили 3 (10,71%) опитаних.

Дирекція школи погоджувала свої рішення з батьківським комітетом 19 (67,86%), 5 (17,86%) батьків вказали, що не знають, що саме адміністрація зобов'язана погоджувати з батьківським комітетом. А 4 респондентів (14,29%) висловилися, що дирекція школи погоджувала з батьками лише те, що вважала доцільним.

Зазначимо, що більша половина учасників освітнього процесу 17 (60,71%) довідуються про прийняті адміністрацією закладу рішення, результати роботи, накази на батьківських та учнівських зборах. Також директор щорічно звітує перед колективом закладу освіти - 15 (53,57%). Офіційні документи, новини, дописи з інформацією розміщені на сайті закладу і його веб-сторінці в соціальних мережах - 4 (14,29%) респондентів. Вагомий відсоток опитаних батьків 3(10,71%) підкреслили, що класні керівники повідомляють їм важливу інформацію при зустрічі, телефоном, листом або через соціальні мережі, а 4 (14,29%) опитаних стверджують, що про здобутки учнів та педагогів повідомляють на годині класного керівника, на учнівських батьківських зборах.

До розроблення стратегії розвитку закладу освіти залучали 6 (21,43%) досліджуваних, 5 (17,86%) - до розроблення освітньої програми закладу, 4 (14,29%) батьків внесли свою лепту у розроблення виховної програми, 5 (17,86%) опитаних – правил поведінки учнів батьків у закладі освіти, 4 (14,29%) - відповіло, що внесли свій вклад у створення річного плану роботи органу батьківського самоврядування.

На жаль, більшість батьків 13 (46,43%) не долучались або не пригадують, чи внесли свій вклад до цієї важливої справи у розробленні будь-яких документів закладу освіти.

Про діяльність органів батьківського самоврядування закладу або класу можна дізнатись, відвідавши батьківські збори 27 (96,43%), прослухати звіт

батьківського комітету – 6 (21,43%), зайшовши на сайт школи, сторінку у соціальних мережах – 6 (21,43%) опитаних.

Для учнів четвертих класів виховний простір можна вважати демократичним. З 5 опитаних 4 (80,00%) учнів знають, що учнівське самоврядування створене для того, щоб представляти інтереси та захищати права учнів, брати участь у керуванні школою, 1 (20,00%) учень вважає, що учнівське самоврядування створене для того, щоб класний керівник знав, як поводитись себе учні класу, та щоб учні брали участь в шкільних позаурочних заходах. Тому класним керівникам потрібно вислуховувати та залучати до обговорень усіх учасників освітнього процесу або проводити опитування з різних питань, якщо дистанційне навчання.

3 (60,00%) учнів 4-го класу стверджують, що можуть щиро висловити свою думку про життя класу, школи на учнівських зборах, 2 (40,00%) - у розмові з класним керівником чи іншими вчителями, у дописі для шкільного сайту або на форумі, у листі, який вкидають в скриньку довіри, спілкуючись в Instagram, TikTok, на YouTube та в інших мережах, проте 1 (20,00%) учень може щиро висловлювати свою думку лише у розмові з однокласниками та ріднею або взагалі не хоче відкрито висловлюватись на ці теми.

Можна вважати, що у 4-му класі навчаються учні, які більш самостійні в організації свого шкільного життя. У цьому їм сприяє класний керівник, що підтримує їх пропозиції, дає поради, залучає інших дорослих, високо оцінює їх участь у заходах.

На запитання «Якою мірою у школі захищено права і свободи учнів, зокрема ті, що визначені у Конституції шкільної учнівської спільноти?» 10 (71,43%) учнів 8-го класу відповіли, що загалом захищені, немає потреби відстоювати. Проте 4 (28,57%) (3 (21,43%) успішних учнів, 1 (7,14%) учнів без успіхів у навчанні) стверджують, що права захищені, але буває, що окремі доводиться відстоювати.

Стосовно справедливості в оцінюванні виконаних завдань єдиної думки у восьмикласників немає. Значна частина респондентів 9 (64,29%) (6 (42,86%) – успішні учні, 3 (21,43%) – без успіхів у навчанні) вважають, що усі вчителі оцінюють справедливо, 4 (28,57%) опитаних (3 (21,43%) – успішні учні, 1 (

7,14%) – без успіхів у навчанні) визнають, що інколи оцінюють справедливо, інколи – ні. Однак 1 респондент (7,14%), з успішних у навчанні) має іншу думку: окремі вчителі оцінюють несправедливо, більшість педагогів не завжди пояснюють, чому поставили саме таку оцінку.

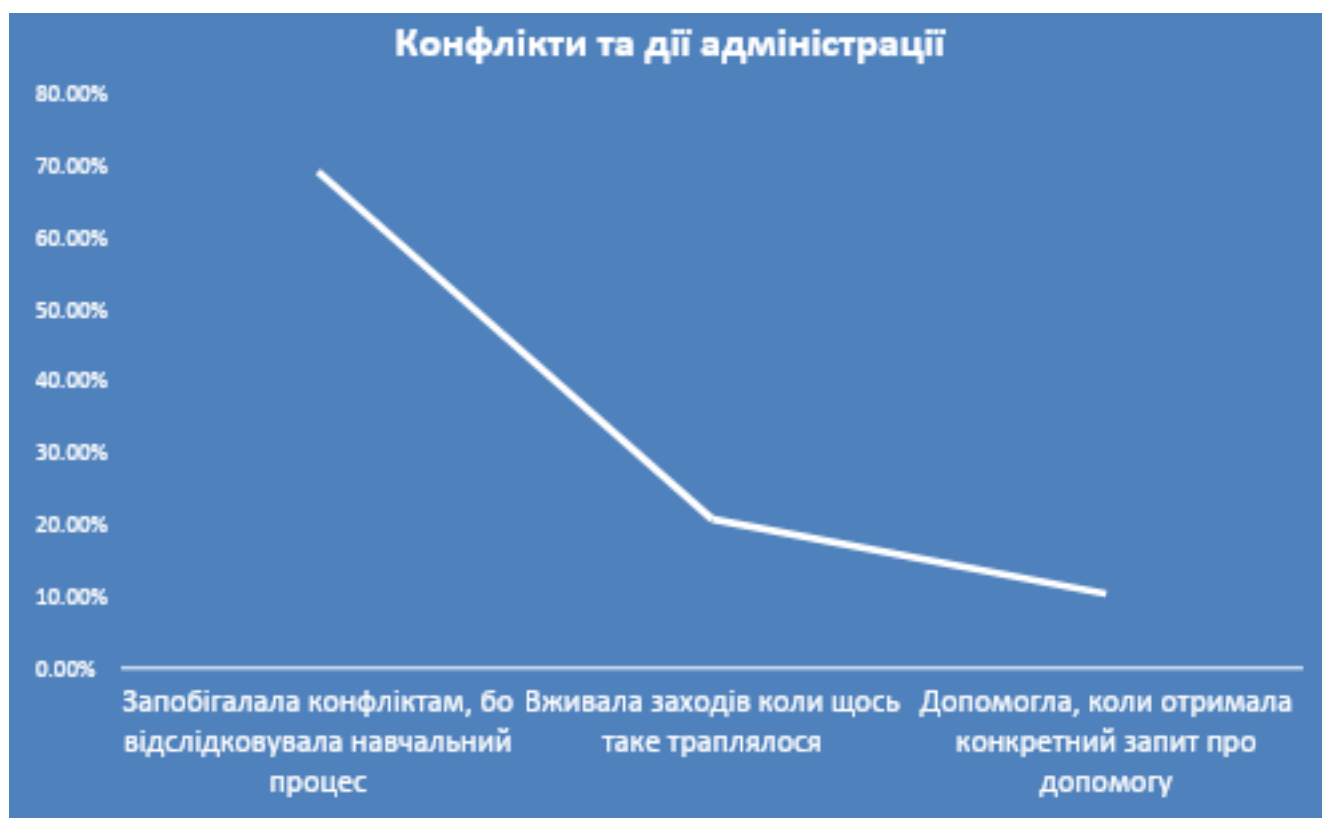
Учні 8-го класу вважають, що взаєморозуміння та співпраця між вихованцями і виховниками в основному існує. Особливо, якщо це стосується незрозумілої теми на уроці. Так 11 учнів (78,57%) (серед них 8 (57,14%) - успішні учні і 3 (21,43%) - без успіхів у навчанні), вважають, що педагоги завжди заохочують запитувати і пояснюють незрозумілі теми. Проте 3 (21,43%) відповіли, що інколи це залежить від учителя і теми. Не можна впевнено сказати, що між здобувачами освіти толерантні стосунки. На запитання «Чи бувало, що вчителі в розмові з учнями переходили на крик, погрожували чи, наприклад, ображали?» 9 (64,29%), відповіли, що всі вчителі, буває, сердяться на школярів за невиконане завдання, порушення дисципліни, але не погрожують дітям і не ображають їхньої гідності, Проте є поодинокі випадки, коли вчитель часто кричить, погрожує та обзиває - і це образливо. Такою є думка 1 респондента (7,14%) (успішний учень).

Учні 10-тих класів підтверджують, що демократичний простір у навчальному закладі успішний і діти визнаються повноправними носіями прав і обов'язків. 13 (92,86%) відсотків опитаних повідомили, що їх вислуховують і враховують їх думку у навчальному закладі, але 1 (7,14%) учень - не впевнений у цьому. На питання «Де, за бажання, ви могли б безперешкодно висловити власну думку щодо подій шкільного життя чи взаємостосунків з педагогами?» - 7 (50,00%), всі успішні учні) відповіли, що на класних учнівських зборах, або у спілкуванні з класним керівником. Проте 3 (21,43%) (з них 2 (14,29%) - успішних, а 1 (7,14%) – без успіхів у навчанні) відповіли, що взагалі не мали такого бажання. Ще 2 (14,29%) опитаних заявили, що на засіданні органу учнівського самоврядування школи, на загальних зборах учнів школи. 6 учнів (42,86%) наголосили, що брали участь у виборах очільника класу, 1 учень (7,14%) - керівника учнівської спільноти школи. Лише 7 респондентів (50,00%) заявили, що не брали участі в голосуванні. Чергові вибори до органів учнівського самоврядування проходили, на думку 12 респондентів (85,71%) з повним

дотриманням процедури, 2 (14,29%) опитаних заявили, що були окремі незначні порушення. До рішень органів учнівського самоврядування педагоги школи та дирекція ставляться з розумінням, зважають на думку учнів. Так вважає 10 респондентів (71,43%). У школі в основному захищено права і свободи учнів, зокрема ті, що визначені у Конституції (Статуті) шкільної учнівської спільноти - 7 (50,00%) опитаних. На думку 6 (42,86%) захищені, але буває, що окремі треба відстоювати.

Стосовно справедливості в оцінюванні виконаних завдань 2 (14,29%) вважають, що інколи вчителі оцінюють справедливо, інколи - ні. Проте 9 (64,29%) наголосили, що їх оцінюють справедливо, а 2 (14,29%) опитаних зазначили, що їм важко сказати (вчителі не пояснюють, чому поставили саме таку оцінку). На запитання «Як ви ставитеся до списування?» - 9 учнів 10 класу (64,29%), з них – 8 (57,14%) - успішні, а 1 (7,14%) – без успіхів у навчанні відповіли, що списувати деколи доводиться. Лише 2 (14,29%) знають, що списувати не варто, бо це порушення академічної доброчесності та вчителі , на жаль, не дають списати. В основному діти списують творчі роботи через брак часу – 1 (7,14%).

20 педагогів (68,97%) (5 (17,24%) - вчителів початкових класів, 4 (13,79%) – вчителі математики і природничих дисциплін, 5 (17,24%) – вчителі гуманітарних дисциплін та фізичної культури, 6 (20,69%) – педагогічні працівники, які безпосередньо відповідають за виховання в закладі) вважають, що адміністрація запобігає конфліктам, бо відслідковує навчальний процес, 6 (20,69%) респондентів (найбільше педагогічних працівників, які відповідають за виховання в закладі) – вживає заходів, коли таке трапляється, 3 (10,34%) (вчителі гуманітарних дисциплін) – допомагає після конкретного звернення про допомогу.

Більшість респондентів вважає, що керівництво відкрите для спілкування, чує учасників освітнього процесу, відкрито обговорює проблеми – 26 вчителів різних дисциплін і категорій (89,66%), 3 (10,34%) – відповіли «радше так», що вказує на невпевненість, можливо пов'язану з конкретним запитом. Керівництво враховує пропозиції педпрацівників – так вважає більшість педагогів – 25 (86,21%). 23 (79,31%) педагогічні працівники вільно висловлюють власну думку, навіть якщо вона не співпадає з позицією керівників, 6 (20,69%) педагогів вважають, що радше так. Найбільше таких відповідей від вчителів початкових класів – 2 (6,90%), 2 (6,90%) - вчителі математичних і природничих дисциплін, 1 (3,45%) вчитель гуманітарних дисциплін, 1 (3,45%) – педагогічний працівник, який займається вихованням. Права педагогічних працівників захищені – так вважає 27 (93,10%) опитаних, або радше дотримані - 2 (6,90%). Права учнів захищені - 27 (93,10%) і 2 (6,90%) вважає, що радше захищені. Керівництво поважає думку батьків.

Всі опитані респонденти вважають, що учнівське самоврядування є корисним і виконує ряд повноважень, покладених на них, в тій чи іншій формі звітує про свою роботу.

Більшість педагогів 18 (62,07%) були залучені до розробки стратегії розвитку закладу освіти, 25 (86,21%) – до річного плану роботи закладу, 17 (58,62%) – до освітньої програми закладу, 16 (55,17%) – до виховної програми, 13 (44,83%) – до правил внутрішнього розпорядку, 12 (41,38%) – до процедури внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу.

Висновок.

Отже, демократичний простір у нашому ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків в основному сформований на належному рівні. Це стосується всіх учасників освітнього процесу. На думку батьків, педагогічний колектив підтримує та заохочує дітей щодо комфортного облаштування освітнього середовища школи. Адміністрація закладу відкрита до спілкування і в разі звернення реагує та допомагає у вирішенні проблем. Класний керівник також враховує думки батьків, а ті, в свою чергу, вільно висловлюють думку, навіть якщо вона не співпадає з позицією вчителя.

Права батьків, як учасників освітнього процесу, дотримані. Більшість є членами батьківського самоврядування класу та отримують інформацію на загальних шкільних та класних зборах, від класного керівника, певний відсоток користується для цього сайтом школи та соціальними мережами. Адміністрація, педагоги, батьківський комітет звітує про зміст своєї діяльності.

Адміністрація школи регулярно погоджує важливі рішення з батьківським комітетом закладу. Частина батьків залучалась до розроблення стратегії розвитку закладу або інших документів (річного плану роботи органів батьківського самоврядування, освітньої та виховної програми закладу, правил поведінки учасників освітнього процесу в закладі), проте є дорослі, які цього не робили або не пригадують, чи внесли свій вклад до цієї важливої справи.

Патріотичний простір

Патріотичний простір у школі — це живий, змістовний та емоційно насичений освітній простір, де любов до України не декларується формально, а формується природно — через досвід, приклад, спільну діяльність. Це середовище, у якому національна ідентичність не є абстракцією, а частиною щоденного шкільного життя. Патріотизм тут — не про лозунги, а про цінності: повагу до Батьківщини, історичну пам'ять, готовність діяти заради спільного добра, вдячність захисникам, підтримку одне одного, відчуття гідності та відповідальності.

Ключові ознаки патріотичного простору в школі охоплюють як символічні, так і глибинно виховні компоненти:

1. Шанобливе ставлення до державних символів

У шкільному просторі присутні Прапор, Герб, Гімн — не як декорації, а як знаки поваги до державності. Учні не просто “знають” про них — вони розуміють їх зміст, історію, значення. Урочистості з нагоди національних свят проводяться не для “галочки”, а як можливість згуртуватися, згадати про боротьбу за незалежність, виявити шану героям минулого і сьогодення.

2. Вивчення та популяризація української мови

Українська мова звучить у школі впевнено, природно і з любов'ю. Вона — не обов'язок, а носій ідентичності. Школа підтримує мовну культуру — тут не принижують за акцент чи помилки, а допомагають говорити красиво, змістовно, вільно. Через мовні флешмоби, творчі конкурси, написання диктантів єдності формується повага до рідної мови.

3. Знання історії України

Історія тут — не сухий перелік подій, а живий діалог із минулим. Уроки зосереджені на реальних долях, боротьбі, втраті й перемозі. Зустрічі з воїнами, волонтерами, очевидцями подій сучасної війни — це міст між минулим і теперішнім. Шкільні “стіни пам'яті”, тематичні виставки, музейні куточки формують особистісне ставлення до історії.

4. Вшанування захисників і національних героїв

Патріотичний простір — це місце, де вміють дякувати. Через хвилини мовчання, акції пам'яті, написання листів фронтовикам, благодійні ярмарки, школярі вчаться цінувати не лише мир, а й тих, хто його виборює. Учні не відсторонені спостерігачі, а активні учасники підтримки, співпереживання, взаємодії з тими, хто на передовій.

5. Інтеграція національних традицій у повсякденність

Українські традиції оживають у шкільному житті: не як “фольклор”, а як частина культурної живої тканини. Свята, вечорниці, майстер-класи, вишивані дні — усе це формує відчуття, що культура — це красиво, сучасно, і “наше”. Учні не лише спостерігають, а й творять: виготовляють обереги, вчаться писанкарству, співають народні пісні.

6. Формування громадянської позиції

Любов до Батьківщини виявляється у діях. Патріотичний простір навчає відповідальності за свій дім, двір, громаду. Учні долучаються до краєзнавчих проєктів, волонтерства, екологічних ініціатив. Вони доглядають місця пам'яті, допомагають у благоустрої — і це вчить їх бути не споживачами, а творцями змін.

7. Повага до культурної спадщини

У школі звучить українська пісня, оживають казки, перекази, легенди. Театралізовані вистави, проєкти, присвячені творчості класиків і сучасних митців,

формують емоційний зв'язок із культурою. Шевченко, Франко, Леся Українка не залишаються лише “портретами на стіні” — вони постають як живі постаті, чії ідеї актуальні й нині.

Які емоції панують у патріотичному просторі?

- Гордість — за свою країну, мову, історію.
- Вдячність — тим, хто захищає, бореться, віддає.
- Єдність — із тими, хто поруч у прагненні добра і миру.
- Мотивація — бути гідним громадянином, діяти, творити.

У підсумку, патріотичний простір у школі — це середовище, де учні не просто *знають*, що вони українці, — вони це відчують усім серцем і доводять своїми вчинками. Така школа виховує не лише розум, а й серце, готує не лише до ЗНО, а й до життя в гідності, свободі та любові до рідної землі.

Виховний простір нашої школи, безумовно, є патріотичним, орієнтованим на формування ідентичності політичного українця. Спілкування у закладі ведеться виключно українською мовою. Всі опитані учні впевнено виконують Гімн України та описують Прапор України, мають поважне та шанобливе ставлення до державних символів України та її героїв. Усі категорії респондентів активно підтримують і організовують різноманітні волонтерські акції.

На думку 27 (96,43 %) опитаних батьків на уроках, перервах та позаурочних заходах учителі з учнями спілкуються виключно державною мовою, 1 респондент сказав, а це складає 3,57%, що важко відповісти, якою мовою спілкуються вчителі учнями.

13 (46,43 %) батьків стверджують, що їх діти часто цього або минулого року брали участь в заходах, орієнтованих на пізнання історії України, чи відвідували історичний або краєзнавчий музей, музей-садибу когось з історичних діячів, 11 (39,29%) опитаних заявляють, що заходи організовуються, хоча раніше (до повномасштабного вторгнення) таких заходів було більше. Проте, на жаль, є 4 респондентів (14,29%), які кажуть, що таких заходів не проводилось.

Чи брала Ваша дитина участь цього або/і минулого року в заходах, орієнтованих на пізнання історії України, чи відвідувала історичний або краєзнавчий музей, музей-садибу когось з історичних діячів тощо?

22 учнів нашого ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків, за відповідями дорослих, із захопленням брали активну участь (32,14%) та з цікавістю постійно відвідували (46,43%) заходи патріотичного спрямування (вшанування героїв, відвідини музеїв, зустрічі з фахівцями з історії, культури і громадського життя України), які проводились у закладі цього чи минулого року. Але є частина опитаних, які говорять, що їх діти по-різному – 4 (14,29%) та стримано – 2 (7,14%) реагували, вони відвідували невелику частину патріотичних заходів, а також 24 (85,71%) дітей у нашому закладі із великим задоволенням організовували цього або минулого року якесь з учнівських свят, можливо грали роль у поставленій п'єсі, виставляли власні мистецькі роботи. Є учні – 2 (7,14%), які брали участь з неохотою або через тиск вчителів. Проте є учні, які не хотіли брати участь у такому дійстві - 2 (7,14 %).

У школі всі учасники освітнього процесу шанобливо та з повагою ставляться до державних символів України – це підтверджують 26 (92,86%) респондентів. Також, 1 (3,57%) опитаний, вказує, що іноді не всі учні вчасно реагують на те, що розпочалася урочиста церемонія. На жаль, 1 опитаний (3,57%) вказує, що траплялися випадки неповаги до державних символів України дорослими.

У нас регулярно в освітньому просторі відбуваються зустрічі з активістами громадських організацій, волонтерами, захисниками Батьківщини - так стверджують 18 (64,29 %) опитаних. Частина батьків 3(13 %) вважають, що дитина раз чи двічі брала участь у таких заходах і такі зустрічі раніше організовували частіше. Але, на превеликий жаль, є незначна частина батьків 2 (7,14%), які відповіли, що нагода зустрічі була, але у дитини не виникло бажання відвідувати зустріч і 5 (17,86 %), котрим не відомо про такі події.

Учні 4 класу стверджують (100,00%), що на уроках і позаурочних заходах вони мають змогу пізнати героїчні сторінки історії України, ознайомитися з видатними постатями.

У закладі повсякчас організовуються шкільні заходи до важливих днів чи пам'ятних дат, наприклад, Шевченківські дні, Різдвяні свята, дні пам'яті жертв Голодомору, Небесної Сотні (72%). Загалом, учні турботливо і з повагою ставляться до культурних пам'яток та навколишнього середовища, 36% засуджують свідомі прояви вандалізму, 15% впевнені, що наші учні такого не роблять, 20% учнів стверджують, пошкодження траплялися, але випадково.

11 (78,57%) учнів 8-х класів стверджують, що їм подобається проводити позаурочний час в туристичних поїздках, 11 (78,57%) стверджують, що цікавими були екскурсії в музеї, 4 (28,57%) - із задоволенням відвідують театри.

12 респондентів (85,71%) наголосили, що мають змогу частіше ніж до повномасштабного вторгнення військ росії в Україну поспілкуватися з активістами громадських організацій, волонтерами, учасниками бойових дій. 11 десятикласникам (78,57%) подобалося, як організовували шкільні заходи до важливих днів чи пам'ятних дат. Проте 1 (7,14%) не впевнений, не може дібрати конкретних прикладів, що школа спроможна пробудити в нього інтерес до історії рідного краю, України, будівництва держави і культури. 13 (92,86%) респондентів стверджують, що брали участь в експедиціях, екскурсіях, подорожах. Це їм подобається.

Висновок

Можна зробити висновок, що на думку опитаних, патріотичний простір у нашому освітньому закладі сформований належним чином. Про це свідчить те, що у нас спілкуються практично всі учасники освітнього процесу рідною, державною мовою, поважають та шанобливо ставляться до символіки України. Учні нашої школи із захопленням і цікавістю відвідують патріотичні заходи, зустрічі з волонтерами, воїнами ЗСУ, активістами ГО.

Проте є невеликий відсоток батьків, котрі не обізнані про зміст позаурочних заходів, кажуть, що у нас не були проведені екскурсії в різні музеї та учні не завжди відвідували заходи та зустрічі, присвячені Україні.

Культуротворчий простір

Культуротворчий простір у школі — це середовище, де культура не є фоном, а стає живим процесом, у якому бере участь кожен. Тут не лише зберігають

традиції — їх осмислюють, продовжують, переосмислюють і творять нові. Це простір, у якому учні пізнають світ через мистецтво, музику, поезію, ремесло, і водночас відкривають у собі здатність створювати щось цінне для себе й для інших. Таке середовище формує естетичний смак, емоційну чутливість, творче мислення і культурну самосвідомість.

Основні риси культуротворчого простору:

1. Пошана до національної культури

Традиції — це не лише минуле, а джерело натхнення. Школа стає місцем, де обряди, фольклор, українське мистецтво живуть у спільних подіях — святах, тематичних виставках, оформленні інтер'єру. Учні вивчають символіку, розуміють значення народних звичаїв, долучаються до святкувань Миколая, Великодня, Покрови не як глядачі, а як учасники, які несуть традицію далі.

2. Естетичне середовище

Культуротворчий простір починається з того, що школа виглядає натхненно. Роботи учнів, творчі інсталяції, “стіни настрою”, виставки — усе це створює атмосферу краси. Такий візуальний простір не лише тішить око, а й стимулює до власної творчості. Естетика — це спосіб мислення, який формується щодня, коли учень проходить повз власну картину чи читає цитату на стіні.

3. Творча самореалізація учнів

Школа не лише “дозволяє”, а й заохочує творчість у будь-якому її прояві: спів, малювання, театр, письмо, танець, цифрове мистецтво. Гуртки, конкурси, фестивалі, літературні вечори — це простори свободи, де цінується не “успішність”, а виразність і щирість. Учні мають змогу презентувати свої роботи, відчувати, що їхнє мистецтво важливе, а їхній голос — почутий.

4. Міжкультурний діалог

Культуротворчий простір відкритий до світу. Через дні культур, презентації, свята народів, уроки толерантності формується усвідомлення культурного розмаїття як цінності. Учні дізнаються про кухню, традиції, музику інших народів, вчаться співпереживати, поважати інші культури — не порівнювати, а шукати точки дотику.

5. Залучення родини до культурного життя

Культура починається з дому — і школа це підтримує. Родинні свята, проєкти на тему сімейної історії, генеалогії, “сімейні скарби” — все це створює міст між поколіннями. Батьки долучаються до шкільного життя не як “глядачі”, а як співтворці культури. Такий зв’язок посилює ідентичність дитини: “я частина родини, частина школи, частина великої культури”.

6. Виховання через мистецтво

Мистецтво проникає в навчальний процес — не як “додаток”, а як метод мислення. Література, історія, навіть математика можуть бути подані через образ, музику, драму. Перегляд фільмів, театральні постановки, обговорення музичних творів, картин формують уміння інтерпретувати, співпереживати, творити змісти, а не лише відтворювати факти.

7. Підтримка ініціатив і новаторства

У культуротворчому просторі кожна ідея має право на реалізацію. Учень може сам ініціювати виставку, записати відео, створити подкаст, організувати перформанс або благодійну акцію. Така школа бачить у кожному потенціал митця, куратора, творця нової культурної реальності. Тут підтримують сучасне мистецтво, цифрову творчість, сміливі культурні експерименти.

Що відчуває учень у культуротворчому просторі?

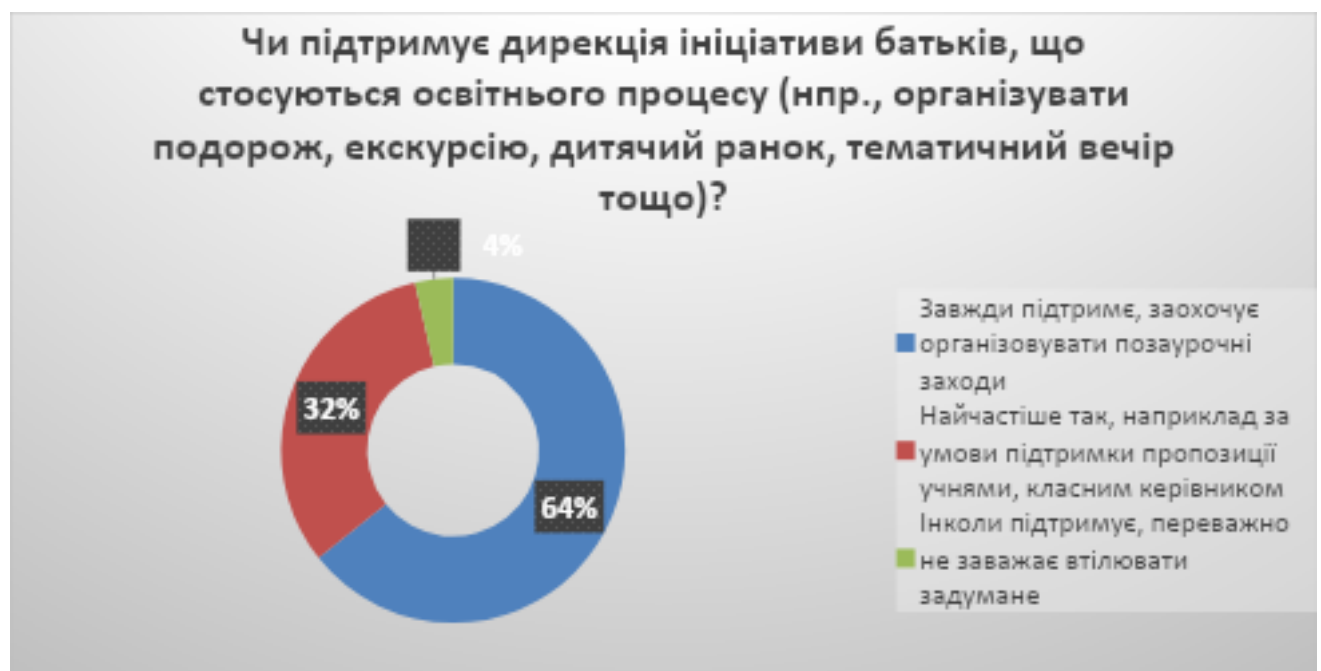
- Я частина великої культурної традиції.
- Я можу творити — і мене чують.
- Моя творчість — цінна.
- Я вмію бачити красу — і створювати її сам.

Культуротворчий простір у школі — це середовище, де зростають митці, мислителі, глядачі, слухачі й творці майбутньої культури країни. Тут народжується повага до свого й відкритість до чужого, любов до мистецтва й відчуття відповідальності за культурний спадок. Це школа, яка не тільки навчає — вона надихає.

18 (64,29%) батьків під час анкетування зазначили, що дирекція школи підтримує та заохочує їх ініціативи, що стосуються освітнього процесу; керівництво закладу відкрите для спілкування, класні керівники враховують

пропозиції батьків. 7 (25,00%) (з них 5 (17,86%) - віком від 36-45 років, а 2 (7,14%) – віком 46 і більше) респондентів заявили, що найчастіше так, наприклад за умови підтримки пропозиції учнями, класним керівником, 1 (3,57%) зазначив, що інколи підтримує, переважно не заважає втілювати задумане.

23 (82,14%) респондентів засвідчили, що учасники освітнього процесу, плануючи мандрівки, поїздки, позаурочні заходи, обговорюють кожну подію з усіма, хто бере участь у виховних справах. 8 (28,57%) опитаних припадає на батьків дітей, що здобувають профільну освіту (10-й клас), 1 (3,57%) - початкову, 11 (39,29%) - базову предметну. Проте 3 (10,71%) батьків зазначили, що обговорюють більшість подібних заходів. Також 2 (7,14%) респондентів зазначають, що частина заходів планується і організовується самими вчителями, що відповідає плану роботи навчального закладу, правилам техніки безпеки, санітарно-гігієнічним вимогам організації освітнього процесу та обмеженням під час воєнного стану; особливостям змішаного навчання та проведенню очних і онлайн заходів.

Оскільки у навчальному закладі на належному рівні організована робота учнівського самоврядування, то 8 (28,57%) респондентів зазначають про спільну організацію позаурочних заходів педагогами з учнівським самоврядуванням і батьками, а 3 (10,71%) відмітили про залучення до співпраці з педагогами охочих учнів. Проте 15 (53,57%) усвідомлюють, що частину заходів у школі планують та

відповідають за їх проведення педагоги, де учні виступають лише виконавцями доручень.

Дослідження показало, що батьки впевнені, що педагоги забезпечують дотримання учнями принципів академічної доброчесності, вимагають самостійно виконувати завдання, відхиляють списані роботи. Особливо тішать відповіді 9 (32,14%) батьків, діти яких навчаються в 10 та 8 класах. 7 (25,00%) запевняють про надання педагогами завдань, які унеможливають списування, 6 (21,43%) впевнені, що вчителі неупереджено (на підставі чітких критеріїв) оцінюють результати навчання учнів. 8 (28,57%) респондентів свідчать про проведення за правилами олімпіад, конкурсів і справедливе оцінювання результатів. 7 (25,00%) батьків стверджують, що педагоги привчають учнів робити необхідні покликання на інформаційні джерела, вказувати автора і назву роботи, 1 (3,57%) респондент вказує, що вчителі багато говорять про доброчесну поведінку, проте байдужі до того, як поведуться діти, 6 (21,43%) - важко відповісти на запитання про забезпечення вчителями дотримання дитиною принципів академічної доброчесності.

Участь у позаурочних заходах, що проводяться в закладі освіти, є добровільною, – так вважає 15 (53,57%), респондентів, а самі заходи погоджено з органами учнівського самоврядування і розрекламовано (9 (32,14%) жінок та 6 (21,43%). 9 (32,14%) погоджуються з безпримусовою участю школярів і лише 2 (7,14 %) відповіли, що їх діти є глядачами виховних заходів. 2 (7,14%) – тільки через примушування (виконавці долучаються через страх, а глядачі – під тиском класних керівників). Слід зазначити, що на відміну від минулорічних заходів у школі, які проводилися онлайн і дистанційно (пов'язано з війною), батьки рідше бачили виступи своїх дітей та їх друзів.

12 (42,86%), більшість з яких жінки віком до 35 років 7 (25,00%), а також 5 (17,86%) 36-45 років вважають, що впродовж цього навчального року їх діти систематично користуються послугами шкільної бібліотеки: позичають, беруть літературу, перечитують періодику. 4 (14,29%) батьків визнали, що їх діти звертаються до шкільної бібліотеки і консультуються щодо потрібної їм інформації, 10 (35,71%) – навчається, використовуючи відділ електронних

освітніх ресурсів, 3 (10,71%) респондентів стверджують, що їхня дитина переглядає архівні матеріали (відео – й аудіоматеріали про проведені заходи, учнівські роботи, відео, фотографії), 1 (3,57%) – бібліотека цього річ жодних послуг не надає.

Більшість опитаних (21 (75,00 %), серед яких 15 (53,5769%) - жінки та 6 (21,43% - чоловіки) визнали, що педагоги дбайливо та успішно ставились до організації позаурочних заходів, які відвідали або про які довідались від дитини. Серед батьків 5 (17,86%) (5 (17,86%) жінок) зазначили, що вчителі у більшості дбали, але не завжди вміло, а 1 (3,57%) опитаний стверджує, що окремі педагоги дбали і загалом успішно ставились до організації екскурсій, подорожей, змагань тощо. На жаль, 1 (3,57%) опитуваний не зміг відповісти на дане запитання.

На думку 14 (50,00%) опитуваних (12 (42,86%) - жінки, 2 (7,14%) - чоловіки), частина батьків, опікунів задіяна і є активними учасниками шкільних заходів. А саме: 3 (10,71%) - респонденти дітей початкової освіти (4- й клас), 5 (17,86%) - батьки здобувачів базової предметної освіти (8- й клас), 5 (17,86%) - респонденти дітей профільної освіти (10- й клас), 3 (10,71%) опитуваних відмітили, що цього річ та минулого року більшість батьків, опікунів з різних причин відмовлялися брати участь у виховних справах.

Цього річ та минулого року батьківська спільнота закладу освіти ініціювала окремі виховні справи і допомагали організаційно – 12 (42,86%). Вражає, що 13 (46,43%) опитаних частково взяли на себе фінансування та матеріальне забезпечення закладу, запланованих педагогами заходів. Складова респондентів віком 46 і більше років становить 10,71%, 10,71% - віком до 35 років, 28,57% - віком 36 – 45 років. Тішить висока частка: 7 (25,00%) - батьки, опікуни, які залучилися до виховних справ, безпосередніми учасниками яких були їхні діти. А саме: 10,71% респондентів, школярі яких здобувають базову освіту та 17,86% - профільну.

Вище перелічене вказує про автономність організації частини заходів відповідає виробничій необхідності.

Аналізуючи форми роботи класних керівників з батьками, найактивніше використовуються: 25 (89,26%) - батьківські збори (обговорення в батьківській

спільноті насущних проблем шкільного життя); 9 (32,14%) - спілкування через засоби електронного зв'язку (телефони, соціальні мережі); 9 (32,14%) - індивідуальні зустрічі з батьками/опікунами; 3 (10,71%) - запрошення батьків на уроки; 2 (7,14%) - вивчення думки батьків, опікунів шляхом тестування, спілкування, анкетування, 7 (25,00%) – залучення до організації та супроводу туристичних походів, екскурсій, змагань.

Щодо вікової категорії батьківського контингенту, то серед батьків віком 36-45 років переважають батьківські збори (53,57%), віком до 35 років (10,71%) та віком 46 і більше років (25,00%) – також збори та індивідуальні зустрічі з батьками.

Можемо підсумувати, що респонденти різного віку надають перевагу особистому живому спілкуванню. А щодо розподілу за віковими категоріями школярів спостерігаємо таку картину: 10,71% - респонденти, діти яких навчаються в 4-му класі; 39,29% - надають перевагу батьківським зборам, батьки, діти яких здобувають базову предметну освіту (8- й клас); також надають перевагу батьківським зборам – 28,57 % опитаних, діти яких навчаються в 10 класі, в основному спілкуються через засоби електронного зв'язку.

Дослідження показує, що четвертокласники задоволені навчанням у школі: люблять працювати у парах, групах – 3 (60,00%), 1 (20,00%) – як коли – деколи подобалося, деколи – ні. Школярі 4-го класу знають, що коли виникають труднощі під час навчання, то вони можуть звернутися за допомогою до вчителя - 4 учнів (80,00%) погоджуються і 1(20,00%) частково з цим погоджується.

Викликає занепокоєння питання відвідування четвертокласниками гуртків, спортивних секцій, мистецьких студій. Отримали 1 (20,00%) позитивних та 4 (80,00%) негативних відповіді (3 хлопців і 1 дівчинка). У цьому напрямку ще потрібно попрацювати класному керівнику та батькам та сприяти залученню учнів до гурткової роботи.

Цікавим є той факт, що 2 (40,00%) респондентів-четвертокласників часто беруть книги для читання, а для 3 (60,00%) - бібліотека потрібна лише щоб взяти підручники для навчання.

Щодо роботи на уроках в групах або парах 70-80% учнів 8 класів

стверджують, що така робота є на уроках української та зарубіжної літератур, української мови, математики. Менше – 20-30% - на уроках фізики, історії, біології, хімії, іноземної мови. Зрозуміло, що на таких уроках, де відсоток 70-80 мотивація учнів до навчання висока. Щодо домашніх творчих робіт, 78% учнів 8-х класів стверджують, що виконують їх самостійно і висловлюють власні думки. Це позитивна риса у вихованні креативності і самостійності учнів.

Цікавим є той факт, що 5% респондентів відвідують читальний зал, а для 60% - бібліотека потрібна лише щоб взяти підручники для навчання, 16% – не користуються послугами бібліотеки взагалі, проте 4% стверджують, що використовували бібліотечний комп'ютер для пошуку потрібної інформації. Це пов'язано з тим, що через брак фінансування у бібліотеці є мало цікавих книжок для читання.

11 (78,57%) суб'єктів виховного процесу (8 клас) задоволені цікавими екскурсіями, відвідинами театру і спілкуванням з товаришами. 2 (14,28%) опитаних свідчать, що часу проведеного з своїм класом зовсім не було, значить не забезпечувався розвиток творчого потенціалу суб'єктів виховного процесу, хоча 1 (7,14%) - намагаються ухилитися від участі у таких заходах.

На запитання «Вам подобається проводити зі своїм класом позаурочний час?» 7 (50,00%) учнів 10 класу відповіли, що їм сподобалось в туристичній поїздці, 5 (35,71%) – цікавими були екскурсії (музеї, виставки), 3 (21,43%) - із задоволенням відвідали театр. Але, на жаль, 3 (21,42%) десятикласників заявляють, що їм було переважно нудно.

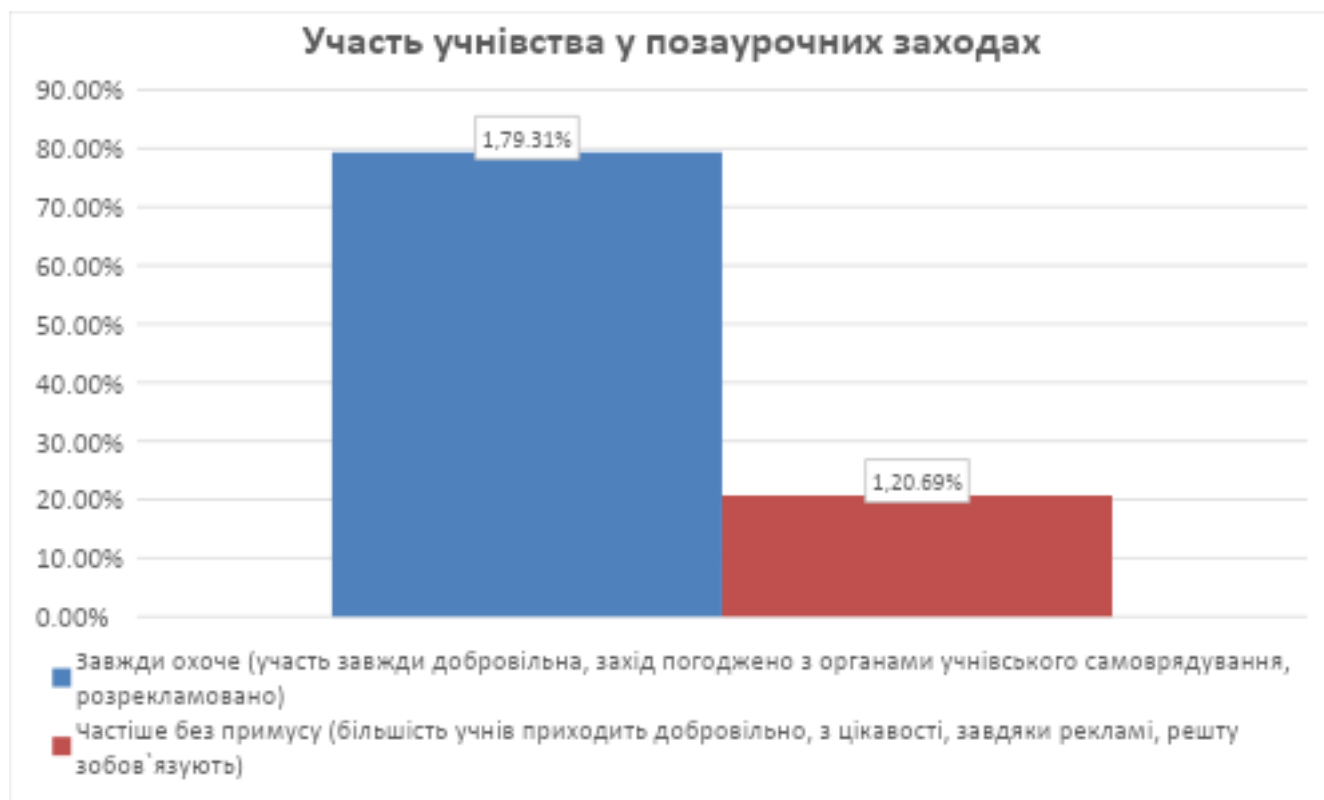
11 (78,57%) учнів 10 класу, окрім уроків, цікавлять заняття у спортивних секціях, 3 (21,43%) опитаних цікавлять учнівські вистави, концерти, 2 (14,28%) – участь у художній самодіяльності, інтелектуальні змагання, 2 (14,28%) учнів не цікавить жоден з шкільних гуртків/ секцій.

8 (57,14%) респондентів лише отримували підручники у шкільній бібліотеці, 4 (28,57%) брали книги для читання, 2 (14,29%) не користувалися послугами, віддають перевагу іншій бібліотеці. 1 (7,14%) – перестав користуватися, тут неможливо отримати якісну послугу.

5 учнів (35,71%) десятикласників підтримують сталі стосунки зі школярами

з інших шкіл, зокрема з іноземними партнерами, 6 (42,86%) заявили, що якимось їздили до них, а вони до нас, 1 (7,14%) опитаний каже, що окремі учні спілкувались, але з особистих причин, 1 (7,14%) учень заявляє, що наша школа/клас не пов'язані з іншими закладами освіти/групами учнів.

На питання стосовно участі учнівства у позаурочних заходах, які відбувалися в закладі освіти цього та минулого року 23 (79,21%) педагогічних працівників зі стажем понад 20 років, що є вчителями вищої категорії, відповіли, що завжди охоче долучались до цих заходів, а саме участь завжди була добровільною, заходи були погоджені з органами учнівського самоврядування та розрекламовані, донесені до учнівської спільноти. 6 (20,69%) – стверджують, що частіше без примусу (більшість учнів приходить добровільно, з цікавості, завдяки рекламі, решту зобов'язують).

Шкільна бібліотека здійснює інформаційний супровід освітнього процесу, а саме: пошук і добір літератури, періодичних видань. Це підтвердили 26 (89,66 %) респондентів (6 (20,69%) чоловіків та 20 (68,97%) жінок, зі стажем понад 20 років. 23 (79,31%) педагогічних працівники – сприяє формуванню інформаційної компетентності (консультивання учнів і вчителів щодо пошуку інформації), 15 (51,72%) – зберігає інформаційні ресурси закладу, 9 (31,03%) – архівує матеріали

про життєдіяльність закладу.

Майже усі педагогічні працівники дбають і загалом успішно проводять організацію позаурочних заходів, з цим погодились 29 (100%, респондентів, як чоловіків так і жінок, зі стажем понад 20 років, що більшість є вчителями вищої категорії.

Більшість батьків була задіяна у позаурочних заходах (у кожному класі є батьки, які є активними учасниками) - з цим погодились 17 (58,62%) респондентів, як чоловіків так і жінок. Проте серед опитаних є і такі, які радше є найчастіше задіяні (батьківські комітети є активними організаторами виховних справ) - так вважають 12 (41,38%) педагогів.

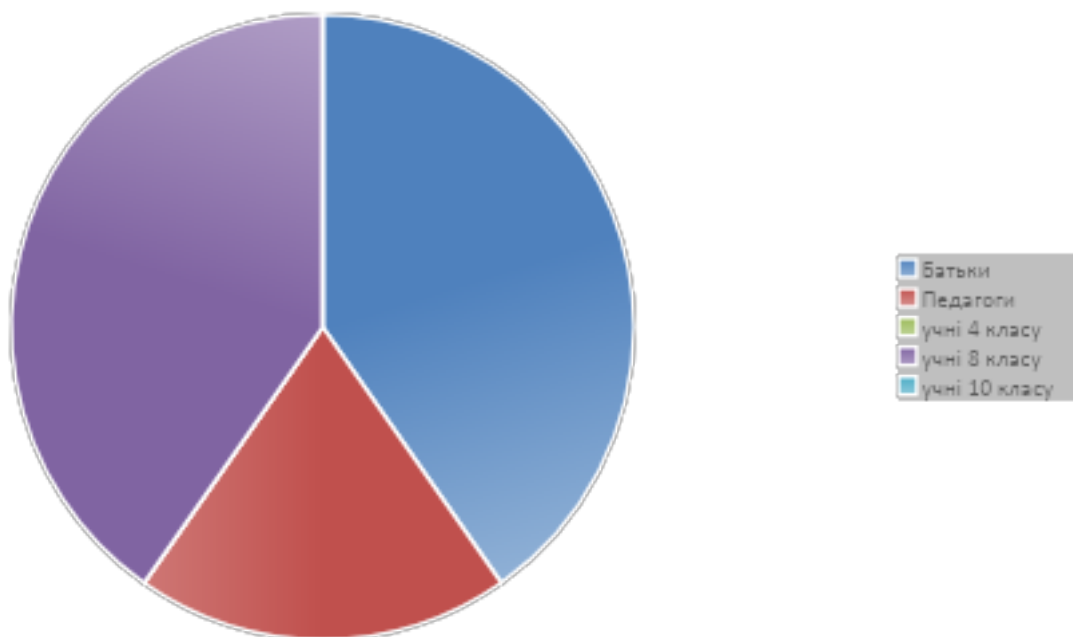
Висновок:

На думку батьків, культуротворчий простір у навчальному закладі в основному сформований на належному рівні. Дирекція школи достатньо ефективно комунікує з учасниками освітнього процесу та їх батьками щодо організації екскурсій, дитячих ранків, тематичних вечорів; підтримує і заохочує організовувати позаурочні заходи.

Слід зазначити, що минулоріч та цього навчального року учасники освітнього процесу ефективно та достатньо радились, плануючи мандрівки, поїздки, майстер-класи, марафони, флешмоби, години пам'яті, зустрічі з учасниками війни та інші позаурочні заходи. Здебільшого у закладі вчителі забезпечують дотримання учнями принципів академічної доброчесності, створюючи належні умови для навчання. Також тішить те, що учасники освітнього процесу навчального закладу мають можливість переглядати на офіційних платформах (Facebook, сайт, Viber групах) фото та відео позаурочних заходів.

Таким чином батьки здобувачів освіти реально оцінюють участь своїх дітей у позаурочних заходах і переважна більшість задоволена їх проведенням і добровільним залученням виконавців.

Отож, класні керівники у своїй роботі використовують різноманітні форми спілкування з батьками, адаптовуючи до віку респондентів, застосовуючи новітні технології та потреби сьогодення.

Відкритий (інклюзивний) простір

Відкритий (інклюзивний) освітній простір у школі — це середовище, у якому кожна дитина, незалежно від своїх індивідуальних особливостей, має право бути, навчатися, творити, спілкуватися і розвиватися. Це простір не жалості, а

гідності. Не виключення, а включення. Не боротьби за “норму”, а визнання цінності кожного.

Таке середовище формує спільноту, де головне — не ідеальність, а взаємоповага, співпраця, підтримка та довіра.

Основні принципи інклюзивного освітнього простору

1. Прийняття різноманіття як норми

Інклюзія починається зі зміни мислення: усі різні — і це нормально. Один учень співає, інший швидко читає, хтось малює ногами, а хтось мовчить — кожна дитина має свою цінність. Інклюзивний простір не ділить на “особливих” і “звичайних” — тут усі рівні у гідності, хоч і з різними потребами.

2. Доступність

Щоб бути включеним, недостатньо лише бажання — потрібні конкретні умови:

Фізичний доступ: пандуси, зручні меблі, безпечні маршрути.

Інформаційна доступність: тексти шрифтом Брайля, піктограми, переклад жестовою мовою, адаптовані матеріали.

Емоційна доступність: атмосфера довіри, де можна бути собою і не соромитися просити допомогу.

3. Навчання з урахуванням індивідуальних потреб

Інклюзивне навчання — це гнучкість. Кожна дитина має свої темпи, свої сильні й слабкі сторони. Для цього:

Створюються індивідуальні програми розвитку (ІПР).

Працюють асистенти, тьютори, психологи.

Уроки проводяться з використанням різних методів і каналів сприйняття: візуального, слухового, рухового.

4. Партнерство та співпраця

Інклюзія — справа не однієї людини, а команди:

Вчителі, батьки, спеціалісти разом шукають найкращі рішення.

У класі культивується підтримка, а не конкуренція.

Діти з інвалідністю повноцінно беруть участь у всіх активностях: концертах, подорожах, виставках.

5. Боротьба з булінгом і упередженнями

Інклюзивна школа — це школа емпатії:

Проводяться тренінги з ненасильницької комунікації.

Діти вчаться бачити в “іншому” не загрозу, а можливість навчитися новому.

Формується уява не про “героїв”, які “допомагають”, а про друзів, які просто разом.

6. Участь у шкільному житті на рівних

Бути включеним — означає впливати:

Усі учні мають право на голос у класі, шкільному парламенті, проєктах.

Для участі створюються умови, навіть якщо потрібен супровід або спеціальне обладнання.

Діти з різними потребами реально залучені, а не просто “присутні”.

7. Позитивне ставлення дорослих

Головне — не жаліти, а вірити:

Учитель бачить перед собою не діагноз, а дитину з потенціалом.

Кожен учень має право на гідність, розвиток, визнання.

Виховується культура людяності, поваги, терпимості.

В інклюзивному просторі дитина відчуває:

Я не зайвий.

Мене не оцінюють — мене приймають.

Я маю право бути різним.

Я можу просити — і можу допомагати.

Я частина спільноти.

Атмосфера в інклюзивному просторі наповнена:

Розумінням

Співчуттям

Гнучкістю

Терпінням

Довірою

Справедливістю

Інклюзивна школа — це не окрема кімната для “особливих” дітей. Це школа, де місце є для кожного. Де бути собою — не привілей, а право. І де кожен день — це новий крок до спільного “ми”.

У закладі навчаються діти з особливими освітніми потребами - є інклюзивні класи та індивідуальна форма навчання. Проте серед четвертокласників та десятикласників учнів з ООП немає. Спілкування з дітьми з інвалідністю відбувається поза межами класу (шкільні коридори, їдальня, спортивний майданчик). Тому ставлення до учнів з ООП таке саме, як і до інших школярів - 50 респондентів (81%).

10 (35.71%) опитаних батьків стверджують, що їхні діти ставляться до осіб з особливими освітніми потребами так само, як і до інших школярів, 10 (35.71%) відповіли, що діти часто спілкуються, тягнуться одне до одного. Є значна частина батьків – 6 (21.43%), які стверджують, що у класі їх дитини немає осіб з ООП . 2 (7.14%% - байдуже, не звертають на них уваги.

У закладі навчаються діти з особливими освітніми потребами - є інклюзивні класи та індивідуальна форма навчання.

8 (57.14%) учнів 8-го класу ставляться до таких учнів так само, як і до інших школярів, або толерантно, не звертають на них увагу – 1 (7.14%). 4 (

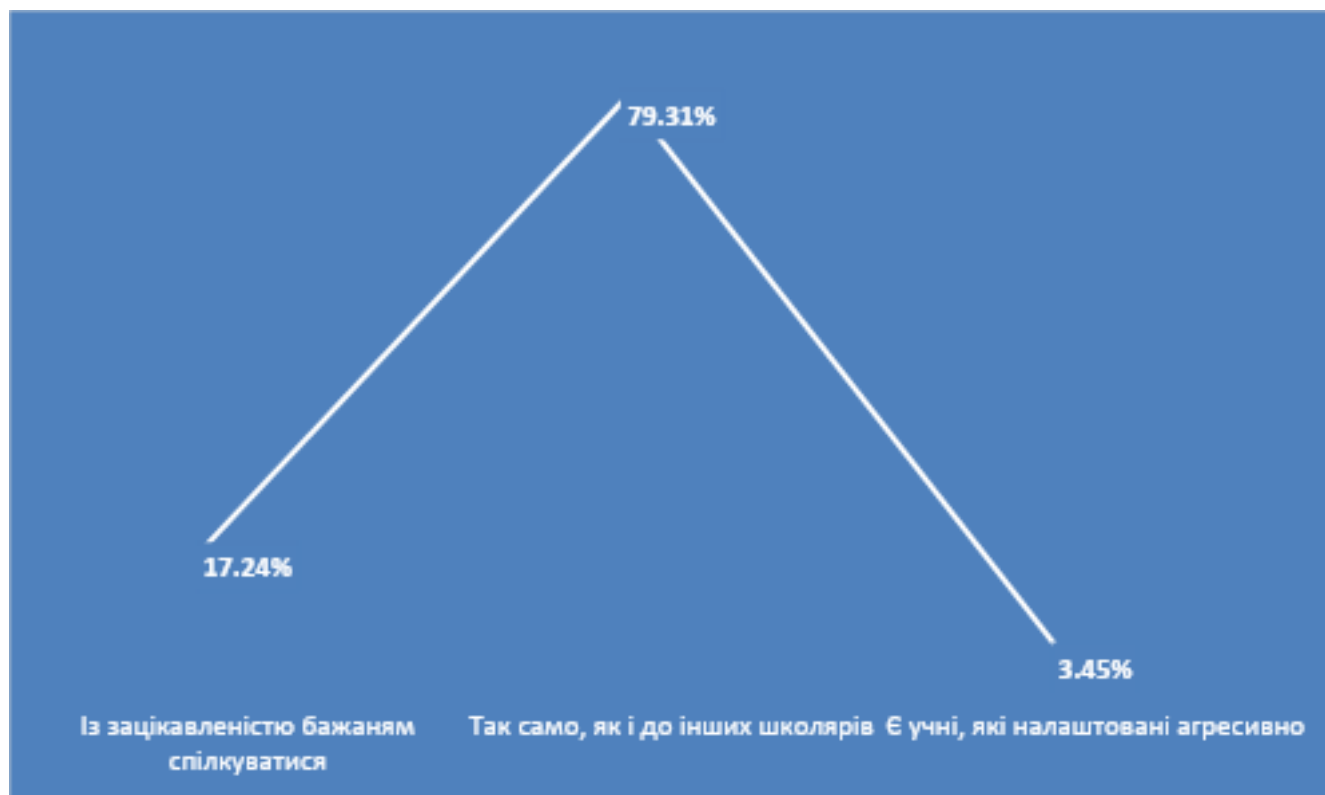
28.57%) – із зацікавленістю та бажанням спілкуватися.

9 (64.29%) десятикласників ставляться до учнів з особливими освітніми потребами так само, як і до інших школярів, 4 (28.57%) – із зацікавленістю та бажанням спілкуватися, 1 (7.14%) – байдуже, на них не звертають уваги.

3 (60.00%) четвертокласників ставляться до дітей, які мають негаразди зі здоров'ям, так само, як і до всіх інших, 2 (40.00%) заявляють, що у їхньому класі можуть ображати дітей, які дуже відрізняються від інших.

23 (79.31%) педагогічних працівники заявляють, що учні ставляться до дітей з особливими освітніми потребами так само, як і до інших школярів, 5 (17.24%) респондентів – із зацікавленістю та бажанням спілкуватися, 1 (3.45%) - є учні, які налаштовані агресивно.

Щодо учнів з особливими потребами, то тут потрібно звернути увагу на досвід людини, власне, розуміння самого поняття – особлива потреба.

Висновок

Відтак, можна зробити висновок, що батьки вчать дітей добре і однаково ставитись до усіх учнів в закладі освіти, простір в основному сформований.. Закликають своїх дітей підтримувати, розуміти, заохочувати до дружнього

спілкування. Вважають, що у школі відбувається вільний обмін інформацією між усіма суб'єктами освітнього процесу, зі школою співпрацюють сім'ї, влада, органи самоврядування.

Висновок

У процесі комплексного опрацювання шести ключових напрямів розвитку виховного середовища в окреслено важливі пріоритети, які спрямовані на

створення безпечного, довірливого, демократичного, патріотичного, культуротворчого та інклюзивного простору для всіх учасників освітнього процесу, ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків поступово трансформується у живу виховну спільноту, в центрі якої – дитина, її розвиток, цінності, потреби та гідність.

Отже, в цілому можна зазначити, що, на думку респондентів, наш заклад освіти є практично безпечний, тобто учням комфортно перебувати у школі, достатньо тепло і світло для читання і письма, переважно мають можливість за потреби скористатися комп'ютером, у класах завжди прибрано і чисто.

Частина школярів виконують домашнє завдання згідно з існуючими нормами. Здебільшого дітям подобається і смакує шкільне харчування.

У нашому ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків практично не трапляються такі явища поведінки, як невинуваті пропуски уроків, зриви їх, списування, куріння. Вживання алкоголю, наркотиків, крадіжок, вандалізму, знущання над тваринами не відбувається.

Педагоги ознайомлюють дітей із правилами в умовах надзвичайних ситуацій, таких, як пожежі або повітряні тривоги. Також постійно навчають учнів і батьків правилам безпечного користування Інтернетом. Оцінки, які педагоги виставляють дітям, переважно є справедливими. Заклад освіти вивчає думку здобувачів освіти про умови навчання та якість викладання. Педагоги нашого закладу регулярно цікавляться думкою батьків (опікунів) щодо умов навчання, адаптації та інтеграції дітей у закладі освіти. В основному у нашій школі справедливі вимоги до учнів.

Проте є ряд питань, на які варто звернути увагу, наприклад, батьки стверджують, що частина дітей витрачає забагато часу на виконання домашнього завдання, що суперечить вимогам встановлених норм.

Є, на жаль, невеликий відсоток школярів, яким не подобається шкільна їжа і які не харчуються в їдальні.

Дехто із респондентів каже, що в школі деколи проявляються випадки цькування і лихослів'я.

Деякі батьки відповідали, що їх дітей несправедливо оцінюють.

Що стосується простору, сповненого довіри, то можна стверджувати, що він сформований належним чином у нашому ЗЗСО I – III ступенів с. Новий Витків оскільки розвиває риси справжніх українців, яким не притаманні самолюбство та корисливість, а товариські та довірливі взаємовідносини в колективі, без приниження один одного та цькування. Педагоги, адміністрація закладу та батьки розуміють, що лише спільними зусиллями можна досягти кінцевої мети.

Майже всі вчителів вважають, що освітній простір у школі є відкритим і патріотичним, більша половина 19 з 29 вважають його демократичним, 17 і 15 (що є найменшим показником) вважають його безпечним і сповненим довіри.

Якщо тільки 17 із 29 респондентів вважають його безпечним, то, мабуть, є проблеми, на які потрібно звернути увагу.

Постійно покращувати матеріально-технічне забезпечення для вчительської праці

Облаштувати місця для відпочинку у вестибюлі, коридорах: наявність місць для відпочинку дітей під час перерв

Необхідно постійно дбати про покращення для навчального процесу приміщення (кабінети, інклюзивні класи, роздягальні, туалети) чи достатньо вони обладнані)

Туалетні кімнати забезпечити усім необхідним (закриті кабінки, відповідна кількість унітазів)

Проводити тренінги як надавати домедичну допомогу (Дуже важливо, щоб вчителі знали про те, яка саме допомога може знадобитися дитині з особливими освітніми потребами у випадку, коли дитина має хронічні захворювання : епілепсію, цукровий діабет тощо)

Вчителі школи вважають, що якщо у дотриманні пожежної безпеки, теплового режиму зроблено багато, то щодо комфорту (туалети, робочі місця, майданчики, зони відпочинку і т. д.) ще зроблено недостатньо.

Аналіз показав і проблеми в довірливому ставленні. На це впливають не тільки конфліктні ситуації в школі, а і зовнішні чинники. Освітняни втомлюються від нових форм, методів, умов роботи. Раніше робочий день вчителя був

прогнозований, не залежав від відключення електроенергії, тривоги, укриттів. А зовнішні складові, що зараз з'явилися, емоційно «штормлять» педагогів.

Внутрішня тривожність впливає на емоційний стан педагогів і не сприяє взаєморозумінню та співпраці у розв'язанні деяких значущих і особистих життєвих проблем.

Але за результатами відповідей респондентів моніторингу є і позитивні тенденції у виховному просторі школи - це відсутні прояви дискримінації, знущань, зневажливого ставлення (з позиції більшості), незаможних, осіб з інвалідністю тощо), справедливість (зокрема в оцінюванні).

Слід зазначити, що проблеми у міжособистісних стосунках не є системними, конфлікти виникають не часто та вирішуються в результаті активної взаємодії, із залученням учасників освітнього процесу, психолога, духовного наставника школи та врахуванням інтересів конфліктуючих сторін.

Отже, ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків продовжує цілеспрямовано формувати цілісний виховний простір, що ґрунтується на європейських цінностях, гуманізмі, повазі до людської гідності, громадянській відповідальності та відкритості до різноманіття. Наступним кроком має стати узгоджена реалізація всіх напрямів у спільній освітній стратегії, яка передбачає участь кожного — від учня до вчителя, від батьків до громади.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

І. Безпечний виховний простір

Забезпечення безпечного виховного простору — це **безперервний,**

командний процес, який вимагає від усіх учасників активної позиції, відкритості до діалогу, гнучкості та готовності змінюватися. Школа — це не лише місце знань, а й простір, де кожен має почуватися захищеним, почутим і потрібним.

1. Заступнику директора з господарської частини

1.1 Забезпечити систематичний контроль за якістю прибирання шкільних туалетів;

1.2. Доручити технічному персоналу посилити санітарно-гігієнічні заходи у вразливих зонах (туалети, коридори, спортивні зали).

2. Вчителям-предметникам

2.1. Під час планування домашніх завдань враховувати оптимальний обсяг і час на виконання, пам'ятаючи про міжпредметне навантаження учня;

2.2. Забезпечити погодження рівня складності домашніх завдань для уникнення перевантаження школярів.

2.3. Забезпечити об'єктивність виставлення оцінок, аргументувати їх учням у підтримувальній формі;

2.4. Заохочувати учнів до самооцінювання та рефлексії результатів.

3. Працівникам їдальні, адміністрації

3.1. Розробити різноманітне, смачне та збалансоване меню з урахуванням смакових уподобань учнів;

3.2. Провести анкетування з учнями для виявлення причин відмови від харчування в їдальні та врахувати результати при плануванні меню.

4. Практичному психологу, класним керівникам

4.1. Провести профілактичні заходи щодо:

- наслідків куріння, вживання алкоголю та інших шкідливих звичок;
- запобігання булінгу, вживання лайливих слів, порушень комунікації;

4.2. Залучити до співпраці представників поліції, ювенальної превенції, громадських організацій: організовувати спільні тренінги, зустрічі, бесіди.

5. Всім учасникам освітнього процесу

5.1. Відпрацювати узгоджені погляди учнів, педагогів і батьків на поняття «безпечне освітнє середовище» (провести круглий стіл, воркшоп тощо);

5.2. Обговорити та затвердити критерії ефективного безпечного середовища для кожного учасника освітнього процесу.

5.3. Розробити ефективні канали зворотного зв'язку (форми Google, електронні поради, поштові скриньки довіри);

5.4. Забезпечити відкритість у комунікації: навчитися говорити про проблеми та помилки в колективі без осуду, визнавати та обговорювати їх конструктивно.

6. Адміністрації, голові педагогічної ради

6.1. Ініціювати проведення інтерактивних педагогічних нарад, у яких основну увагу зосередити на:

- аналізі труднощів і викликів у роботі;
- обміні ідеями та практиками;
- проєктному мисленні;
- спільному пошуку рішень, а не формальних доповідях.

II. Простір сповнений довіри

Формування довірливого простору в школі передбачає **прозору комунікацію, чіткість правил, відкритість до діалогу** та послідовну профілактичну роботу. Це основа психологічної безпеки та залученості всіх учасників освітнього процесу.

1. Адміністрації школи, вчителям - предметникам

1.1. Забезпечити дотримання єдиних критеріїв оцінювання в усіх класах і предметах.

1.2. Наголосити на необхідності своєчасного виставлення оцінок у журнал та доступності інформації про поточні результати для учнів і батьків.

1.3. Обговорити це питання на найближчій педагогічній раді з подальшим контролем виконання.

1.4. Налагодити регулярну співпрацю з:

- батьківським комітетом;
- лідерами учнівського самоврядування;
- представниками класних громад.

1.5. Активно враховувати їхні пропозиції у прийнятті шкільних рішень, залучати до підготовки важливих подій, обговорення змін у розкладі, харчуванні тощо.

1.6. Забезпечити регулярне інформування про шкільне життя через:

- Viber-групи класів;
- сторінки школи у соціальних мережах;

- інформаційні стенди.

2. Класним керівникам, практичному психологу

2.1. Організовувати години спілкування та тематичні тижні, присвячені:

- толерантності;
- запобіганню дискримінації, булінгу;
- підтримці психоемоційного здоров'я.

2.2. Залучати до таких заходів:

- фахівців служб у справах дітей;
- представників поліції (ювенальної превенції);
- батьків, які готові поділитися досвідом чи надати підтримку.

III. Демократичний простір

Демократичне середовище в школі — це не лише набір процедур, а **жива культура участі, довіри та спільної відповідальності**, що зміцнює партнерство і формує активну громадянську позицію в учнів.

1. Адміністрації, педагогічному колективу, батьківському комітету

1.1. Забезпечити активну участь усіх учасників освітнього процесу в обговоренні та прийнятті важливих рішень на рівні школи;

1.2. Впровадити чітко прописані демократичні процедури на всіх рівнях управління, зокрема в діяльності батьківського комітету, узгоджуючи їх із широким колом представників шкільної спільноти;

1.3. Дотримуватися встановлених правил та процедур, але передбачати можливість внесення змін після апробації нових підходів.

1.4. Активно використовувати різні форми групового обговорення, голосування, дебатів і форумів для спільного прийняття рішень учнями, вчителями й батьками;

1.5. Заохочувати відкритість до визнання помилок і гнучкість у прийнятті змін на основі досвіду та аналізу;

1.6. Створювати умови для самореалізації та ініціативності учасників освітнього процесу, делегуючи відповідальність за реалізацію локальних рішень.

1.7. Делегувати батькам окремі повноваження в межах, визначених школою, з можливістю впливу на:

- харчування;

- освітнє середовище;
- позакласну діяльність;
- розробку шкільної документації (правила поведінки, внутрішній розпорядок тощо).

1.8. Під час батьківських зборів інформувати про можливості участі у розробці стратегічних документів школи, заохочувати до активної співпраці;

1.9. Скорочувати дистанцію між батьками й учителями через неформальні зустрічі, спільні події, освітні заходи.

2. Педагогу - організатору, учнівському самоврядуванню, практичному психологу

2.1. Підтримувати розвиток шкільного самоврядування як реального механізму впливу на шкільне життя;

2.2. Забезпечити функціонування шкільної служби порозуміння (медіації) для врегулювання конфліктів ненасильницьким шляхом.

3. Адміністрації, педраді, методичним об'єднанням

3.1. Практикувати командоутворення серед педагогів та батьків — тренінги, проекти, квести;

3.2. Вивчати, адаптувати і поширювати успішні практики демократизації шкільного середовища в інших закладах;

3.14. Заохочувати педагогів ділитися власними напрацюваннями у професійних спільнотах та на методичних платформах.

IV. Патріотичний виховний простір

Патріотичне виховання — це не лише календарні події, а живий процес формування цінностей, в якому учні відчують свою належність до української спільноти. Відкритість до ініціатив, включення родин і спільнот, повага до історичної пам'яті — ось базові принципи такого середовища.

1. Заступнику з виховної роботи, педагогу-організатору, класним керівникам:

1.1. Активно залучати учнів до організації та участі у заходах, присвячених історії України, видатним особистостям, державним святкам;

- 1.2. Організовувати екскурсії до музеїв, історичних місць, меморіалів, з акцентом на події українського державотворення, визвольних змагань, боротьби за свободу;
- 1.3. Розвивати проєкти на кшталт «Історія моєї родини», «Україна в мені», «Пам'ятаємо героїв», що стимулюють особисту причетність учнів до історії.
- 1.4. Мотивувати учнівське самоврядування та класи до самостійного вибору формату свят, тематики подій, запрошених гостей — ветеранів, митців, громадських діячів;
- 1.5. Залучати весь клас до організації свят: розподіляти ролі, обирати завдання за інтересами, підтримувати ініціативи школярів щодо нестандартних форматів — флешмобів, виставок, літературних вечорів, живих інсталяцій тощо.

2. Усім вчителям, адміністрації:

- 2.1. Забезпечити регулярне інформування батьків про патріотичні заходи через:
 - публікації у шкільних Viber-групах;
 - фотозвіти на сторінках школи в соціальних мережах;
 - новини на офіційному сайті закладу.
- 2.2. Надавати батькам можливість долучатися до підготовки заходів, бути гостями або активними учасниками (наприклад, "батьківські читання", "родинні традиції мого краю").

V. Культуротворчий виховний простір.

Культуротворчий простір у школі — це не лише мистецькі заходи, а **жива платформа для формування особистості**, спільного переживання культурних сенсів та створення зв'язків між поколіннями. Навіть в умовах дистанційності, варто підтримувати цей простір як ресурс стійкості, натхнення та єдності.

1.Адміністрації, класним керівникам:

- 1.1. За можливості залучати батьків до участі в очних культурно-виховних заходах після завершення бойових дій;
- 1.2. Враховуючи зайнятість батьків/опікунів, запропонувати альтернативні способи участі:
 - дистанційне долучення через Viber, Skype;
 - перегляд записів заходів на Facebook-сторінці школи або сайті;
 - участь у голосуваннях, підготовці матеріалів онлайн, тощо.

2. Педагогу - організатору, учителям – предметникам:

2.1. Дотримуватися наскрізних змістовних ліній виховної роботи, зокрема:

- формування громадянської та культурної компетентностей;
- естетичного смаку;
- творчої самореалізації;
- національно-патріотичної свідомості.

2.2.. Враховувати принципи інтеграції предметного змісту й позаурочної діяльності, орієнтуючись на ключові компетентності громадянина України.

3. Шкільному бібліотекарю:

3.1.. Організовувати:

- перегляди фільмів, відео- та аудіоматеріалів із записами виховних заходів;
- тематичні виставки учнівських робіт, книжкові полиці до свят, мистецькі колажі;
- презентації, читання, виставки творчих проєктів за участю дітей та вчителів.

VI. Відкритий інклюзивний простір

Відкритий виховний простір — це не лише умови для навчання, а насамперед — **взаємини**, засновані на повазі, рівних можливостях і готовності підтримати. Це середовище, де кожна дитина — частина цілого, якого потребує і яке її потребує.

1. Учителям - предметникам, класним керівникам, педагогу – організатору:

1.1. Навчати учнів базових навичок толерантного спілкування та взаємодії з однолітками, які мають особливі освітні потреби (ООП);

1.2. Проводити години спілкування, інтерактивні вправи, рольові ігри, що розвивають емпатію, соціальні навички, розуміння різних життєвих ситуацій;

1.3. Створювати змішані групи для роботи над проєктами, конкурсами, святами, щоб стимулювати рівноправне включення всіх дітей.

1.4. Заохочувати до дружби та взаємодопомоги через створення традицій взаємопідтримки в класі («день добрих справ», «мій друг-помічник», тощо);

1.5. Підтримувати захоплення й таланти дітей з ООП, залучаючи їх до творчих, спортивних та інтелектуальних активностей з урахуванням їхніх можливостей.

2.Практичному психологу:

2.1. Вибудовувати постійну співпрацю з батьками дітей з особливими освітніми потребами, обговорюючи:

- індивідуальні освітні траєкторії;
- адаптацію до шкільного середовища;
- труднощі та досягнення дитини;
- підтримку поза школою.

2.2. Проводити спільні зустрічі, круглі столи, консультації, які допомагають згуртувати колектив навколо ідеї прийняття, поваги та рівності.

Україна
Радехівська міська рада
Львівської області
Відділ організації діяльності закладів освіти
Радехівської міської ради
Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів. с. Новий Витків

Наказ

25.02.2025р.

с. Новий Витків

№ 13

**Про проведення вимірювань в електронному форматі
показників якості освітнього середовища
ЗЗСО І – ІІІ ступенів с. Новий Витків**

Відповідно до абзацу другого частини другої статті 42 Закону України «Про повну загальну середню освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 30.10.2020 № 1480 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти», «Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти» у ЗЗСО І-ІІІ ступенів с. Новий Витків з метою забезпечення формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі,

Н А К А З У Ю:

1. Провести самооцінювання якості освітньої діяльності за напрямом «Освітнє середовище»

Термін виконання: до 15 травня 2025 року

2. Створити робочу групу у складі педагогічних працівників, батьків та здобувачів освіти для проведення самооцінювання якості освітньої діяльності за даним напрямом, а саме:

Яцейко О.М. – заступник директора з навчально – виховної роботи, голова робочої групи;

Дах Л.Д. – заступник директора з навчально – виховної роботи, заступник голови робочої групи;

Романів М.В. – педагог-організатор, член робочої групи;

Іванечко Н.В. – вчитель української мови та літератури, член робочої групи;

Улич В.М. – вчитель інформатики, член робочої групи;

Микитюк А.Я. – голова учнівського самоврядування, член робочої групи;

Демкович Р.Б. – заступник голови батьківського комітету, член робочої групи.

3. Організувати роботу групи згідно плану роботи *(Додаток 1)*.

4. Узагальнити результати роботи групи у формі описових та кількісних показників та скласти звіт до 15.05.2025 року

5. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор:

Наталія СВОНТИК

З наказом ознайомлені

Олександра ЯЦЕЙКО

Людмила ДАХ

Марія РОМАНІВ

Наталія ІВАНЕЧКО

Володимир Улич

Анастасія МИКИТЮК

Руслана ДЕМКОВИЧ

Додаток 1
до наказу №13 від 25.02.2025

План роботи робочої групи

<i>№ з/п</i>	<i>Етапи</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Термін</i>	<i>Форма роботи</i>
1	Підготовчий	Створення динамічної групи	До 04.04.2025 р.	
		Ознайомлення з нормативною базою, положенням, методичними рекомендаціями, щодо ефективності функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти: укладання анкет, критеріїв, питань для інтерв'ю, дорожніх карт для спостереження	До 04.04. 2025 р.	Круглі міністоли, Консультації , Дискус-групи
2	Робота робочої групи	Вивчення стану забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у 1-ому напрямку:(освітнє середовище), збір описової та кількісної інформації	До 15.05 2025р.	Спостереження, опитування, інтерв'ю, анкетування, відвідування уроків, проведення моніторингів, бесіди
3	Узагальнення результатів	Робота в групі. Створення діаграм, графіків, гістограм. Складання детального аналізу роботи групи	До 15.05. 2025 р.	Робота в групах

4	Представлення результатів проведення комплексного самооцінювання ефективності функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти за 1 напрямом	Проведення круглого столу за результатами комплексного самооцінювання ефективності функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти за першим напрямом освітньої діяльності школи; висвітлення результатів на сайті школи, на звіті адміністрації перед громадськістю	Травень 2025 року	Круглий стіл, засідання педагогічної ради, звіт перед громадськістю
---	---	--	-------------------	---

ДОДАТОК №2

до наказу №13 від 25.02.2025 р.

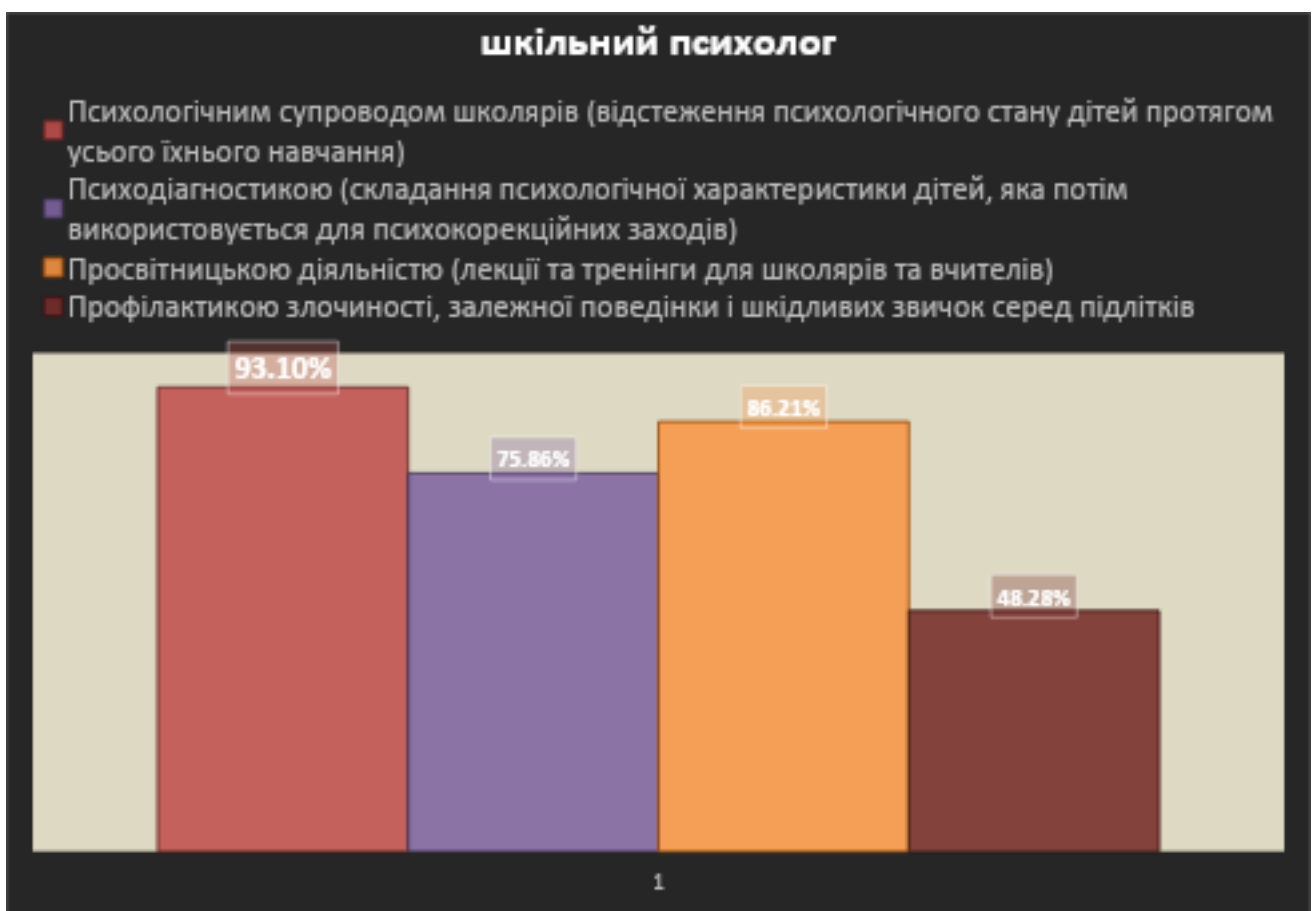
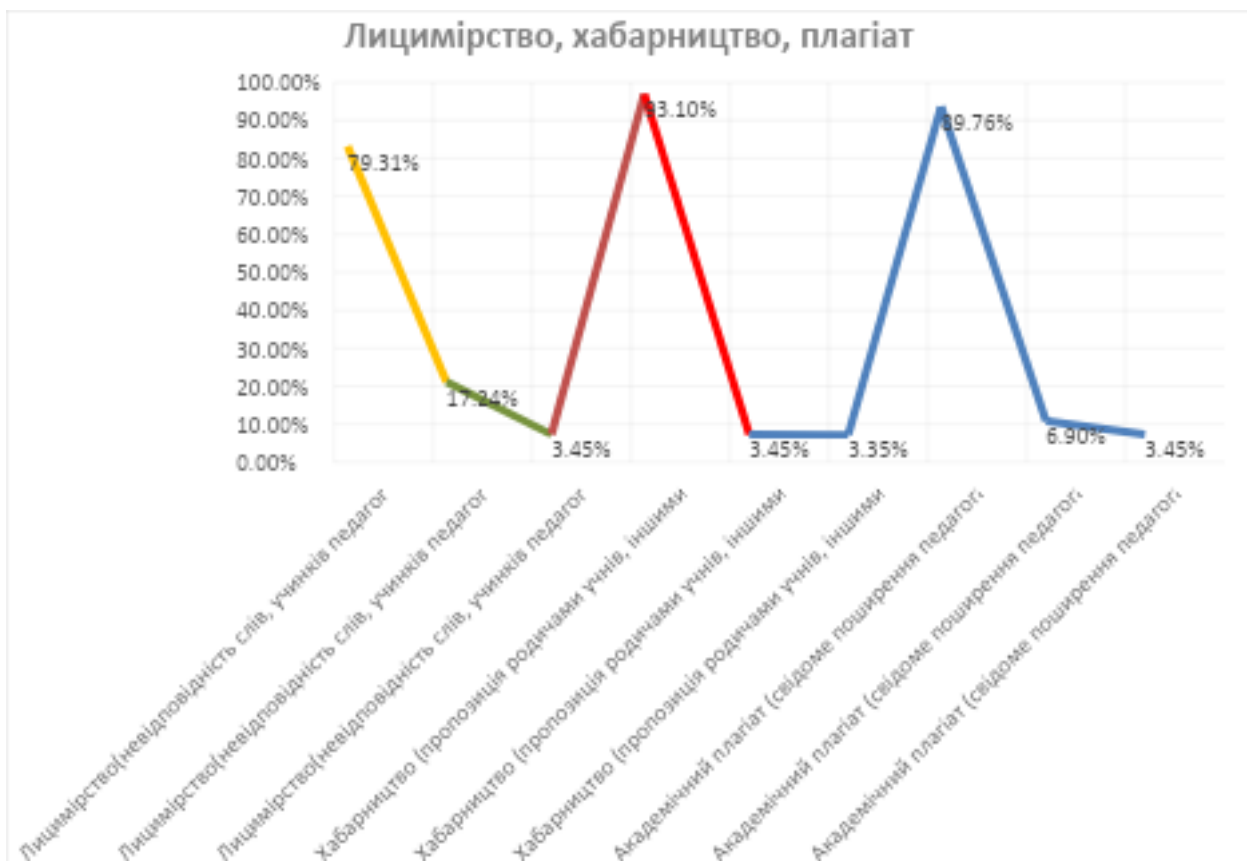
Графік**проходження анкетування учнів 4-го, 8-го та 10-го класів**

Година проведення	Клас	Вчителі	Кабінет
10.30 – 11.15	4	Яцейко О.М. Романів М.В.	Кабінет інформатики
11.30 – 12.15	8	Яцейко О.М. Луцик Т.І.	Кабінет інформатики
12.25 – 13.10	10	Яцейко О.М. Улич В.М.	Кабінет інформатики
14.15 – 15.15	Педагогічні працівники	Яцейко О.М.	
До 24.00 год.	Батьки (опікуни) учнів		

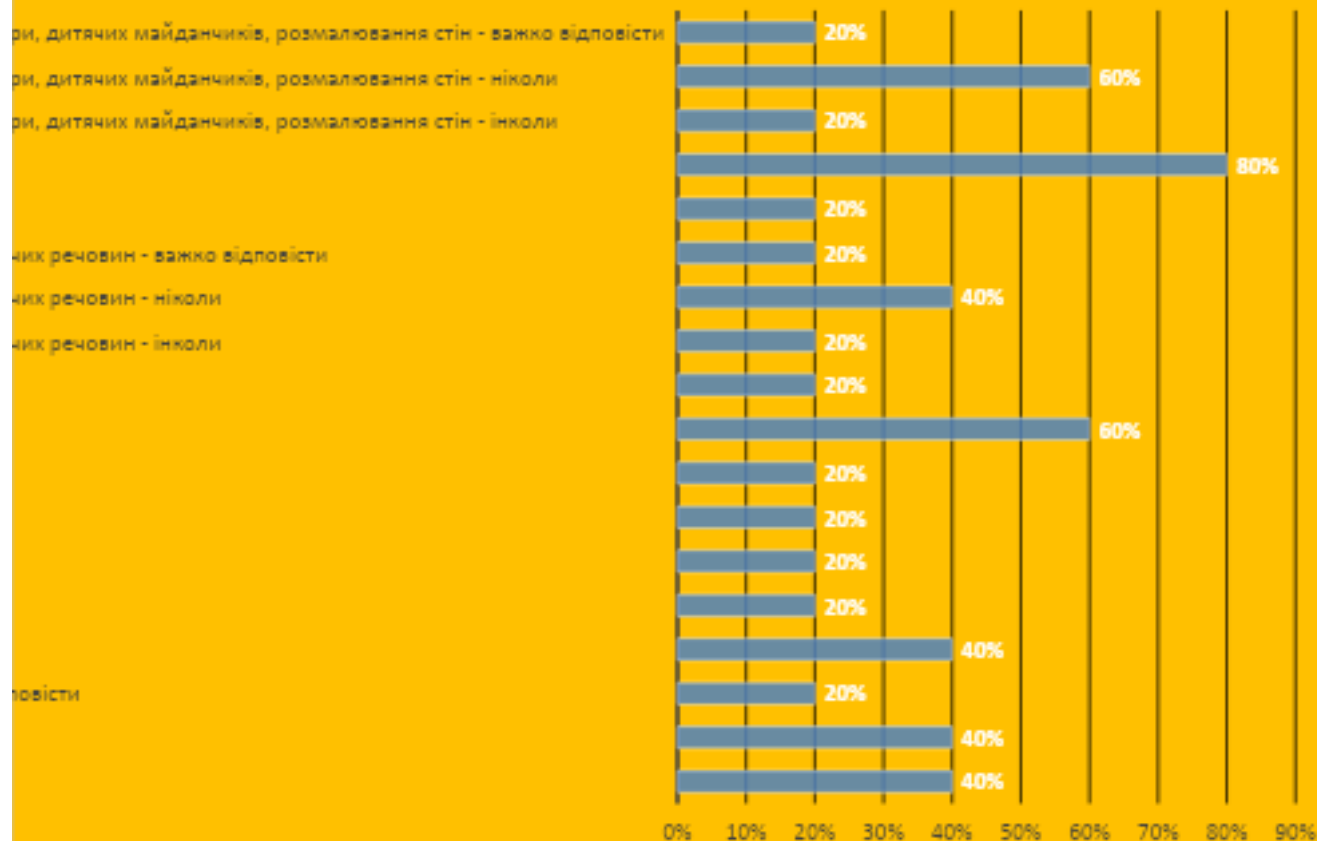
**Склад робочих груп
з числа педагогічних працівників для опрацювання результатів анкетування**

Групи	Опрацювання результатів анкетування	Вчителі
I	учнів	Яцейко О.М – голова комісії Дах Л.Д. Романів М.В. Луцик Т.І. Улич В.М. Іванечко Н.В. Микитюк А.
II	вчителів	Яцейко О.М – голова комісії Дах Л.Д. Романів М.В. Луцик Т.І. Улич В.М. Іванечко Н.В. Демкович Р.Б.
III	батьків	Яцейко О.М – голова комісії Дах Л.Д. Романів М.В. Луцик Т.І. Улич В.М. Іванечко Н.В. Демкович Р.Б.

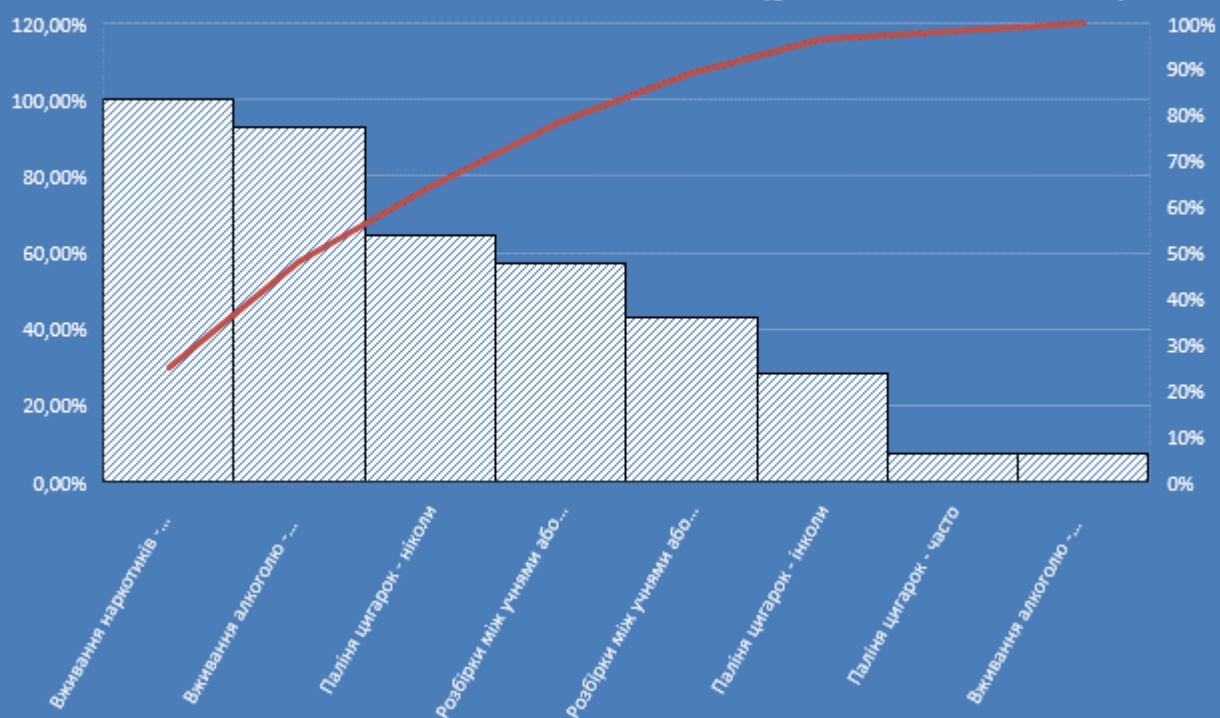

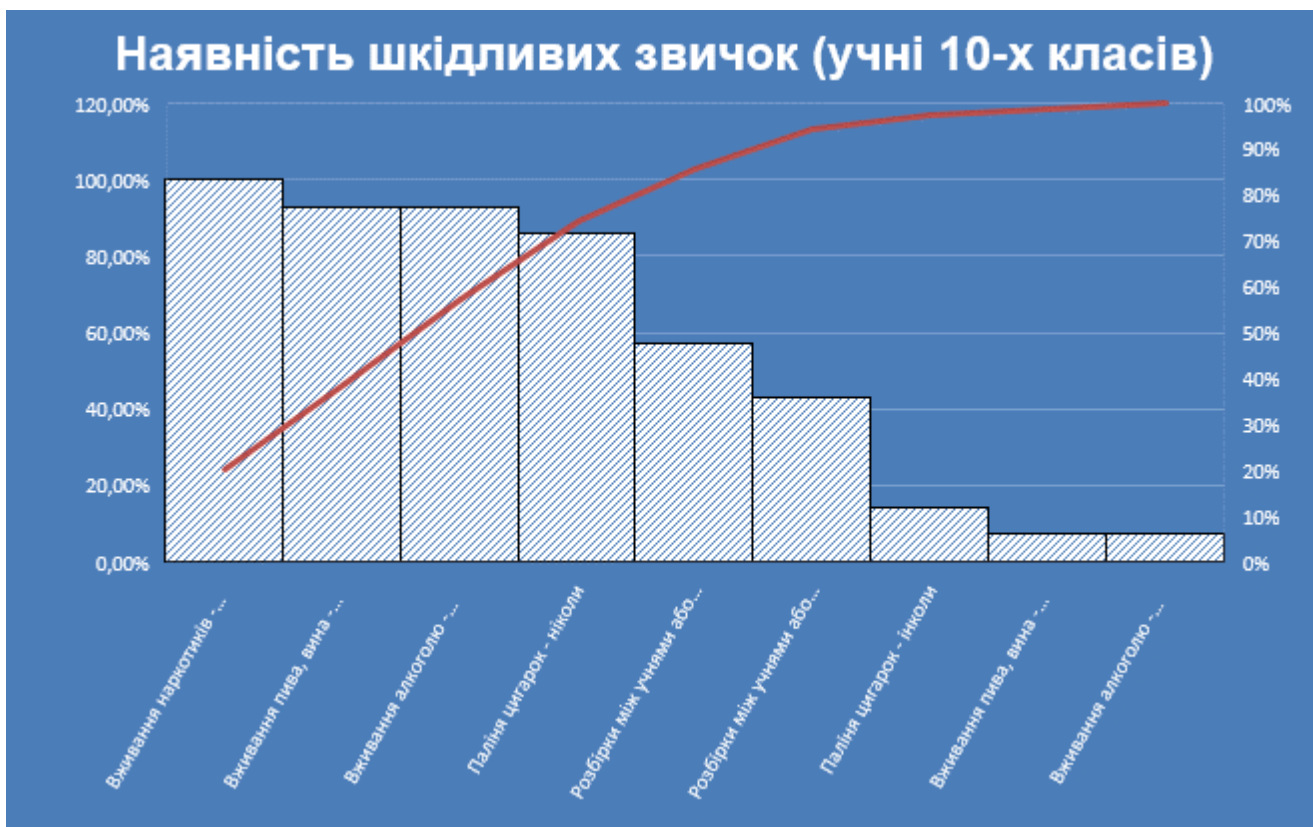

Наявність шкідливих звичок (учні 4-х класів)

Наявність шкідливих звичок (учні 8-х класів)

Додаток 3

Інтерв'ю

з заступником директора з питань виховання

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район - ЗЗСО I–III ступенів с. Новий Витків Радехівської міської ради Львівської області, Радехівська територіальна громада, Шептицький район

	Запитання до інтерв'юваного та стислий виклад відповідей
1.	<i>Якою мірою освітнє середовище школи відповідає прийнятим на Львівщині вимогам / характеристикам?</i> • безпечне: достатньо <i>Обґрунтування:</i> У школі створено основні умови фізичної безпеки — функціонують камери спостереження, ведеться контроль доступу, проводяться інструктажі з безпеки, тренінги, під час сигналу «Повітряна тривога» є доступ у ПРУ. Водночас не всі учні почуваються психологічно захищеними через надмірне навантаження.

Джерело оцінки: власні спостереження, аналіз звернень до шкільного психолога.

• сповнене довіри: достатньо

Обґрунтування: Вчителі й учні у більшості випадків мають відкритий діалог, можуть вільно висловлювати свою думку Проте в деяких класах спостерігається брак емоційної підтримки.

Джерело оцінки: судження колег, інтерв'ю з учнями.

• демократичне: достатньо

Обґрунтування: У школі діє учнівське самоврядування, відбувається обговорення рішень, планування роботи, підготовка до заходів, акцій. Але не всі учні відчують, що їх голос реально впливає на процеси, деякі учні пасивні, не проявляють ініціативи.

Вплив на учнів: за умов недостатньої демократії діти менше розвивають лідерські якості, навички комунікації та ініціативності.

• патріотично налаштоване: цілком

Обґрунтування: Виховна робота насичена патріотичними заходами: вшанування пам'яті Героїв, участь у проєктах підтримки ЗСУ, інтеграція національно-патріотичного виховання в освітній процес.

Джерело оцінки: проведені заходи, відгуки батьків і учнів.

• культуротворче: достатньо

Обґрунтування: Школа організовує мистецькі конкурси, дні традицій, виставки, учні беруть участь у святкових, мистецьких заходах на рівні села, громади. Проте частина активностей має епізодичний характер і не завжди охоплює усіх учнів.

Вплив на учнів: культурне середовище сприяє формуванню особистості з високим рівнем естетичного та етичного розвитку.

• відкрите (інклюзивне): достатньо

Обґрунтування: У школі навчаються діти з ООП, працює асистент вчителя, є діти на індивідуальній формі навчання. Проте не всі педагоги

	мають достатню підготовку для роботи з різними категоріями учнів. <i>Джерело оцінки:</i> власні спостереження, опитування педагогів. <i>Які зовнішні фактори перешкоджають сформованості відзначених Вами характеристик?</i> ■ Воєнний стан: впливає на психологічний клімат, відчуття безпеки, стабільність навчального процесу. ■ Фінансова нестабільність: обмежує можливості для розвитку інфраструктури, культури, інклюзії. ■ Нестача кадрів: зокрема вузькопрофільних спеціалістів (психологів, тьюторів, логопедів). ■ Перевантаженість вчителів: знижує якість індивідуальної роботи з учнями та заважає створенню довірливого клімату.
2.	<i>У яких нормативних документах закладу освіти передбачено заходи, спрямовані на підвищення ефективності освітнього середовища для виховання?</i> <i>Коли, ким саме і як розроблялись ці документи?</i> У закладі освіти заходи щодо підвищення ефективності виховного середовища передбачено у таких документах: наявність дозволяє систематизувати роботу й чітко визначити відповідальних за реалізацію виховних завдань. 1. Програма виховної роботи закладу освіти ○ Розроблена: щорічно, востаннє – у серпні 2024 року ○ Хто розробляв: заступник директора з виховної роботи разом із творчою групою педагогів-кураторів, психологом школи, представниками учнівського самоврядування та батьківського комітету. ○ Пріоритетні заходи: тижні національно-патріотичного виховання, акції «Допомога ЗСУ», тематичні класні години

щодо безпеки в умовах війни, формування культури спілкування.

2. Річний план роботи школи

- **Розроблений:** у червні 2024 року
- **Хто розробляв:** адміністрація закладу, погоджено на педагогічній раді.
- **Пріоритетні заходи:** організація заходів до державних свят, підтримка проєктів учнівського самоврядування, просвітницька діяльність серед батьків.

3. Стратегія розвитку школи на 2024–2029 роки

- **Розроблена:** у травні 2024 року
- **Хто долучався:** директор, заступники, голови методичних об'єднань, шкільний психолог, соціальний педагог, активні батьки.
- **Пріоритетні заходи:** формування безпечного та інклюзивного середовища, розвиток емоційного інтелекту учнів, протидія булінгу, налагодження співпраці з місцевими культурними та громадськими організаціями.

4. Положення про учнівське самоврядування

- **Розроблено:** 2022 року, переглянуто у вересні 2024 року
- **Хто долучався:** педагоги-наставники, лідери учнівських комітетів.
- **Пріоритетні заходи:** учнівські ініціативи, участь у прийнятті рішень, організація шкільних проєктів.

Основні нормативні документи - програма виховної роботи та річний план школи. Успішною практикою є залучення до їх розробки педагогів із авторитетом, шкільного психолога, учнівського активу та батьківської спільноти. Це сприяє створенню справді ефективного освітнього середовища, яке враховує різні погляди й потреби.

3.	<i>Які здобутки і проблеми школи Ви пов'язуєте із станом освітнього середовища? Аргументуйте свої судження.</i> Здобутки школи, пов'язані зі станом освітнього середовища: 1. Формування патріотично налаштованого учнівства Завдяки стабільній системі національно-патріотичного виховання (уроки, заходи, зустрічі з військовими, акції на підтримку ЗСУ), більшість учнів проявляють активну громадянську позицію, беруть участь у волонтерстві, поважають українську символіку, цінності та історію. 2. Зростання рівня емоційної культури і взаємоповаги Школа підтримує атмосферу взаємодовіри, відкритості — це проявляється у здатності учнів самостійно вирішувати конфлікти, вести діалог, працювати в команді. Такі результати стали можливими завдяки роботі шкільного психолога, класних керівників, тренінгам з ненасильницького спілкування. 3. Активне учнівське самоврядування Демократичні практики, які впроваджуються у школі, дали змогу створити реальне середовище участі: учні беруть участь у плануванні шкільних подій, мають власні ініціативи, долучаються до ухвалення рішень. Проблеми, що пов'язані зі станом освітнього середовища: 1. Неоднорідність у сприйнятті безпечності середовища Хоча в цілому школа забезпечує фізичну безпеку, психологічна безпека варіюється: деякі учні не завжди почуваються вільно у вираженні думок, особливо новоприбулі або ті, що мають індивідуальні особливості. Це може впливати на рівень залученості та самооцінку дитини.

	2. Інклюзія реалізується частково Недостатня підготовка частини педагогічного колективу до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами створює труднощі у забезпеченні повноцінної інклюзивної взаємодії. Через це деякі учні почуваються відокремленими або не до кінця зрозумілими. 3. Потреба в оновленні матеріально-технічної бази для культуротворчої діяльності Обмеженість ресурсів стримує розвиток творчого потенціалу: недостатньо простору та засобів для проведення гурткової роботи, реалізації мистецьких ініціатив. Це знижує мотивацію частини учнів до активної участі у культурному житті школи. Аргументоване судження: Я переконана, що освітнє середовище є критично важливим чинником, який безпосередньо впливає на якість виховної роботи та загальний розвиток учнів. Тільки за умови безпечного, відкритого, довірливого середовища можна досягти сталого успіху в моральному, громадянському та культурному становленні дитини.
4.	<i>У чому Ви бачите користь від регулярного оцінювання якості освітнього середовища?</i> Регулярне оцінювання є необхідною умовою для розвитку школи. Воно дозволяє не лише виявляти проблеми, а й вчасно коригувати стратегії виховної та освітньої роботи. Такий моніторинг забезпечує зворотний зв'язок, дає змогу почути думку учнів, вчителів, батьків — а отже, ухвалювати зважені рішення. а) Стан взаємовідносин між учасниками освітнього процесу Оцінюється шляхом анонімного опитування учнів, педагогів і батьків (1–2 рази на рік). Питання стосуються відчуття безпеки, довіри, ставлення вчителів до учнів, рівня підтримки. Також проводяться

	інтерв'ю з класними керівниками та соціально-психологічна діагностика. <i>Документ:</i> Аналітична довідка шкільного психолога, звіт за результатами моніторингу емоційного клімату (входить до річного звіту школи). б) Предметно-просторове наповнення школи Періодично (раз на рік) адміністрація проводить інвентаризацію матеріально-технічної бази, анкетування вчителів щодо потреб у засобах навчання, стану кабінетів. Також враховуються зауваження з боку учнів (наприклад, через скриньку пропозицій або учнівську раду). <i>Документ:</i> Протокол засідання педагогічної ради щодо матеріально-технічного забезпечення, додаток до річного плану роботи. в) Віковідповідність педагогічних прийомів і засобів навчання Це відслідковується через внутрішній моніторинг методичних об'єднань, спостереження за уроками, відкриті виховні заходи, зворотний зв'язок від учнів. Особлива увага — відповідності тем і форм роботи віковим особливостям дітей (напр. ігрові методи в початковій школі, проєктна діяльність у середній та старшій). <i>Документ:</i> Протоколи методоб'єднань, щорічний аналітичний звіт заступника з виховної роботи. Аргументоване судження: Регулярне оцінювання — це як профілактика здоров'я: воно дозволяє вчасно побачити, де «болить», і не допустити серйозних ускладнень. Без такої системності педагогічний процес втрачає гнучкість і ризикує стати формальним.
5.	<i>Як би Ви схарактеризували:</i> • <i>стиль спілкування дирекції з працівниками школи?</i> • <i>стиль спілкування більшості вчителів з учнями?</i>

1. Як би Ви схарактеризували стиль спілкування дирекції з працівниками школи?

Основний стиль: **спілкування-партнерство**

Додатковий стиль (у неформальних ситуаціях): **спілкування-дружнє ставлення**

Аргументація:

У керівництва закладу переважає відкритий стиль комунікації — педагогічні ради проходять у форматі обговорення, є можливість висловити власну думку, запропонувати ініціативу. Директор і заступники підтримують педагогів, особливо в періоди емоційного вигорання чи професійних труднощів.

Водночас у складних ситуаціях (наприклад, у випадках порушення дисципліни або недотримання термінів) — дотримується чітка, ділова дистанція, що сприяє збереженню професійного рівня.

2. Як би Ви охарактеризували стиль спілкування більшості вчителів з учнями?

Основний стиль: **спілкування-дружнє ставлення**

У старшій школі або в складних класах: частково присутнє **спілкування-дистанція**

Аргументація:

Більшість педагогів намагається створити атмосферу довіри й підтримки. Діти звертаються до вчителів не лише з навчальними запитаннями, а й з особистими переживаннями. Водночас є випадки, коли вчителі (особливо з великим стажем) більше дотримуються офіційного тону, уникають емоційної відкритості — найчастіше через перевантаження або брак часу.

Як гадаєте, який підхід до виховання домінує в закладі:

Домінуючий підхід: **авторитетний**

(справедливість, діалог, чіткі межі з одночасною підтримкою)

	Аргументація: Виховна система школи базується на поєднанні вимогливості з розумінням — педагоги прагнуть будувати взаємини з учнями на основі поваги, водночас встановлюючи правила та межі поведінки. Це видно в підходах до класного керівництва, у роботі шкільного самоврядування, у способах реагування на конфлікти. Також ми свідомо уникаємо двох крайнощів — гіперопіки та дистанційного ігнорування, хоча поодинокі випадки таких підходів можливі й потребують корекції через методичну роботу
6.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила повсякденного життя освітньої спільноти школи? Від яких неписаних норм, наприклад, традицій (колективних звичок) чи правил поведінки учнів/вчителів, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> Вважаю, що основні правила є загальнодієвими, але потребують періодичного перегляду й адаптації до сучасного середовища та вікових особливостей учнів. Вони регулюють поведінку, зовнішній вигляд, способи комунікації, режимні моменти. Учні знають про ці правила, більшість з них сприймає їх як норму, але не всі правила повною мірою орієнтують дітей на цінності «Нової української школи», такі як повага до особистості, свобода вибору, співпраця, відповідальність. Неписані норми (традиції, колективні звички), які варто переглянути або скасувати: Традиція мовчазного “авторитету вчителя” як недоторканого Учні часто уникають відкрито звертатись до вчителя з проблемами, щоб "не порушити повагу". Ця негласна дистанція стримує формування партнерських стосунків, які є важливими для демократичного виховання. <i>Пропозиція:</i> Сприяти розвитку довірливого діалогу, зокрема через

тренінги для педагогів щодо емоційного інтелекту та ненасильницької комунікації.

2. Звичка оцінювати “поведінку” учня через призму зовнішнього вигляду

Наприклад, учень з яскравим кольором волосся чи в кросівках автоматично сприймається як “неорганізований” або “неповага до школи”. Це суперечить принципу індивідуальності та права на самовираження.

Пропозиція: Переглянути внутрішні підходи до вимог зовнішнього вигляду, спираючись на баланс між свободою і культурою зовнішності.

3. Негласне табування на теми “емоційної вразливості”

Існує прихована традиція “не показувати слабкість” — як серед учнів, так і в педагогічному колективі. Це призводить до емоційного вигорання, заниженої самооцінки, уникнення звернення по допомогу.

Пропозиція: Популяризувати практики емоційного самовираження (щоденники емоцій, години довіри, психологічні міні-групи).

Які правила варто розробити або оновити:

1. Чіткий Кодекс шкільної етики

У ньому мають бути зафіксовані принципи взаємоповаги, недискримінації, відповідального використання гаджетів, рівного ставлення до всіх учасників освітнього процесу. Важливо, щоби його створення відбувалося разом з учнями.

2. Оновлені “Правила добросусідства” між учнями та вчителями

Не як список заборон, а як орієнтири співжиття на основі поваги, відповідальності та довіри.

	3. Традиція публічного обговорення шкільних змін Це допоможе зробити зміни у правилах прозорими, зрозумілими, і найголовніше — прийнятими. Правила шкільного життя — це не просто адміністративна формальність, а інструмент формування системи цінностей. Щоб освітнє середовище відповідало засадам «Нової української школи», потрібно сміливо переглядати застарілі традиції, відмовлятися від неписаних норм, що відтворюють авторитарну модель, і формувати нові — відкриті, справедливі та співтворчі.
7.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> <i>1) вчителі (яких предметів, якого віку)</i> <i>2) учні (яких класів; хлопці чи дівчата);</i> <i>3) рідні учнів (батьки чи матері/ дідусі чи бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік)?</i> Майданчики для вільного обміну судженнями щодо освітнього процесу у нашій школі: 1. Учнівські збори, робота учнівського самоврядування (парламенту) Тут учні обговорюють питання, які стосуються дозвілля, харчування, поведінки, ініціюють зміни в шкільному житті (наприклад, проєкти з безпеки, волонтерства тощо). 2. Засідання педагогічної ради, методичних об'єднань Це простір для вчителів, де обговорюються новації, підходи до навчання й виховання, результати моніторингів, зворотний зв'язок від учнів та батьків.

3. Загальношкільні та класні батьківські збори, батьківські ради

Дається змога обговорити не лише навчання, а й виховання, емоційне здоров'я дітей, безпеку, позашкільну зайнятість.

4. Сторінка школи у Facebook та внутрішні Viber-групи

Особливо активно використовуються для комунікації з батьками, обміну думками, поширення опитувань, запрошень до участі у заходах.

5. Шкільна стінгазета та тематичний інформаційний куточок “Голос школи”

Публікуються короткі есе, думки учнів, креативні завдання, звернення від адміністрації.

Активність різних учасників шкільного життя:

1) Вчителі *Найактивніші:*

- **Учителі української мови й літератури, історії, громадянської освіти** — завдяки темам, що безпосередньо стосуються цінностей і суспільства.
- **Вікова категорія:** здебільшого 30–45 років, особливо ті, хто цікавиться новими освітніми трендами.

Прояв активності: участь в обговореннях, написання статей для шкільної газети, ведення особистих сторінок/блогів з педагогічною тематикою.

2) Учні *Найактивніші:*

- **8–11 класи**, зокрема **дівчата**, які беруть участь в учнівському самоврядуванні, волонтерських ініціативах, творчих конкурсах.
- Хлопці — активні в організації спортивних подій та технічних проєктів.

Прояв активності: участь у зборах, дебатах, створення контенту для стінгазети, висловлення ініціатив через «скриньку ідей».

3) Рідні учнів

	<i>Найактивніші:</i> ● Матері віком 35–50 років, часто з педагогічною або соціальною освітою. ● Батьки (чоловіки) — менш активні, але долучаються до питань безпеки, охорони, господарських справ. ● Бабусі/дідусі — зрідка, переважно у молодшій школі, з питань адаптації й дозвілля. <i>Рід занять:</i> державні службовці, педагоги, підприємці, медичні працівники. <i>Прояв активності:</i> участь у зборах, коментарі на Facebook-сторінці школи, участь у благодійних акціях, відгуки в опитуваннях. Підсумок: У школі створено кілька відкритих майданчиків, де кожна група може бути почутою. Однак активність все ще залежить від віку, професійної приналежності та особистої ініціативи. Щоб залучити більше голосів, варто ще більше розвивати культуру діалогу, зокрема через дебати, відкриті форуми, публічні консультації перед змінами в школі.
8.	<i>Наскільки результативною, на Вашу думку, є співпраця дирекції:</i> ☐ з учителями школи, педагогічним колективом? ☐ з батьківським комітетом школи, батьками загалом? ☐ з органом учнівського самоврядування школи, спільнотою учнів? 1. Співпраця з учителями школи, педагогічним колективом Я вважаю, що співпраця між дирекцією та педагогічним колективом є досить результативною. У нас налагоджений відкритий діалог, регулярно проводимо педагогічні ради, методичні об'єднання та робочі зустрічі, під час яких спільно ухвалюємо рішення щодо виховної діяльності. Вчителі активно долучаються до організації позаурочних заходів, беруть участь у розробці

	шкільних ініціатив. Такий рівень взаєморозуміння базується на взаємній повазі, прозорості управлінських рішень і спільному баченні освітньої мети. 2. Співпраця з батьківським комітетом школи та батьками загалом Участь батьків у житті школи – це одна з опор виховної системи. Ми маємо активний батьківський комітет, який не лише допомагає в організаційних питаннях (свята, поїздки, матеріально-технічна підтримка), а й бере участь у формуванні виховного простору. Результативність цієї співпраці пояснюється відкритістю комунікації: ми проводимо батьківські збори не лише формально, а й у форматі діалогу. Звісно, є батьки менш залучені, і тут наша мета – активізувати їх через індивідуальний підхід та позитивний приклад більш активних родин. 3. Співпраця з органом учнівського самоврядування та учнівською спільнотою Робота з учнівським самоврядуванням — один з моїх пріоритетів. Ми щороку проводимо вибори лідерів, залучаємо їх до участі в плануванні заходів, прийнятті рішень, оцінюванні роботи проєктів. Найбільш успішні ініціативи – це ті, які народжуються саме з ідей учнів. Водночас, мушу визнати, що рівень активності самоврядування залежить від особистостей лідерів. Бувають періоди спаду ініціативності, і в такі моменти ми з педагогами намагаємось стимулювати учнівське лідерство через тренінги, спільні проєкти з молодшими класами, підтримку ідей. Хотілося б посилити представницьку функцію самоврядування, щоб їх голос мав ще більшу вагу в ухваленні шкільних рішень.

9.	<i>Які гуртки, спортивні секції, мистецькі студії, клуби діють у закладі освіти?</i> На сьогодні в нашому закладі освіти діє один гурток - це спортивна секція для учнів 5-6 класів, де діти займаються загальнофізичною підготовкою. Секція працює регулярно, відповідно до графіку занять. Всі учні, які бажають займатися, мають змогу записатися у гурток. Основна умова – це бажання учня та відповідальне ставлення. Секція лише одна через те, що недостатнє фінансування. Ми бачимо цю ситуацію як тимчасову. Діти заслуговують на різноманітні можливості для самовираження.
10.	<i>Які способи заохочення дітей практикує школа (підкресліть):</i> ● <i>рейтингування (з урахуванням навчальних, спортивних, творчих та інших досягнень);</i> ● <i>оцінка за поведінку/запис у щоденнику;</i> ● <i>допис про здобуток;</i> ● <i>усна подяка;</i> ● <i>нагородження грамотами, дипломами;</i> ● <i>вручення цінних подарунків;</i> ● <i>інформування батьків;</i> ● <i>інші(запишіть, які саме)?</i> <i>Які ще мотивуючі стимули Ви б хотіли запровадити в школі?</i> <i>На чому ґрунтується Ваше переконання, що названі Вами стимули забезпечують високу мотивацію учнів до навчання/ громадсько корисної праці?</i> У нашій школі практикується комплексний підхід до заохочення учнів, який враховує не лише академічні, а й соціальні, творчі та особистісні досягнення. Ми вважаємо важливим визнавати зусилля кожної дитини, навіть якщо її досягнення не є масштабними на рівні міста чи області.

	На сьогоднішній день активно застосовуються такі форми заохочення: ● Рейтингування (з урахуванням навчальних, спортивних, творчих досягнень) – щокварталу ми формуємо таблиці відзнак класів за участь у шкільному житті та досягнення в різних сферах; ● Оцінка за поведінку/запис у щоденнику – це більше як система зворотного зв'язку, але іноді позитивні нотатки відіграють роль мікропохвали; ● Допис про здобуток – публікація новин на сайті школи, в класних Telegram-каналах або на інформаційних стендах; ● Усна подяка – під час лінійок, ранкових зустрічей або в класному колі; ● Нагородження грамотами, дипломами – традиційний, але дієвий метод, особливо під час урочистих подій; ● Вручення цінних подарунків – застосовується для переможців конкурсів, турнірів (залежно від фінансових можливостей і спонсорської допомоги); ● Інформування батьків – не лише про проблеми, а й про досягнення – через Viber, електронний щоденник, особисті зустрічі. Наш досвід свідчить: визнання та підтримка з боку школи формує в дитини впевненість, бажання розвиватися, бути частиною спільноти. Особливо ефективно працює особисте звернення та похвала, коли вчитель або адміністрація відзначає конкретну дію чи зусилля. Це створює позитивне емоційне тло, зміцнює зв'язок між учнем і школою, формує культуру взаємоповаги та відповідальності.
11.	<i>Наскільки успішною, на Вашу думку, є співпраця школи:</i> - o <i>із засновником (органом місцевої влади);</i> - o <i>місцевими громадськими лідерами / осередками громадських</i>

організацій, які орієнтовані на освіту чи просвіту;

о дитячими організаціями;

о волонтерським рухом?

Участь зовнішніх партнерів у шкільному житті — це важливий чинник формування відкритого, динамічного освітнього середовища. Оцінюючи нинішній рівень співпраці, можна виділити кілька напрямів:

1. Співпраця із засновником (органом місцевої влади)

Можу сказати, що співпраця зі сторони засновника є **доволі продуктивною**. Місцевий відділ освіти регулярно надає інформаційну підтримку, забезпечує організацію освітнього процесу, допомагає з ремонтом приміщень, із забезпеченням матеріально-технічної бази.

Приклад: у 2024 році спільними зусиллями було відремонтовано фасад школи, встановлене сучасне освітлення у кабінетах та фое, оновлено комп'ютери в кабінеті інформатики, придбано принтер, телевізори, інтерактивна дошка, проектор.

2. Співпраця з місцевими громадськими лідерами / організаціями просвітницького спрямування

Цей напрям розвивається, але **поки що епізодично**. Час від часу представники громадських організацій проводять лекції, тренінги (зокрема з медіаграмотності, прав людини, безпеки в інтернеті), але це переважно **разові заходи**.

3. Співпраця з дитячими організаціями На жаль, **дитячих організацій у громаді фактично не представлено**, тож співпраця в цьому напрямку наразі відсутня. Декілька років тому ми працювали з «Пластом», але ініціатива згасла через зміну координатора.

4. Співпраця з волонтерським рухом

Цей напрям — один із **найбільш активних**. Наші учні та педагоги беруть участь у благодійних акціях, зборах допомоги для військових, плетуть маскувальні сітки, виготовляють окопні свічки.

	Приклад: у 2022–2024 роках ми неодноразово співпрацювали з місцевим гуманітарним штабом: організовували акції «Тепло для захисника», «Лист солдату», «Добрий кошик для переселенців». Загальний висновок: Ми маємо великі можливості для розвитку зовнішніх партнерств, особливо в контексті громадських ініціатив. Основне завдання — налагодити системну, а не епізодичну взаємодію, призначити відповідальних осіб, активніше залучати учнів до співорганізації заходів і комунікації з позашкільним середовищем.
12.	<i>Ще що хотів би повідомити респондент про стан освітнього середовища школи та роботу адміністрації над підвищенням його ефективності для виховання?</i> Освітнє середовище нашої школи — це не лише стіни, кабінети та стенди. Це атмосфера, в якій дитина відчуває себе потрібною, почутою, вмотивованою. Ми постійно працюємо над тим, щоб школа була безпечним, дружнім і розвивальним простором для кожного учня. З адміністративного боку ми приділяємо увагу кільком ключовим напрямкам: 1. Формування позитивного мікроклімату — підтримуємо ініціативи учнів, практикуємо відкриті обговорення, ранкові зустрічі, кола довіри. Створено кабінет психолога, організовано зони відпочинку. 2. Підвищення компетентності педагогів у сфері виховання — проводимо внутрішні тренінги з тем емоційного інтелекту, профілактики булінгу, роботи з дітьми ВПО. Заохочуємо педагогів брати участь у всеукраїнських семінарах та вебінарах. 3. Залучення батьківської спільноти до формування освітнього середовища — спільно вирішуємо питання безпеки, дозвілля,

	ціннісних орієнтирів. Сприяємо довірі між усіма сторонами освітнього процесу. 4. Робота над інклюзивністю — намагаємося зробити школу комфортною для всіх учнів, незалежно від рівня підготовки, походження чи особливих освітніх потреб. У цьому напрямку ще багато викликів, але перші кроки вже зроблено. На мій погляд, ефективне виховання починається з відчуття значущості — коли дитина знає, що її бачать, чують і чекають. І наша місія як адміністрації — щодня будувати саме таку школу.

Інтерв'ю

з педагогом-організатором

1. Назва школи, ТГ, район – ЗЗСО І-ІІІ ступенів с. Новий Витків Радехівської міської ради Львівської області, Радехівська територіальна громада, Шептицький район.

№ п/п	Запитання та стислий виклад відповідей
1.	<i>Яка ваша роль в організації позаурочної та позашкільної роботи з учнями?</i> Моя роль як педагога-організатора — бути не просто «автором сценаріїв», а, перш за все, людиною, яка створює можливості для учнів реалізувати себе, спробувати нове, відчувати команду, лідерство, ініціативу. Так, я готую сценарії чи організовую певний захід, запланований адміністрацією. Але я намагаюся щоразу залучати до цього процесу самих учнів. Вони допомагають вигадувати ідеї, обирати теми, готують виступи, афіші, декор, беруть участь у веденні. Це не просто «роздати завдання», а зробити так, щоб діти відчували: цей захід — їхній.

	Я також допомагаю класним керівникам: підкидаю ідеї, ділюсь матеріалами, проводжу спільні заходи. Якщо в когось є якісь проблеми — приходжу з ідеєю, презентацією або просто з бажанням допомогти. Одне з найулюбленіших — це робота з лідерами. Я намагаюся розвивати в учнях відповідальність, ініціативність і вміння працювати з людьми. Це через практику — проекти, дебати, рольові ігри, ситуаційні завдання. А ще — через особисту довіру. Бо дитина не стає лідером, якщо їй не вірять. Я займаюся організацією учнівського самоврядування — не замість учнів, а разом з ними. Моя роль — координувати, допомагати, бути поруч, коли потрібно. Іноді треба направити, іноді — дати простір. Але точно не керувати. Чи вважаю себе компетентною? У більшості випадків — так. Бо я люблю цю роботу і постійно вчуся. Але водночас розумію, що хочу розвиватися більше — наприклад, у сфері захисту прав учнів, у питаннях учнівської демократії, навичок фасилітації. Бо хочу, щоб діти знали: у школі вони не об'єкти, а повноцінні учасники.
2.	<i>Наскільки відчутною є участь інших учителів у позаурочній та позашкільній роботі з учнями, проведенні виховних справ?</i> <i>Як учні сприймають цю допомогу?</i> У нашій школі є вчителі, які щиро залучаються до позаурочної діяльності — не просто «відпрацьовують години», а справді горять тим, що роблять. Вони приходять на заходи з натхненням, допомагають з ідеями,

	підтримують ініціативу дітей. І учні це дуже відчують — коли вчитель поруч не як контролер, а як партнер, тоді атмосфера змінюється. Звісно, є й ті, хто дистанціюється або ставиться формально, але я не засуджую — кожен має свій ресурс і свою зону комфорту. Моє завдання — знайти той формат, у якому вчителю буде зручно допомогти, хоча б частково. Бо навіть невелика підтримка — це вже внесок. А учні сприймають щирі допомогу дуже позитивно. Їм важливо, щоб дорослі бачили в них не просто учасників, а особистостей із власними ідеями й голосом. Тоді вони розквітають.
3.	<i>Як думаєте, чи відповідає структура учнівського самоврядування школи та повноваження його органів і посадових осіб потребам учнівської спільноти?</i> <i>Яка Ваша роль у формуванні органів учнівського самоврядування школи?</i> Я б сказала, що ми ще в процесі пошуку тієї моделі самоврядування, яка дійсно «працює на учнів», а не просто існує на папері. Ми намагаємось зробити так, щоб самоврядування було не формальністю, а справжнім інструментом впливу. Діти мають змогу самостійно обирати лідерів, висловлювати свої ідеї, ініціювати зміни. Але не всі одразу вірять, що їхній голос має значення. Тут і моя роль — підтримати, пояснити, надихнути. Я стараюсь бути тим місточком між учнями, вчителями та адміністрацією. Не контролером, а помічником, щоб діти не боялися брати відповідальність, пробувати, навіть якщо щось не вийде з першого разу. І коли бачиш, як учень, який колись мовчав, сьогодні виступає перед усім класом чи бере участь у загальношкільному проєкті — розумієш, що все не дарма.

4.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів учнівської спільноти школи цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для учнівства? Поясніть, на чому ґрунтоване ваше припущення.</i> Я б сказала, що активна частина самоврядування — це приблизно 10–15% учнів. Це ті, хто дійсно розуміє, що таке учнівське самоврядування і навіщо воно потрібне. Ще десь третина учнів періодично долучається до окремих заходів або ініціатив. А решта — або не дуже зацікавлені, або просто ще не знайшли «своє місце» в цій структурі. Це припущення я роблю, спостерігаючи за активністю учнів на зборах, у чатах, під час ініціатив або виборів. Бачу, хто проявляє ініціативу, хто ставить запитання, хто бере на себе відповідальність. І водночас — хто просто «йде за течією» або уникає участі. Моя мета — щоб таких «включених» учнів ставало більше. Тому намагаюсь пояснювати простими словами, без пафосу, показувати реальні приклади: «Ось, подивіться, це зробили ваші однолітки. Це не “для галочки” — це ваш вплив». І це поступово працює.
5.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є учні (яких класів, хлопці чи дівчата)?</i> У нашій школі для спілкування та обговорень є кілька майданчиків. Це години спілкування, учнівські збори, зустрічі самоврядування, іноді — сторінка школи у Facebook, де теж можна висловити думку чи залишити коментар. Також ми поступово вводимо практику анкетування або «відкритих мікрофонів» під час заходів, коли учні можуть поділитися своїми ідеями або зауваженнями.

	Що стосується активності — то, як показує досвід, дівчата частіше ініціативні, не бояться висловлювати свої думки, особливо в середній і старшій школі. Хлопці приєднуються рідше, але якщо вже включаються — то часто пропонують цікаві, нестандартні ідеї. Найактивнішими зазвичай є учні 7–9 класів — вони вже достатньо впевнені в собі, але ще зберігають щиру зацікавленість. Мені хочеться, щоб таких простір для відкритого діалогу ставало більше. Бо коли учень бачить, що його думка важлива — він починає більше вірити в себе. І в школу як місце, де його чують.
6.	<i>Як ви встановлюєте ефективність учнівського самоврядування? Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> Ефективність учнівського самоврядування ми намагаємось визначати не тільки за кількістю заходів, а насамперед — за реакцією дітей, рівнем довіри та залучення. Ми звертаємо увагу, скільки учнів самі ініціюють проекти, скільки долучаються до організації, як змінюється атмосфера у школі завдяки участі самоврядування. Щодо документів — такі результати фіксуються в аналітичних довідках педагога-організатора, а також у щорічному звіті самоврядування, який презентується на підсумковій зустрічі учнівського самоврядування.
7.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад, шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> Правила у нашій школі загалом дієві — але більше формально, ніж насправді. Вони існують, прописані, але не завжди «живуть» у

	щоденному шкільному житті. Наприклад, є традиції, які підтримуються автоматично, але діти вже не бачать у них сенсу. А є правила, які не переглядалися роками, хоч світ навколо давно змінився. Я вважаю, що настав час переглянути частину норм — не скасувати все, а чесно поставити запитання: “Для чого це нам? Чи це справді працює?” І разом із дітьми та вчителями оновити ті засади, які вже не відповідають духу часу. Наприклад, варто більше уваги приділити етичним правилам спілкування, взаємоповаги в онлайн, цифровій безпеці, адже саме там зараз відбувається велика частина шкільної комунікації. Я вірю, що учні — це наші природні союзники у впровадженні змін. Їм тільки треба дати можливість говорити — не на святах, а регулярно. Запитати: «Що вас дратує в школі? Що ви хотіли б змінити?» — і почути. І тоді саме вони стають рушієм. Вони можуть створити нові традиції, запропонувати свої варіанти правил — ті, які вони самі потім і підтримуватимуть.
8.	<i>Чи можете ви оцінити стосунки, що склалися у школі між учителями та учнями, як довірливі? Судження обґрунтуйте.</i> Так, я можу з упевненістю сказати, що в нашій школі між учнями та вчителями склалися довірливі стосунки. Це відчувається у щоденному спілкуванні — діти не бояться висловлювати свою думку, звертаються по допомогу, поради, часто просто приходять «поговорити». Наші вчителі відкриті до діалогу, вміють слухати й чути. Вони не проявляють зверхності чи зневаги, навіть коли мають зауваження до поведінки учня — усе відбувається з повагою, без приниження. Учні це цінують і відповідають взаємністю.

	Особливо помітно, як учні розкриваються в неформальних ситуаціях — на заходах, під час підготовки до свят чи проєктів. Вони ініціативні, щирі, не відчують бар'єру «учень-вчитель», а сприймають нас як партнерів у спільній справі. Я вважаю, що саме така атмосфера довіри є основою здорового освітнього середовища — і це те, що вирізняє нашу школу серед багатьох.
--	--

Фокус-групове інтерв'ю

з членами органу учнівського самоврядування ЗЗСО

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район – ЗЗСО I-III ступенів с. Новий Витків Радехівської міської ради Львівської області, Радехівська територіальна громада, Шептицький район.

№ п/п	Запитання до учасників фокус-групи та стислий виклад відповідей
1.	<i>Будь ласка, стисло поясніть, якою є ваша компетенція як посадових осіб учнівського самоврядування (президента, членів парламенту, уряду тощо).</i> Учнівське самоврядування — це організація, яка об'єднує учнів для представлення їхніх інтересів, участі в управлінні шкільним життям та організації різних заходів. Я займаю посаду голови учнівського самоврядування. До моєї компетенції входить: • представництво учнів на педагогічній раді та перед адміністрацією школи; • захист прав та інтересів учнів;

	• інформування учнів про їх права та можливості їх захисту; • організація пізнавальних та розважальних заходів для учнів (змагання, конкурси, вечори, дебати тощо).
2.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів учнівської спільноти школи/учительства цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для учнівства? Поясніть, на чому ґрунтоване ваше припущення.</i> На мою думку, орієнтовно 80-90% учнів 7-11 класів та педагогів школи цінують учнівське самоврядування та розуміють його користь для учнівської спільноти. Моє припущення ґрунтується на активній участі учнів у заходах, позитивних відгуках, підтримці з боку вчителів та адміністрації школи. Ставлення учнів та вчителів до самоврядування можна встановити за допомогою анкетування, опитувань, інтерв'ю, а також спостережень під час заходів. Такі методи ми використовували для планування роботи органу учнівського самоврядування — враховували побажання учнів та поради педагогів.
3.	<i>Як має діяти орган учнівського самоврядування у випадку, коли комусь з його членів повідомлять чи він сам помітить або почує про цькування якогось школяра?</i> У нашому закладі освіти випадків цькування учнів протягом останніх двох років не траплялося. Атмосфера у школі дружня та доброзичлива, учні поважають один одного, незалежно від зовнішнього вигляду, соціального походження чи інших особливостей. Проте, у випадку, якщо орган учнівського самоврядування дізнався б про факт цькування, ми б обов'язково відреагували. Насамперед підтримали б постраждалого учня, повідомили б про ситуацію класного керівника або адміністрацію

	школи та провели б роз'яснювальну роботу серед учнів щодо неприпустимості булінгу. Також могли б організувати захід або інформаційну кампанію з метою попередження подібних ситуацій у майбутньому.
4.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> <i>1) вчителі (яких предметів, якого віку)</i> <i>2) учні (яких класів; хлопці чи дівчата);</i> <i>3) рідні учнів (батьки чи матері/ дідусі чи бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік)?</i> У нашому закладі освіти є кілька «майданчиків», на яких учні, вчителі та батьки можуть вільно висловлювати свої думки про освітній процес. Це учнівські та батьківські збори, засідання учнівського самоврядування, сторінка школи у Facebook, а також класні години та різні шкільні заходи. До обговорення проблем шкільного життя найчастіше долучаються вчителі середнього віку (30-50 років), зокрема класні керівники, вчителі української мови та літератури, історії, правознавства, психолог. Вони активно підтримують спілкування з учнями та батьками. Серед учнів найбільш активними є старшокласники — учні 9-11 класів, як хлопці, так і дівчата. Вони беруть участь у засіданнях учнівського самоврядування, виступають на зборах, висловлюють думки у соцмережах. З родичів учнів найчастіше до обговорень долучаються батьки, переважно матері віком 30-45 років, які цікавляться навчанням своїх дітей. Іноді участь беруть старші сестри чи брати учнів, особливо якщо вони самі навчалися у нашій школі. Дідусі та бабусі беруть участь у шкільному житті рідше, переважно на батьківських зборах.

5.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад, шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> На мою думку, правила життя освітньої спільноти нашої школи є досить дієвими та зрозумілими для учнів, вчителів та батьків. У нашій школі дотримуються певних традицій та правил поведінки, які допомагають підтримувати порядок і створюють сприятливу атмосферу для навчання. Наприклад, у нас щопонеділка проводяться короткі інформаційні лінійки, де нагадують про правила поведінки, розпорядок тижня, важливі заходи. Також традиційно проводяться години класного керівника, свята Першого та Останнього дзвоника, Дні учнівського самоврядування, тижні безпеки тощо. До правил поведінки учнів належить повага до вчителів та однокласників, дотримання шкільного розпорядку, охайний зовнішній вигляд, відповідальне ставлення до навчання. Проте, на мою думку, варто звільнитись від деяких неписаних норм, які вже не дуже актуальні для сучасних школярів. Наприклад: • занадто формальні та довгі лінійки, які не завжди цікаві учням; • надмірні вимоги до зовнішнього вигляду (заборона деяких аксесуарів чи зачісок); • формальний підхід до годин класного керівника (коли теми не відповідають інтересам учнів). Натомість можна було б розробити нові правила або скорегувати вже існуючі. Наприклад: • зробити лінійки більш сучасними та інтерактивними (з використанням презентацій чи відео);

	• дозволити учням більше свободи у виборі зовнішнього вигляду в межах поваги до школи; • на класних годинах більше уваги приділяти темам, які реально цікавлять учнів (самореалізація, сучасні технології, професії майбутнього тощо). Учнівська спільнота готова допомагати у впровадженні таких змін — брати участь у їх обговоренні, пропонувати ідеї для покращення шкільного життя, допомагати у проведенні заходів та створенні нових традицій, які будуть цікаві та корисні для всіх учасників освітнього процесу.
6.	<i>Як гадаєте, чи виконує орган учнівського самоврядування, який ви представляєте, роль своєрідного містка між учнями та адміністрацією закладу освіти?</i> • <i>Якщо так, то у чому саме це виявляється?</i> • <i>Якщо ні, то що цьому шкодить?</i> Я вважаю, що орган учнівського самоврядування у нашій школі дійсно виконує роль своєрідного містка між учнями та адміністрацією закладу освіти. 1. Це виявляється у тому, що представники учнівського самоврядування можуть вільно висловлювати думки та пропозиції від імені учнів на зборах, засіданнях або при спілкуванні з адміністрацією школи. Самоврядування допомагає організовувати різні заходи, акції, брати участь у вирішенні питань шкільного життя, висловлювати побажання або зауваження від учнів щодо умов навчання, відпочинку чи харчування. 2. Якщо у якихось випадках роль цього «містка» не повністю реалізується, то причиною цього може бути пасивність окремих учнів, які не хочуть висловлювати свої думки або не вірять, що їх почують.

7.	<i>Як ви встановлюєте ефективність учнівського самоврядування?</i> <i>Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> Ефективність роботи учнівського самоврядування у нашій школі визначається за такими критеріями: 1. Рівень довіри учнів та вчителів до органів самоврядування — про це свідчать звернення учнів з пропозиціями та питаннями до представників самоврядування. 2. Рівень активності учнів — багато учнів беруть участь у шкільних заходах, акціях, проектах, організованих учнівським самоврядуванням (приблизно 70% старшокласників долучаються до активностей). 3. Реалізація власних проектів — у нашій школі за останній рік було проведено такі акції та заходи: — благодійний ярмарок; — акція «Допоможи воїну»; — тиждень здоров'я; — день учнівського самоврядування. 4. Залучення ресурсів — для організації заходів використовуються власні зібрані кошти з благодійних акцій, а також допомога волонтерів серед учнів, батьків та вчителів. Документальне підтвердження результативності роботи учнівського самоврядування міститься у: — протоколах засідань учнівської ради; — планах роботи учнівського самоврядування; — звітах про проведені заходи; — фотозвітах на шкільному сайті чи у соцмережах. Ці документи зберігаються у кабінеті педагога-організатора.
8.	<i>Чи ви достатньо компетентні для посади, на яку обрані? Якщо ні, то чого хотіли б навчитись, про що дізнатись?</i> <i>Як вважаєте, вас потрібно спеціально навчати того, як діяти лідерам учнівської громади, чи достатньо знайомості з досвідом попередників та самонавчання?</i>

	Я вважаю, що я достатньо компетентна для посади, на яку мене обрали в учнівському самоврядуванні, тому що відповідально ставлюся до своїх обов'язків, маю організаторські здібності та вмію працювати в команді. Але, звичайно, мені ще є чого навчитись. Хотілося б дізнатися більше про правила ефективної комунікації, уміння вирішувати конфлікти, організовувати заходи на високому рівні та розвивати лідерські якості. Я вважаю, що спеціальне навчання для лідерів учнівського самоврядування є дуже корисним і потрібним. Це можуть бути тренінги, майстер-класи, зустрічі з досвідченими організаторами та волонтерами. Звичайно, досвід попередників та самонавчання теж важливі, але навчання з професійними порадами допоможе швидше отримати необхідні знання та впевненість у своїх діях.
--	--

Інтерв'ю

з практичним психологом

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район – ЗЗСО I-III ступенів с. Новий Витків

№	Запитання до практичного психолога та стислий виклад відповідей
1.	<i>Як, на вашу думку, практичний психолог може сприяти формуванню в освітній спільноті школи взаємин, корисних для особистісного зростання учнів?</i> Індивідуальна робота з дитиною: діагностика консультування, корекційно-розвиткові заняття, тестування, бесіди, заняття з елементами арт-терапії, тренінги, групова робота.
2.	<i>Чи всі учні школи відчують себе прийнятими у спільнотах класу та закладу освіти? Якщо ні, то скільки приблизно в школі учнів, відкинутих однокласниками, ізольованих (у %)?</i>

	Всі учні школи відчують себе прийнятими у спільнотах класу та закладу освіти. Відкинутих, ізольованих в закладі освіти немає.
3.	<i>Чи помічали ви дискримінаційне ставлення до окремих учнів, пов'язане з їх релігійною або/і етнічною ідентичністю, чи хоча б з манерою вдягатися та зовнішнім виглядом?</i> <u>Довідка:</u> до дискримінаційної поведінки належить висміювання учнями або/і педагогами поглядів чи/і зовнішності когось із учнів, психологічний (переважно вербальний) тиск або фізична агресія (штовхання, ініціювання бійок) з метою змусити його/її не одягатися певним чином (приклад, не носити предмети релігійної атрибутики), не висловлювати власні погляди, бути покірними, безініціативними тощо. Дискримінаційного ставлення до окремих учнів, пов'язане з їх релігійною або етнічною ідентичністю не було помічено.
4.	<i>Чи були випадки, щоб учні, які зазнали дискримінації, зверталися до вас по допомогу або пораду? Якщо ні, то як гадаєте, до кого у школі такі учні готові звернутися: до будь-кого з вчителів, до класного керівника; до дирекції, до вас особисто?</i> Випадків дискримінації зафіксовано не було. У випадку дискримінації учні можуть звернутися по допомогу до будь-кого з вчителів, до класного керівника, до дирекції, до психолога.
5.	<i>Якщо у ЗЗСО, де ви працюєте, упродовж двох останніх років траплялися випадки булінгу або/і дискримінації учнів, то:</i> <i>1) чи адміністрація школи, педагогічний колектив намагалися вирішити цю проблему?</i> <i>2) яких заходів вживали до учнів, які цькували своїх однокласників?</i> <i>3) як намагалися вплинути на педагогічних працівників, яких учні</i>

	<i>обвинувачували /педагоги підозрювали у цькуванні учнів?</i> У ЗЗСО, де я працюю, упродовж двох останніх років випадків булінгу не зафіксовано.
6.	<i>Чи траплялися в ЗЗСО, де ви працюєте, випадки мобінгу вчителів (дирекцією, окремими педагогами чи батьками)? Якщо так, то як на такі випадки реагували дирекція/педколектив, ви особисто?</i> <u>Довідка:</u> мобінг (з англійської mob – юрба) – не що інше, як цькування працівника на робочому місці за підтримки свідків. Це психологічне, фізичне чи економічне насильство над кимось із учасників освітнього процесу, що призводить до приниження людської честі й гідності та створює напружену, ворожу атмосферу в колективі. В ЗЗСО, де я працюю, випадки мобінгу вчителів не траплялися.
7.	<i>Скільки у закладі освіти, де ви працюєте, учнів з особливими освітніми потребами -2</i> <i>а саме:</i> ● <i>високо одарованих дітей;</i> ● <i>дітей з інвалідністю;</i> ● <i>дітей-біженців (тимчасово переміщених осіб) - 1</i> ● <i>дітей-мігрантів;</i> ● <i>дітей, які належать до етнічних, релігійних і мовних меншин;</i> ● <i>дітей з неблагополучних та малозабезпечених сімей;</i> ● <i>дітей з девіантною поведінкою - 1</i> ● <i>дітей-сиріт?</i> <i>Укажіть хоча б орієнтовно їх кількість за кожною з названих категорій.</i>

8.	<i>Наскільки комфортним для учнів з особливими освітніми потребами є, на вашу думку, сформоване в закладі освітнє середовище? У своїх судженнях враховуйте, будь ласка, умови навчання і ставлення до цих дітей однокласників та педагогів?</i> Освітнє середовище є комфортним для учнів з особливими освітніми потребами. Умови навчання хороші, відносини учнів з працівниками закладу освіти добрі. Однокласники ставляться до дітей дружньо, підтримують їх, надають допомогу.
9.	<i>Як часто адміністрація школи та педагогічний колектив дослухаються до ваших рекомендацій /порад/пропозицій щодо формування освітнього середовища, комфортного для учасників освітнього процесу?</i> <u>Уточнюючі запитання:</u> ● Які заходи для педагогів, учнів, батьків цих учнів ви особисто пропонували адміністрації провести упродовж минулого або цього навчального року? Наведіть приклади. ● Чи пропонувала Вам дирекція проаналізувати пропозиції до плану роботи / виховної роботи, що були подані іншими педагогами, учнями, батьками упродовж минулого або цього навчального року? Наведіть приклади своїх рекомендацій. ● Чи звертались до Вас колеги з проханням проаналізувати розроблений ними позаурочний захід і щось їм порадити? Наведіть приклади своїх рекомендацій. ● Чи звертались до Вас учні за порадою або/і з проханням допомогти добитись порозуміння, налагодити співпрацю у класі/ з учителем/між організаторами якогось позаурочного заходу? Якщо так, то якими були ваші дії, поради?

1. Як часто адміністрація школи та педагогічний колектив дослухається до рекомендацій психолога щодо формування комфортного освітнього середовища?

Адміністрація школи в більшості випадків ставиться з розумінням до рекомендацій психолога, особливо якщо йдеться про попередження конфліктів, зниження тривожності учнів чи емоційне вигорання педагогів. Деякі пропозиції враховуються при складанні плану виховної роботи, організації заходів тощо. Водночас іноді реалізація рекомендацій залежить від можливостей закладу та рівня зацікавленості колективу.

2. Які заходи ви пропонували провести впродовж минулого або цього навчального року?

- Тренінг для педагогів з профілактики емоційного вигорання.
- Інтерактивні заняття для учнів з розвитку емоційного інтелекту та навичок ефективної комунікації.
- Батьківські зустрічі у форматі «живої бібліотеки» — обмін досвідом, обговорення проблем взаєморозуміння з дітьми.
- Тиждень ментального здоров'я з активностями для всіх учасників освітнього процесу.

3. Чи пропонувала вам адміністрація проаналізувати пропозиції до плану роботи, виховної роботи, подані іншими учасниками?

Так, адміністрація періодично звертається з проханням оцінити доцільність і психологічну безпечність запропонованих заходів.

Наприклад, минулого року я аналізувала ідеї до тижня толерантності та заходи до Дня боротьби з булінгом.

	4. Наведіть приклади своїх рекомендацій. • Для заходів із темою «булінг» — акцентувати увагу не лише на покаранні, а й на підтримці постраждалих та відновленні стосунків. • У класних годинах про самооцінку – додати практичні вправи, які підвищують впевненість у собі. • Уникати формату «вікторин на швидкість», що може викликати тривогу у дітей з низьким рівнем впевненості. 5. Чи зверталися до вас колеги з проханням проаналізувати їхній позаурочний захід і дати поради? Так, кілька разів педагоги просили дати зворотний зв'язок. Наприклад, під час підготовки до патріотичного заходу я порадила додати більше елементів рефлексії (моменти тиші, персональні звернення до захисників), щоб посилити емоційний вплив. 6. Чи зверталися до вас учні за порадою або проханням допомогти налагодити порозуміння у класі чи з учителем? Такі ситуації не траплялися.

Інтерв'ю
з членами батьківського комітету
Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ст. с. Новий Витків,
Радехівської територіальної громади, Шептицького району.

	Запитання до учасників фокус-групи та стислий виклад відповідей
1.	<i>Будь ласка, стисло поясніть, якою є ваша компетенція як посадових осіб батьківського самоврядування.</i> <i>Уточнюючі запитання:</i> Чи можете стисло пояснити, що таке батьківське самоврядування? Яку посаду в органах батьківського самоврядування школи Ви обіймаєте? Чи входять у Вашу компетенцію: - представництво батьківської спільноти на педагогічній раді та перед адміністрацією? - захист прав батьків (опікунів) як учасників освітнього процесу? - інформування батьків про способи та інструменти захисту їхніх прав? - організація пізнавальних і розважальних заходів для учнів(змагання, дебати, вечори тощо)?
	Відповідь: Наша компетенція полягає у представництві інтересів батьківської спільноти, участі в освітньому процесі, взаємодії з адміністрацією школи та сприянні створенню безпечного і комфортного середовища для навчання й розвитку учнів. У складі самоврядування — голова, заступник, секретар і члени батьківського самоврядування, кожен відповідає за окремі напрями роботи.

2.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів батьківської спільноти школи/учительства цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для батьків(опікунів) учнів як учасників освітнього процесу? Поясніть, на чому ґрунтоване Ваше припущення.</i> <i>Уточнюючі запитання:</i> Чи знаєте як можна встановити ставлення батьків(опікунів) учнів школи та її учительства до самоврядності батьківської спільноти? Чи використовували названі методи/інструменти для планування своєї роботи як органу батьківського самоврядування?
	Відповідь: Орієнтовно 60–70% батьків і педагогів цінують батьківське самоврядування та усвідомлюють його роль у шкільному житті. Це припущення ґрунтується на активній участі батьків у загальношкільних заходах, регулярному зворотному зв'язку під час зборів, відкритості до співпраці з адміністрацією, а також на зацікавленості в спільному вирішенні питань, що стосуються навчання та дозвілля дітей.
3.	<i>Якою мірою, на вашу думку, шкільне середовище є безпечним для дітей? Чому саме вважаєте його:</i> <i>достатньо безпечним</i> <i>недостатньо безпечним</i> <i>небезпечним?</i> <i>Довідка:</i> безпечним для дитини слід вважати заклад освіти, у якому немає явних загроз її фізичному та психічному здоров'ю. Зокрема, в умовах воєнного стану, у школі має бути надійне укриття, здорове харчування, відповідний нормам Санітарного регламенту повітряно-тепловий режим, рівень шуму та вібрацій тощо. У приміщеннях закладу освіти має бути світло. У класах на подвір'ї та в санвузлах чисто. Діти у школі повинні

	висловлюватися та самовиражатися(наприклад через одяг, певну поведінку) без страху бути зацькованими чи приниженими іншими учнями.
	Відповідь: Ми вважаємо, що шкільне середовище є достатньо безпечним для дітей. Таке оцінювання ґрунтується на таких фактах: ● У закладі наявне обладнане укриття, яке відповідає вимогам воєнного часу. ● Дотримуються санітарно-гігієнічні норми: класи світлі, чисті, провітрювані, температурний режим і рівень шуму в межах норми. ● Організовано здорове харчування, яке відповідає віковим потребам учнів. ● У школі підтримується культура взаємоповаги, діти можуть висловлювати думки та самовиражатися без страху бути приниженими. ● Зафіксовано низький рівень конфліктних ситуацій, що свідчить про безпечну психологічну атмосферу. Разом з тим, безпека — це процес, що потребує постійного вдосконалення. Ми вважаємо важливим подальше посилення роботи з питань емоційного добробуту та протидії булінгу.
4.	<i>Чи траплялися впродовж останніх двох років факти, коли орган батьківського самоврядування закладу освіти виступав на захист прав учнів або батьків (опікунів)? Якщо так, то як ви діяли?</i>
	Відповідь: Ні, таких випадків не було.

5.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> <i>вчителі(яких предметів, якого віку);</i> <i>учні(яких класів, хлопці чи дівчата);</i> <i>рідні учнів(батьки чи матері/дідуся і бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік?</i> <i>Довідка:</i> такими «майданчиками» можуть бути учнівські та батьківські збори, засідання педради, публічні обговорення документів, шкільна газета або радіо, сторінка ЗЗСО в ФБ, блоги окремих учнів, педагогів, батьків тощо.
	Відповідь: «Майданчики» для обговорення освітнього процесу: ● батьківські збори та засідання батьківського комітету; ● зустрічі з адміністрацією (індивідуальні та загальні); ● шкільні ради (педагогічна, учнівське самоврядування); ● онлайн-платформи (внутрішні чати, Google Клас, Viber/Telegram-групи); Активність учасників: ● Вчителі: Найактивніші — класні керівники, вчителі початкової школи, а також викладачі суспільствознавчих дисциплін. Вік — здебільшого середній (30–50 років). Вони охоче обговорюють питання виховання, дисципліни, співпраці з батьками. ● Учні: Найбільш активні — учні 8–11 класів. Частіше проявляють ініціативу дівчата. Обговорюють шкільні події, навантаження, стосунки в колективі, участь у заходах.

	● Рідні учнів: Найчастіше — батьки (30–50 років), незалежно від статі. Участь також беруть бабусі/дідуся, особливо в молодшій школі. Рід занять різний: від держслужбовців і підприємців до технічних спеціалістів. Активність залежить не від професії, а від особистої зацікавленості в навчанні дитини.
6.	<i>Наскільки дієвими, станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i>
	Відповідь: Правила життя освітньої спільноти школи наразі є загалом дієвими, зокрема це стосується дотримання дисципліни, взаємоповаги між учнями, вчителями та батьками, а також дотримання усталених традицій — свят, акцій, позакласних заходів. Проте існують аспекти, які потребують перегляду або вдосконалення: ◆ Що потребує звільнення або переосмислення (неписані норми): ● Установка, що "думку дорослого завжди слід приймати беззаперечно": варто розвивати культуру діалогу й критичного мислення. ● Умовна "градація" поваги до предметів (наприклад, більше серйозності до точних наук, менше — до мистецтва чи фізичної культури). ● Формальне ставлення до учнівського самоврядування — варто надавати йому реальні повноваження. ◆ Що варто розробити або уточнити:

	● Чіткі, сучасні правила онлайн-етики для учасників освітнього процесу. ● Механізми вирішення конфліктних ситуацій із залученням третьої сторони (наприклад, медіатора). ● Кодекс взаємоповаги, який однаково стосується і дорослих, і дітей. ◆ Що слід підтримувати: ● Шкільні свята, акції солідарності, дні самоврядування, благодійні ініціативи — вони згуртовують громаду. ● Правила поведінки, спрямовані на безпеку та комфорт усіх учасників.
7.	<i>Як гадаєте, чи виконує орган батьківського самоврядування, який Ви представляєте, роль своєрідного містка між батьківською спільнотою та адміністрацією закладу освіти?</i> <i>Якщо так, то у чому саме це виявляється?</i> <i>Якщо ні, то що цьому шкодить?</i>
	Відповідь: Так, орган батьківського самоврядування, який ми представляємо, виконує роль містка між батьками та адміністрацією закладу освіти. Це проявляється у наступному: ● Ми збираємо запити та пропозиції від батьків і передаємо їх адміністрації. ● Беремо участь у зустрічах з керівництвом школи, де представляємо інтереси батьківської спільноти. ● Допомагаємо пояснювати рішення адміністрації батькам, зменшуючи ризик непорозумінь. ● Сприяємо діалогу, особливо в ситуаціях, де важливо врахувати позиції обох сторін.

	Завдяки цій взаємодії вдається досягати більшої прозорості, довіри та конструктивного співробітництва у шкільному середовищі.
8.	<i>Як Ви встановлюєте ефективність батьківського самоврядування?</i> <i>Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> <i>Довідка:</i> Ефективність - це результативність якогось процесу, відношення набутків до затрат на їх одержання. Критеріями оцінки ефективності органів батьківського самоврядування можуть служити: а) рівень довіри до цих органів самих батьків(опікунів), учнів, учителів школи; б) рівень активності батьків(опікунів) як учасників освітнього процесу, зокрема відсоток батьків (опікунів), які виступили з ініціативами чи долучилися до ініційованих/підтриманих органом батьківського самоврядування школи акцій, проєктів; в) рівень використання наявних у батьківського самоврядування матеріальних та людських ресурсів, зокрема кількість волонтерів, коштів, нагромаджених на спеціальному рахунку або готівкою, батьків (опікунів), охоплених Школою батьківства чи подібними просвітніми проєктами і т.ін.
	Відповідь: Ефективність батьківського самоврядування ми визначаємо за такими критеріями: ● Рівень участі батьків у шкільних заходах (збори, акції, ініціативи); ● Зворотний зв'язок від батьківської спільноти (усні звернення, анкетування, відгуки в чатах); ● Результати взаємодії з адміністрацією (вирішені питання, враховані пропозиції); ● Участь у покращенні умов навчання та дозвілля дітей (спільні проєкти, ремонти, заходи тощо). Документи, які фіксують результати:

	● Протоколи засідань батьківського комітету; ● Звіти про діяльність батьківського самоврядування (річні або за семестр); За потреби такі документи можуть бути представлені адміністрацією закладу або головою батьківського комітету, відповідно до внутрішнього порядку доступу до документації.
9.	<i>Чи Ви достатньо компетентні для посади, на яку обрані? Якщо ні, то чого хотіли б навчитись, про що дізнатися? Як вважаєте, Вас потрібно спеціально навчати того, як діяти лідерам батьківської громади, чи достатньо знайомості з досвідом попередників та самонавчання?</i>
	Відповідь: Ми вважаємо себе достатньо компетентними для виконання обов’язків у складі батьківського самоврядування, адже маємо практичний досвід, розуміння потреб шкільної спільноти та бажання діяти на благо дітей. Втім, завжди є простір для розвитку. Ми були б зацікавлені в отриманні додаткових знань у таких напрямках: ● правові основи участі батьків в освітньому процесі; ● конфліктологія та комунікація; ● ефективна організація заходів і командна робота; ● участь у прийнятті рішень на рівні школи. Щодо навчання: Досвід попередників і самонавчання є важливими, але спеціальне навчання для лідерів батьківської громади було б надзвичайно корисним, адже допомогло б систематизувати знання, підвищити впевненість у діях і зробити співпрацю з адміністрацією більш ефективною.

